

TÜRK İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU YAYIN ORGANI

ISSN 1300-4542

BAŞKAN: MUSTAFA YERLİ - YAYIN KURULU: MUSTAFA YERLİ

**İş Güvencesi Yasası
Engellenemez**

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
Yayın Organı

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU

Salih KILIÇ

Genel Başkan

Hüseyin KARAKOÇ

Genel Sekreter

Mustafa KUMLU

Genel Mali Sekreter

Ergün ATALAY

Genel Eğitim Sekreteri

Çetin ALTUN

Genel Teşkilatlandırma Sekreteri

SAHİBİ:

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

TÜRK-İŞ Adına

Genel Başkan

Salih KILIÇ

GENEL YAYIN YÖNETMENİ:

Hasan Tahsin BENLİ

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ:

Enis BAĞDADIOĞLU

FOTOĞRAFLAR:

Necdet UZMAN

GRAFİK - TASARIM:

Münir GÜRAN

YÖNETİM YERİ

TÜRK-İŞ Genel Merkezi

Bayındır Sk. No. 10

Yenişehir / ANKARA

Tel: 433 31 25 (4 Hat)

Tel: 433 38 24 (Basın Bürosu)

Fax: 433 68 09 - 433 85 80

<http://www.turkis.org.tr>

e-mail: turkis@turkis.org.tr

DERGİMİZ BASIN AHLAK
YASALARINA UYAR

Baskı :

Ziraat Matbaacılık A.Ş.

Tel : 384 73 44 - 45

BASKI TARİHİ : 07.03.2003

64

TAKVİM

*Çalışma Yaşamında
Aralık 2002 - Şubat 2003*

59

TAKVİM

TÜRK-İŞ'in Gündeminden

56

ARAŞTIRMA

Şubat'2003 Gıda Harcaması

51

TARİHİMİZDEN

*TÜRK-İŞ'ten Enosis'e Hayır
(1953)*

Yıldırım KOÇ

TÜRK-İŞ Genel Başkan Danışmanı

48

ARAŞTIRMA

*Ücret ve Gelirlerin
Yetersizliği*

Namık TAN

TÜRK-İŞ Araştırma Müdür Yardımcısı

44

ARAŞTIRMA

Kamuda Ücretler

Enis BAĞDADIOĞLU

TÜRK-İŞ Araştırma Müdür Yardımcısı

41

GÖRÜŞ

Kadın Emekçiler ve Eşitlik

Şule ÖZKUZYUKIRAN

TÜRK-İŞ Kadın İşçiler Bürosu Uzmanı

2 BAŞYAZI

Sorunlar Güvenle ve Bütünlükle Aşılır

Salih KILIÇ

TÜRK-İŞ Genel Başkanı

4 HABER

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu Toplandı

12 HABER

Bir Dönem Kapandı

14 HABER

Asgari Ücrette IMF'nin Dediği Oldu

18 HABER

Özelleştirmeye Tepki: "İşçiyi Sokağa Atamazsınız"

19 HABER

2003 Yılında 454 Bin Kamu İşçisinin Toplu İş Sözleşmesi Yenilenecek

20 HABER

TÜRK-İŞ İnsan Hakları İzleme Bürosu Kuruldu

22 GÖRÜŞ

"Küreselleşme" ve "Yerelleşme": Mahalli İdareler Reformu

Yıldırım KOÇ

TÜRK-İŞ Genel Başkan Danışmanı

29 GÖRÜŞ

AKP'nin Acil Eylem Planı (AEP) Üzerine Bir Değerlendirme

Doç. Dr. Aziz KONUKMAN

Gazi Üniversitesi İktisat Bölümü

32 GÖRÜŞ

Sosyal Güvenlik Kurumlarının Tek Çatı Altında Toplanması

Celal TOZAN

TÜRK-İŞ Sosyal Güvenlik Danışmanı

34 GÖRÜŞ

IMF, Türkiye'yi de İflas Masasına Oturtabilecek mi?

Sinan VARGI

TÜRK-İŞ Teşkilatlanma ve Tüketici Sorunları

Sorunlar Güvenle ve Bütünlükle Aşılır

58. Cumhuriyet Hükümeti'nin programı 23 Kasım 2002 günü Meclis'te okundu ve gerekli yasal sürenin geçmesinin ardından kabul edildi. Aradan geçen 100 gün, 58. Cumhuriyet Hükümeti'nin icraatlarının değerlendirilebilmesi için yeterli bir süredir.

100 günlük sürede ülkemizin ve halkımızın sorunlarının çözümü doğrultusunda somut hiçbir önemli adım atılmamıştır.

Yaşadığımız sorunların 58. Hükümet döneminde çıkmadığı doğrudur. Sorunlar, birbiri ardı sıra birçok Hükümetin yaptığı yanlış uygulamaların ve eksikliklerin sonucunda bugünkü boyutlara ulaşmıştır. Ancak iktidar sahiplerinin görevi, geçmiş Hükümetleri suçlamak değil, çözüm bekleyen ve bu umutla iktidarı vermiş olan halkımızın derdine derman olmaktır. Bugüne kadar halkımızın hiçbir önemli derdine derman bulunamamıştır. Aksine,

3 Mart 2003 günü Başbakan Sayın Abdullah Gül tarafından açıklanan "2003 Yılı Bütçe Gelirlerini Artırıcı Tedbirler Paketi" halkımızı şok eden bir Çile Paketi'dir. Çile Paketi, halkımızın geleceğe ilişkin umutlarına ve Hükümete duyduğu güvene büyük darbe indirirken, yalnızca IMF ve yandaşlarını sevindirmiştir.

Kamu kesimi işçileri, 2002 yılından 2003 yılına ertelenen 26 yevmiyelik ikramiyelerinin ödenmesini dört gözle beklerken, 2003 yılına ait bir aylık tutarındaki ikramiyelerinin de ertelendiği haberini almışlardır. Bu ve benzeri tavırlar, TÜRK-İŞ'in sabrını zorlamaktadır. Aynı tavrın kamu kesimi toplu sözleşme görüşmelerinde de sürdürülmesi, ülkemizde sosyal diyalogun geliştirilmesine önemli bir darbe olacaktır. Ayrıca, getirilen diğer tedbirler, toplumun dar ve sabit gelirli kesimlerinin hayatını daha da zorlaştıracaktır.

Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu ekonomik sıkıntıların temelinde yıllardır yapılan yanlışlar ve giderilemeyen eksiklikler yatmaktadır. Meclis'imizin tezkere konusunda büyük bir sağduyu ile kabul ettiği karar, kesinlikle ekonomik sorunlarımızın nedeni değildir. TÜRK-İŞ, Birleşmiş Milletler kararı olmaksızın Türkiye'ye yabancı askeri güçlerin girmesine karşıdır. TÜRK-İŞ, Irak'ın toprak bütünlüğüne gereken saygının gösterilmesini talep ederken, Irak'ın kuzeyinde bir Kürt devleti kurma girişimlerine de kesinlikle izin verilmemesini istemektedir. Ayrıca, Erbil'de 3 Mart günü Türkiye aleyhinde yapılan gösterilerin ve kutsal bayrağımıza yapılan saldırının karşılıksız kalmayacağına da emindir.

Hükümet, mahalli idareler reform tasarısı konusunda da ülkemizin ve TÜRK-İŞ'in duyarlılıklarını gözönünde bulundurarak adım atmalıdır. Yakın bir gelecekte gündeme alınacağı bildirilen reform tasarısı, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin üniter devlet yapısına ve sosyal devlet anlayışına büyük darbe indirmektedir. Bu konudaki çalışmalarımız sürmektedir. Hükümet, özellikle Ortadoğu'nun hızla sıcak günlere sürüklendiği bir dönemde böylesine hassas bir konuda hayati önemde hata yapmaktan dikkatle kaçınmalıdır.

İşveren çevreleri, işçilerimizin ve sendikalarımızın uzun yıllardır talebi olan iş güvencesinin sağlanması doğrultusunda önemli bir adım oluşturan 4773 sayılı İş Güvencesi Kanununun 15 Mart'ta uygulamaya girmesini önlemeye çalışmaktadır. 4773 sayılı Kanun,

Türkiye'nin uluslararası taahhütleri de dikkate alınarak hazırlanmıştır. İş güvencesi gibi son derece önemli bir kanuni hakkın uygulanmasının ertelenmesi girişimleri, sosyal taraflar arasındaki diyalogu ve ülkemizdeki çalışma barışını dinamitlemeyecektir. Bu temel hakkımıza yönelik tehditler, ülkemizde huzuru bozacaktır. Nitekim, daha önceki aylarda, iş güvencesinin 15 Mart'ta uygulamaya girmesi konusunda bir mutabakat zaten sağlanmıştır. TÜRK-İŞ, kazanılmış böylesine önemli bir hakkın geri alınmasına kesinlikle izin vermeyecektir.

TÜRK-İŞ, sosyal taraflar arasında bir mutabakat sağlanmadan İş Kanunu Tasarısının Bakanlar Kurulu'na gönderilmesine karşıdır. Ayrıca, Sendikalar Kanunu tasarısı ve Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu tasarısı da, sosyal taraflar arasında Türkiye'nin onaylamış bulunduğu ILO Sözleşmeleri temelinde bir mutabakat sağlandıktan sonra, Meclis'e gönderilmelidir.

Türkiye ve Türk halkı, geçmişinde birçok büyük sorunla karşı karşıya kalmıştır. Ancak, siyasi iktidarlara güven duyulması ve ulusumuzun birlik ve bütünlüğünün daha da güçlendirilmesi durumunda, Türkiye'nin aşamayacağı engel yoktur. Amaç, bu önşartların yaratılmasıdır. Ancak 58. Cumhuriyet Hükümeti'nin 100 günlük icraatı bu büyük milli seferberliği yaratamamıştır. Hükümet, 3 Kasım genel seçimlerinin sonuçlarını unutmamalıdır.

Salih KILIÇ
TÜRK-İŞ
Genel Başkanı

TÜRK-İŞ BAŞKANLAR KURULU TOPLANDI

Genel Başkan KILIÇ:
"Türkiye'nin finans değil güven krizi var"

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, TÜRK-İŞ'in taleplerini yerine getirenlerin güven kazanacağını, gücüne güç katacağını, göz ardı edenlerin ise milletin desteğini kaybedeceğini söyledi

Salih Kılıç'ın TÜRK-İŞ Genel Başkanlığına seçilmesinin ardından ilk Başkanlar Kurulu toplantısı 9 Ocak 2003 günü yapıldı.

Genel Eğitim Sekreterliğine getirilen Ergün Atalay'ın da katıldığı toplantının açış konuşmasını Salih Kılıç yaptı.

Ekonomiden dış politikaya, çalışma yaşamının sorunlarına

kadar birçok konuya değinen Kılıç'ın konuşması şöyledir:

"Başkanlar Kurulumuz, Ülkemizin, Devletimizin, Milletimizin ve çalışanların zor ve sıkıntılı bir döneminde toplanmaktadır.

TÜRK-İŞ, kurulduğu günden beri, Ülkemize, Devletimize, Milletimize ve temsil etmekte olduğumuz büyük çalışan kitle-

sine karşı kendisini sorumlu hissetmiş ve davranışlarını bu sorumluluk çerçevesinde belirlemiştir. Bu konuda yol gösterici ilkelerimiz, Anayasa'nın 2. maddesinde ve Genel Kurul kararlarımızda ifadesini bulmuştur.

TÜRK-İŞ, cumhuriyetin esesidir; çok partili demokratik çoğulcu düzenin güvencesidir.

TÜRK-İŞ, insan haklarının, çoğulcu ve özgürlükçü demokrasi-nin, Atatürk ilkelerinin, milli, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti anlayışının savunucusudur. TÜRK-İŞ, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü zedelemeyi hedefleyen her türlü faaliyetle mücadele eder. TÜRK-İŞ, bu demokratik mücadelesi ve çabalarını, siyasi partilerden bağımsızlığını özenle koruyarak gerçekleştirir.

TÜRK-İŞ'i bugünkü itibarlı durumuna getiren önce bu ilkelere; sonra bu teşkilata 50 yıl boyunca hizmet etmiş büyükle-rimizdir. Hizmet edenlerin başında, TÜRK-İŞ'in bizlerden önceki 9 genel başkanı ve 26 icra ve ardından yönetim kurulu üyeleri bulunmaktadır. Bu kişilerden, hayatta olanları saygı ve sevgiyle, bugün aramızda bulunmayanları da rahmetle anıyor, hepsine şükranlarımızı sunuyoruz. TÜRK-İŞ camiasında yer almış, alınan kararları hayata geçirmiş, işçi hakları ve sendikal hak ve özgürlükler için demokratik mücadeleye katılmış tüm arkadaşlarımıza da teşekkür ediyoruz.

Ülkemizin bugün içinde bulunduğu durum, TÜRK-İŞ'e duyulan ihtiyacı her geçen gün daha da artırmaktadır. TÜRK-İŞ'in omuzlarındaki sorumluluk, sorunlar arttıkça daha da çoğalmaktadır.

Ülkemizin sorunları daha da büyümektedir. Türkiye, mali krizden bir türlü çıkamamıştır. 1991, 1994, 1999, 2000 ve 2001

krizlerinin etkisi hala giderilememiştir. 1998 yılında kişi başına milli gelir 3247 dolar seviyesindeydi. Kişi başına milli gelir 2002 yılı sonunda ancak 2400 dolardır. 2002 yılında gerçekleşmiş olan ekonomik büyüme, kayıpları telafi etmekten çok uzaktır. Kronikleşen işsizlik, hızla daha da yaygınlaşmaktadır. Uluslararası Para Fonu'nun dayattığı politikalarla işsizlik sorununu çözebilmiş ülke yoktur. Özellikle Türkiye gibi işgücünün yaklaşık yüzde 40'ı tarımda istihdam edilen bir ülkede, tarımı çökertici politikaların sonucu, başedilemeyen bir işsizler ordusudur.

Hükümetlerin iktisat politikalarının temeli, vatandaşlarına iş ve aş yaratmak olmalıdır; yeni işsizler yaratmak, borç yükünü daha da çoğaltmak değil. Kamu yatırımları durma noktasındadır; çünkü toplanan vergiler faize gitmektedir. 2002 Kasım ayı itibarıyla, iç borçlarımız 145 katrilyon lirayı bulmuştur. Dış borçlar 120 milyar dolara yaklaşmıştır; bunun yaklaşık 70 milyar dolarlık bölümü kamunun borçlarıdır. Bu şartlar altında, 2002 yılının ilk onbir aylık döneminde 54 katrilyon lira vergi toplanmış; 47 katrilyon lira faiz ödenmiştir.

Durum böyle iken, mali miladın uygulanmaması ve yerine herkesin geliri ve serveti ile orantılı vergi vermesini sağlayacak bir düzenlemenin getirilmesi, yeni sıkıntılar yaratacaktır. Kamu kesiminde 2,5 milyon işçi, memur ve sözleşmeli perso-

nele 11 aylık dönemde yapılan tüm harcamaların toplamı 21 katrilyon lira iken, bir avuç yerli ve yabancı rantiyeye ödenen faiz bunun yaklaşık 2,5 katıdır, 47 katrilyon liradır. Türkiye'de atıl istihdam diye bir sorun yoktur; personele yapılan harcamaların da bütçemize yük olduğu iddiası, bu rakamlarla da görüldüğü gibi, gerçek dışıdır. Gerçek yük, faizdir. Özel sektör, elindeki kaynakları ya devlete borç vererek değerlendirmekte, ya da Bulgaristan ve Romanya gibi ülkelerde yatırıma yöneltmektedir. Üzülerek ifade ediyorum ki, TÜSIAD Başkanı Sayın Özilhan, "ben bu ülkede yatırım yapmam" diyebilmektedir. Bu tavır, ülkemiz hakkında yerli ve yabancı sermayeye kötü örnek olmaktadır.

Yıllardır uygulanan yanlış politikalar nedeniyle, işçi, memur, emekli, işsiz, esnaf-sanatkar, köylü, devletine karşı sorumluluklarını yerine getiren sanayici ve tüccar büyük sıkıntı içindedir. Sosyal koruma anlayışı zayıflamıştır. Çalışma hayatında kuralıslığın hakim olması tehlikesi vardır. Bu süreçte Türk halkı büyük bir sorumluluk içinde hareket etmiş; bu kadar soruna rağmen parlamenter demokrasiye olan güvenini kaybetmemiş ve tepkisini 3 Kasım 2002 genel seçimlerinde seçim sandığına yansıtmıştır.

3 Kasım'da ortaya çıkan tablo, yaşanan sıkıntıların sonucudur. 58. Cumhuriyet Hükümeti'nin ve Adalet ve Kalkınma Partisi'nin attığı ve atacağı her

adımında, kendilerini iktidara getiren kesimlerin sorunlarını, tepkilerini ve taleplerini akılda tutmaları gerekmektedir.

Hükümetimiz, Adalet ve Kalkınma Partisi programındaki vaatler içinde yer alan sendikal hak ve özgürlükler konusuna eğilmelidir. Sendikal örgütlenmenin önündeki Anayasal, yasal ve uygulamadan kaynaklanan engeller kaldırılmalı, çalışma mevzuatımız, Türkiye tarafından onaylanmış ILO Sözleşmeleri ile uyumlu hale getirilmeli ve demokratikleştirilmelidir. Sosyal adalet ancak demokratikleşmeyle ve örgütlenmeyle olur. Demokratikleşme ise toplumsal tarafların, işçi ve işveren kuruluşlarının karar alma süreçlerine katılmasıyla hayata geçirilir. Bu nedenle, Ekonomik ve Sosyal Konsey'in, daha demokratik ve katılımcı bir yapıya kavuşturulması ve etkin hale getirilmesi önde gelen taleplerimiz arasındadır.

Hükümetten, vergi adaleti istiyoruz. Anayasamızın 73. maddesine göre, "herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali

gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür." Bir sarrafin, bir müteahhitin ödediği verginin azlığı bilinmektedir. 2,5 milyar lira maaş alan 1. dereceden bir memur yüzde 2 vergi verirken, 306 milyon lira maaş alan bir asgari ücretli yüzde 12 vergi vermemelidir. Vergide adalet sağlanmalı, herkes kamu giderlerinin karşılanmasına geliriyle ve servetiyle orantılı bir katkıda bulunmalıdır.

Ayrıca, 2002 yılında ödenmesi gerekirken 2003 yılına ertelenen ikramiye'nin ödenme tarihinin de en kısa sürede belirlenerek ödemenin yapılmasını istiyoruz.

Hükümetten, "kalkınma" sağlayacak politikalar ve uygulamalar bekliyoruz. Türkiye, parayla para kazanılan rantiyeler ülkesi değil; üreten, insan onuruna yaraşır istihdam yaratan, ürettiklerini başka ülkelere satan, dünya piyasalarında rekabet gücüne sahip, büyük miktarda ihracat yapabilen, teknoloji geliştiren, marka yaratan bir ülke olmalıdır. Bunun yolu da, Türkiye'nin IMF dayatmaların-

dan kurtulmasıdır; halkımıza verilen güvenle ve milli bir seferberlik ruhuyla, öz kaynaklarımızın seferber edilmesidir. Bunun ön şartı ise, emeğe, üretene, üretenlerin demokratik kuruluşlarına saygıdır.

Adalet istiyoruz; kalkınma istiyoruz. Adalet temin edene ve kalkınmamızı sağlayana saygı duyarız, sahip çıkarız.

TÜRK-İŞ, bu anlayışıyla, 58. Cumhuriyet Hükümeti'nin icraatını makul bir süre izleyecektir. TÜRK-İŞ'in ilkeleri doğrultusunda, ülkemizin ve halkımızın yararına atılan her adım desteklenecektir. Verilen sözlerin tutulmaması, ülkemizin ve halkımızın bugününü ve geleceğini tehlikeye atan adımların atılması durumunda ise, demokratik tepkimiz gündeme gelecektir.

Hükümetin kısa süreli icraatında kaygı yaratan ve güven sarsıcı beyan ve davranışlar vardır. Örneğin, asgari ücretin tespitinde Anayasa'nın 55. maddesinde yapılan değişiklik dikkate alınmalı idi; işçilerin geçim şartları hesaba katılmalı idi. Ancak, bu ilkeye rağmen, asgari ücret brüt 306, net 223 milyon lira olarak belirlenmiştir. Ayrıca, Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun kararına müdahale edilmesini de kesinlikle reddediyoruz. Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı Sayın Erdoğan'ın bu konudaki müdahalesini de olumlu buluyoruz.

Memurlara verilen zam, onları yoksulluktan kurtarmaktan uzaktır; Hükümetin bu konuda-

ki tavrını yadırgıyoruz. İşçi ve Bağ-Kur emeklilerine verilen zammı ise memnuniyetle karşılıyor, olumlu bir adım olarak değerlendiriyoruz.

Zorunlu tasarruf fonundaki anapara ve nemaların haksahiplerine ödenmesinde ilk olarak yanlış bazı adımlar atılmıştır. Dün yapılan görüşmelerde bu konuda yeni bir çalışmanın yapılması kararlaştırılmıştır. Kanun tasarısında yer alan hata-
nın, teknik düzeyde yapılacak ortak çalışmalarla düzeltileceğini umuyoruz. Bizleri rahatsız eden nokta, bankaları batırıp paraları yurtdışına götürenler ve 20 milyar dolarlık yükü halkın sırtına yükleyenlerin tek tek kurtulmasıdır; IMF'den alınan 30 milyar dolarlık borcun neredeyse üçte ikilik bölümünün banka kurtarmak için sarf edilmesidir; ardından da zorunlu tasarruf anapara ve nemaları için para bulunamadığının ileri sürülmesidir. Rantiyelere iç ve dış borçlarını aksatmaksızın ödeyen hükümetlerin, alacaklı işçi ve memur oldu mu gösterdiği isteksizlik, dikkat çekicidir ve hükümetlerin kimlerden yana olduğunun tayininde önemli bir mihenk taşıdır.

Kamu ihale yasasına ilişkin tartışmalar ve başlayan uygulamalar da kuşku ve kaygı yaratmaktadır. Bu konularda hassasiyet gösterilmeli, yolsuzluklara prim verilmemelidir.

Hükümetin işçiye bakışının nasıl olduğunu gösterecek önemli bir konu, İş Güvencesi Yasası ve çalışma mevzuatında

öngörülen köklü değişikliklerdir. 4773 sayılı İş Güvencesi Yasası 15 Ağustos 2002 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Uygulama ise 15 Mart 2003 tarihinde başlayacaktır. İş güvencesinin uygulanmasında bir erteleme söz konusu olmamasını memnuniyetle karşılıyoruz. Ayrıca, İş Kanunu, Sendikalar Kanunu, Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu, günün ihtiyaçlarına, demokratik sosyal hukuk devletine ve Türkiye'nin uluslararası düzeydeki yükümlülüklerine uymamaktadır. Bu kanunlar, sosyal tarafların da katılımıyla, bir paket olarak ele alınmalı ve mutabakat temelinde yenilenmelidir. Bu çalışmalar da önümüzdeki günlerde yapılacaktır.

Hükümetin özelleştirme konusundaki tavrını ve uygulamalarını da dikkatle izliyoruz. Bugüne kadarki özelleştirme uygulamalarının sosyal ve insani boyutunun olmadığı bilinmektedir. Sosyal ve insani boyutun sağlanması için 4046 sayılı Yasada gereklik değişikliklerin yapılması konusunda, demokratik

kanallarda çabalarımızı sürdüreceğiz. Özelleştirmenin nasıl bir yağma ve talan biçiminde sürdürülmüş olduğu da herkesin malumudur. TÜRK-İŞ'in özelleştirme konusundaki görüşleri açıktır, Genel Kurul kararlarımızda ifadesini bulmuştur. TÜRK-İŞ, kamu kurum ve kuruluşlarının sorunlarının, işçi kuruluşlarının da katılımıyla çözümü konusunda üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmeye hazırdır. TÜRK-İŞ, 58. Hükümetin "kötü uygulanan özelleştirme" olarak nitelendirdiği geçmiş uygulamaları nasıl değiştireceğini dikkatle izlemektedir.

58. Cumhuriyet Hükümeti'nin "adalet"li davranıp davranmadığının bir kıstası da, 2003 kamu kesimi toplu sözleşme görüşmeleri olacaktır. TÜRK-İŞ, 2003 yılı toplu sözleşmelerinde izleyeceği stratejiyi, Başkanlar Kurulumuzun bugünkü toplantısında belirleyecektir.

TÜRK-İŞ'in beklentileri, işçilerin son yıllarda yaşadıkları gerçek gelir kayıplarını telafi

edecek, gelir dağılımı adaletsizliğini azaltacak, iç talebi artıracak bir zammın verilmesidir; işçilerin işyerlerine daha fazla sahip çıkmalarını sağlayacak demokratik katılım mekanizmalarının getirilmesidir.

Sosyal güvenlik sisteminin sürekli artan sorunlarının, sosyal devlet anlayışı temelinde çözümü doğrultusunda atılacak tüm adımlar da tarafımızdan desteklenecektir. Asıl hedef, sosyal güvenlik kuruluşlarında norm ve standart birliğinin sağlanmasıdır. Bu birlik sağlanmadan, sosyal güvenlik kuruluşlarının tek çatı altında birleştirilmesi mümkün değildir. Aksi halde, böylesi bir yanlış uygulamanın faturasını herkes ödeyecektir.

Sosyal güvenlik kuruluşlarına ilişkin kanun tasarılarında, en fazla temsil niteliğine sahip işçi kuruluşu olan TÜRK-İŞ'in gücünü kırmaya ve onu dışlamaya yönelik girişimler de engellenmelidir.

Ayrıca, son günlerde kamuoyuna SSK'daki yolsuzluklarla ilgili önemli bilgiler yansımıştır.

Ellerimiz, işçi ve işveren primleriyle kurulmuş olan SSK'yı içeriden ve dışarıdan soyanların yakasında olacaktır. Devletimizin bu konudaki girişimlerini ve çalışmalarını memnuniyetle karşılıyor, bunlara gereken desteği veriyoruz.

Kamu kurum ve kuruluşlarında geçici veya mevsimlik olarak çalışan işçilerimizin kadroya geçirilmesi de önemli sorunlarımızdan biridir. Bu konuda geçtiğimiz yıllarda atılan bazı olumlu adımların tamamlanma sorumluluğu 58. Hükümete aittir. TÜRK-İŞ bu konuyu dikkatle takip etmektedir ve edecektir.

Bunları isterken, ülkemizin içinde bulunduğu büyük sıkıntıların ve zorlukların da farkındayız. Ancak vurgulamak istediğimiz nokta, bu sıkıntıları ve zorlukları aşmanın yolunun, halkımızın büyük gücünün seferber edilmesinden geçtiğidir. Bu büyük gücün seferber edilebilmesinin ön şartı ise, Hükümetimizin yalnızca sermayenin ve IMF'nin isteklerini yerine getirmeye, halkımızın taleplerine de kulaklarını açık tuttuğuna olan güvenin yaratılmasıdır.

Taleplerimizi yerine getiren, güvenimizi kazanır; gücüne güç katar. Taleplerimizi gözdardı eden, en büyük güç kaynağı olan milletin desteğini kaybeder.

Toplumumuzun en örgütlü kesimi olarak, ülkemizin geleceğine ilişkin büyük sorumluluklar taşıyoruz. Bağımsız ve milli hakimiyete dayalı bir Türkiye Cumhuriyeti Devleti varsa, işyeri vardır, işçi vardır, sendika vardır, demokrasi vardır, sendikal hak ve özgürlükler ve işçi hakları vardır. Türkiye'ye gelecek zarar, önce bizlere gelir. Bu açılardan, ülkemizin uluslararası ilişkilerini yakından izliyoruz.

Birinci konu, Irak'taki gelişmelerdir. TÜRK-İŞ, tüm uluslararası sorunların çözümünün barışçıl yol ve yöntemlerle olması gerektiğini savunmaktadır. Konfederasyonumuz, Irak'ın toprak bütünlüğünün korunmasından yanadır. Süper güçlerin Orta Doğu'daki petrol kavgalarında akıtılacak tek damla kanımız yoktur. Ülkemizin bütünlüğü ve bağımsızlığı için kendimizi de, evlatlarımızı da feda ederiz; ancak bir gencimizin bile canı, bir başka devletin yayılmacı politikalarına alet edilmeyecek kadar kıymetlidir. Türkiye, kendisine yönelik bir tehdit yaratmadığı sürece, Irak'la ilişkilerini karşılıklı iyi niyet ve yakın işbirliği temelinde geliştirmelidir. Diğer taraftan, Orta Doğu'da tüm dengeleri bozacak, süper güçlerin bölgemizde yeni oyunlar tezgahlamalarına alet olacak, Türkiye'nin geleceğini tehlikeye

sokacak girişimlere, Kuzey Irak'ta bir Kürt devletinin kurulmasına, kesinlikle izin verilmemelidir.

İkinci ciddi konumuz, Kıbrıs'tır. Kardeşlerimiz olan Kıbrıs Türklerinin 1955, 1963-64, 1967 ve 1974 katliamlarını bir daha yaşamaması son derece önemlidir. Kıbrıs, Türkiye'nin stratejik savunması ve gücü, ayrıca Baku-Ceyhan Boru Hatı'nın ve GAP'ın güvenliği ve Doğu Akdeniz stratejisi açılarından büyük öneme sahiptir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, bedel olarak şehitlerimiz kanı ödenerek kurulmuştur. Yönetim Kurulumuz, Başkanlar Kurulumuza bu konuda bir rapor sunmuştur. Türkiye'nin Kıbrıs politikası gündelik olarak belirlenmez ve değişmez; Avrupa Birliği'nin çıkarlarına ve çifte standartlı politikalarına teslim edilemez. TÜRK-İŞ, Kıbrıs sorununa, Kıbrıs Türklerinin ve Türkiye'nin uzun vadeli ortak çıkarları temelinde bir çözüm aranmasından yanadır.

Üçüncü konu, Avrupa Birliği ile ilişkilerdir. Avrupa Birliği devlet ve hükümet başkanları Kopenhag Zirvesi'nde Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılımı için görüşmelerin başlaması konusunda bir tarih verilmemiştir. 2004 Aralık ayında, ilişkiler yeniden gözden geçirilecektir; verilen söz bununla sınırlıdır. Eğer bu tarihte Avrupa Birliği, taleplerinin Türkiye tarafından yerine getirildiğine karar verirse, katılım görüşmeleri başlayabile-

cektir. Avrupa Birliği'nin nasıl bir değerlendirme yapacağını ve bu değerlendirme temelinde katılım görüşmelerine başlayıp başlamayacağını hiçbir garantisi yoktur. TÜRK-İŞ, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyeliğinden yanadır. Ancak gümrük birliğinin son yedi yıldır ekonomimize verdiği zararın farkındayız. Ayrıca, yaşadığımız olaylardan sonra, Avrupa Birliği'nin Türkiye'yi üyeliğe alma niyetinin bulunup bulunmadığı konusunda da ciddi kuşkular taşımaktayız. Bu durumda, gümrük birliği ilişkisinin gözden geçirilmesinin ve hatta bir serbest ticaret anlaşmasına dönüştürülmesinin yararlı olacağını düşünüyoruz.

Konfüçyüs'ün güzel bir değerlendirmesini hatırlatmak istiyorum. Bir ülkede su, ekmek, yakacak sıkıntısı olabilir; bunları gidermek mümkündür. Ancak bir ülkede haksızlık, yolsuzluk ve adaletsizlik varsa, ülke tehlikededir. Türkiye bu açılardan bir tehditle karşı karşıyadır.

Türkiye, ekonomik bağımlılıktan, psikolojik bağımlılıktan,

kültürel bağımlılıktan ve bütün bunların temelinde ortaya çıkan siyasi bağımlılıktan kurtulma stratejisini geliştirmek zorundadır ve geliştirecektir. Bu süreçte, TÜRK-İŞ'in önemli görevleri ve rolü olacaktır. Türkiye, bazı yabancı güçlerin desteklediği bölücü terör örgütünün saldırıları nedeniyle yaklaşık 80 milyar dolar, Körfez krizi nedeniyle yaklaşık 100 milyar dolar, batırılan bankalar nedeniyle yaklaşık 50 milyar dolar, İsviçre bankalarına kaçırılan yaklaşık 40 milyar dolar nedeniyle büyük kayıplara uğramıştır; ama ayakta-
dır.

Bugün, bankalardaki 100 milyar doları aşkın TL ve döviz mevduatımızla, yastıkaltındaki yaklaşık 140 milyar dolarlık dövizimizle, geleneksel yatırım aracı olan altınımızla, yurtdışındaki vatandaşlarımızın yaklaşık 60 milyar dolarlık tasarruflarıyla büyük bir gücümüz bulunmaktadır.

Türkiye'nin finans krizi yoktur; güven krizi vardır. Sağlanacak istikrar ve güven, bu potansiyeli hayata geçirecektir."

TÜRK-İŞ BAŞKANLAR KURULU BİLDİRİSİ

(Ankara, 9 Ocak 2003)

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, 8 Ocak günü Diyarbakır'da ve 9 Ocak günü Malatya'da meydana gelen **uçak kazaları** nedeniyle hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet, yakınlarına ve halkımıza başsağlığı dilemektedir.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, **2003 yılı kamu toplu iş sözleşmeleri görüşmelerinde**, işçilerin son yıllarda yaşadığı gerçek gelir kayıplarını telafi edecek, gelir dağılımı adaletsizliğini azaltacak, iç talebi ve yatırımları artıracak, çalışma hayatına ilişkin diğer konulardaki kazanımlarımızı koruyacak bir politika izleyecektir. Bu amaçla bir Kamu Toplu İş Sözleşmeleri Koordinasyon Kurulu oluşturulacaktır. Sendikalarımız toplu sözleşme prosedürlerini kısa sürede tamamlayacak ve Koordinasyon Kurulu ile bağlantılı olarak çalışacaktır.

Çalışanların Tasarrufa Teşvik Edilmesi Fonunda birikmiş olan anapara ve nemaları, 2003 yılı içinde, reel aşınmaya yol açmayacak bir düzenlemeyle birlikte, toptan ve nakit olarak ödenmelidir. 2003 Şubat'ında olağan nema ödeme-

leri yapılmalıdır. 2002 yılında verilmesi gerekirken 2003 yılına ertelenen ilave tediye (ikramiyenin) Kurban Bayramından önce ödenmesi sağlanmalıdır.

1475, 2821, 2822 sayılı Yasalar ve ayrıca Deniz İş Yasası, Basın İş Yasası, Dernekler Yasası, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası, özel güvenlik görevlileriyle ilişkili 2495 sayılı Yasa, Anayasa'nın ilgili maddeleri ve işçi hak ve özgürlüklerini ilgilendiren diğer **mevzuat bir paket halinde ele alınmalı**, sosyal tarafların da katılacağı çalışmalarla günün şartlarına ve Türkiye'nin onaylamış bulunduğu ILO Sözleşmelerine uygun hale getirilmelidir; tarım ve orman işçilerinin tümünün İş Yasası kapsamına alınması sağlanmalıdır. **Yeni İş Yasası Tasarısı**nın, kıdem tazminatı, çağrı üzerine çalışma, ödünç iş ilişkisi, haftalık çalışma sürelerinin günlere dağılımı ve benzeri işçi karşıtı konulardaki önerileri kesinlikle kabul edilemez. Çalışma mevzuatında TÜRK-İŞ'in onayını almayan ve çalışanların çıkarlarına aykırı değişikliklerin yapılması durumunda, TÜRK-İŞ, benze-

ri geçmiş durumlarda gösterdiği tepkiyi aynı biçimde gösterecektir.

Hükümet, **işçi-memur ayrımı** konusundaki kargaşaya ve haksızlıklara son vermeli; işçi ve memur istihdamını, uluslararası uygulamalara, Anayasa ve 28 Kasım 1976 günlü Resmi Gazete'de yayınlanan Komisyon Raporu'na uygun bir biçimde yeniden düzenlenmelidir.

Hükümet, **kaçak yerli ve yabancı işçi** çalıştırılmasına ve **çocuk işçiliğe** engel olmalıdır. **Yolsuzluklarla** ve **israfla** etkili bir biçimde mücadele edilmeli; **vergi adaleti** sağlanmalı, herkesin geliri ve serveti ile orantılı bir vergi ödemesi sağlanmalıdır. Kamu kurum ve kuruluşlarındaki **geçici işçiler** kadroya geçirilmeli; **taşeronluk** önlenerek, **mevsimlik işlerde** çalışan işçilerin çalışma süresi uzatılmalı ve kadroya geçirilmesi gerçekleştirilmelidir. TÜRK-İŞ ile 57. Hükümet arasında 3 Mayıs 2002 tarihinde imzalanan protokole göre kadroya geçirilmesi gerekirken geçirilmeyen geçici işçilerle birlikte, aynı şekil ve şartlarda çalışan taşeron ve

müteahhit işçileri de kadroya alınmalıdır. Kadro verilmemiş işçilerin vizeleri en kısa sürede çıkarılarak, işbaşı yaptırılmaları sağlanmalıdır. **İstek-dışı emeklilik** uygulamasına başvurulmamalıdır.

SSK'daki yolsuzluk iddialarının üzerine kararlı bir biçimde gidilmeli, SSK hastanelerinin Sağlık Bakanlığı'na devredilmesi girişimlerinden vazgeçilmelidir. Sosyal güvenlik kuruluşlarında norm ve standart birliği sağlanmalı; ancak SSK, Emekli Sandığı ve Bağ-Kur'un bir çatı altında birleştirilmesi yoluna gidilmemelidir. SSK ve İŞKUR genel kurullarında TÜRK-İŞ'in temsil yetkisini ve gücünü sınırlandırıcı düzenlemelerden vazgeçilmeli; SSK özerk bir yönetime kavuşturulmalıdır.

Ülkemizde birçok işyerinde işçi hakları ve sendikal hak ve özgürlükler ihlal edilmekte, haklarını arayan işçiler işten çıkarılmaktadır. **Belediye işçilerinin** alacakları ödenmeli; belediyelerdeki hak ihlalleri ve keyfi uygulamalarla, taşeronlaşma ve süresi belirli hizmet akdiyle çalıştırma uygulamaları engellenmelidir. Başkanlar Kurulumuz, Cam İşverenleri Sendikası'nın, **Kristal-İş Sendikası'nın** bağlı işyerlerinde sürdürdüğü sendikasılaştırma girişimlerinin derhal durdurulmasını talep etmektedir. Başkanlar Kurulumuz, çeşitli

işyerlerinde sendikalaşan işçilere uygulanan baskıları ve kıyımı protesto etmektedir. TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, sendikalar arasındaki rekabetin işçi ve sendikacılık hareketine zarar verecek biçimde sürdürülmesine karşı çıkmakta, tüm sendikaların ortak gücünün sendikasız işyerlerinin örgütlenmesine yöneltilmesini istemektedir. TÜRK-İŞ, ülke çapında **ortak bir sendikal örgütlenme stratejisinin** oluşturulması ve uygulanması konusunda bir çalışmayı başlatacaktır.

Hükümet, **IMF politikalarını** terketmelidir; ülkemizin ve halkımızın çıkarlarını koruyacak ve geliştirecek politikalar, demokratik kuruluşların önerileri doğrultusunda biçimlendirilmeli ve uygulanmalıdır. **Özelleştirme** konusunda, ulusal çıkarlarımızdan ve insani ve sosyal boyuttan kesinlikle vazgeçilmemelidir. Özelleştirme alanındaki gelişmeleri izlemek amacıyla bir komisyon oluşturulacaktır.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, Türkiye'nin **Avrupa Birliği'**ne üyeliğinden yanadır. Ancak Avrupa Birliği'nin Türkiye'den istekleri konusunda ciddi endişeler bulunmaktadır. Türkiye ekonomisine büyük zararlar veren gümrük birliği ilişkisi bir serbest ticaret anlaşmasına dönüştürülmelidir. TÜRK-İŞ, Türkiye'nin AB ile ilişkilerini dikkatle izlemeye devam edecektir. TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, uluslararası anlaşmazlıkların ilke olarak barışçıl yollardan çözülmesini savunmaktadır. Hükümetimiz, **Irak krizinde**, Türkiye'nin çıkarları doğrultusunda Irak'ın toprak bütünlüğünün korunması anlayışıyla ve Birleşmiş Milletler kararları temelinde hareket etmelidir; süper güçlerin bölgeye ilişkin politikalarına alet olunmamalıdır; Türkiye, ABD'nin çıkarları doğrultusunda bir savaşa kesinlikle girmemelidir; Kuzey Irak'ta bir Kürt devletinin kurulmasına izin verilmemelidir. **Kıbrıs sorunu**, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin ve Kıbrıs Türklerinin ekonomik, toplumsal ve siyasal hakları güvence altına alınarak; uluslararası antlaşmalar ihlal edilmeden ve Türkiye'nin garantörlük hakları kısıtlanmadan, bir çözüme kavuşturulmalıdır. TÜRK-İŞ, uluslararası hukukun çiğnenerek Güney Kıbrıs'ın Avrupa Birliği'ne alınmasına karşı çıkmaktadır.

Zorunlu Tasarrufta Uzlaşma Sağlandı

Bir Dönem Kapandı

Anaparalar Mart veya Nisan ayında ödenecek

Nema ödemeleri 2004'ten 2006'ya kadar 10 taksitte tamamlanacak

Çalışanlara ödenmesi gereken zorunlu tasarruf ve nemaları konusunda Hükümet ile sosyal tarafların yapmış olduğu görüşmeler, anlaşma ile sonuçlandı. Hükümet ile sosyal tarafların uzlaşması sonucu, TBMM'de bekleyen Tasarının görüşülmesi de önlendi.

3 Şubat 2003 tarihinde Devlet Bakanı Ali BABACAN baş-

kanlığında yapılan toplantıya Hazine, DPT ve Maliye Müsteşarları ile TİSK, TÜRK-İŞ, DİSK, HAK-İŞ, KESK, Kamu-Sen, Memur-Sen, BASK Genel Başkanları katıldı.

3417 sayılı Çalışanların Tasarrufa Teşvik Edilmesi ve Bu Tasarrufların Değerlendirilmesine Dair kanunla tesis edilen Çalışanların Tasarruflarını Teşvik Hesabının tasfiyesine ilişkin

uzlaşma metninde ödeme takvimi şöyle belirlendi.

"Sendikal örgütler, hükümetin yasa tasarısında önerdiği,

1. Tasarruf kesintileri ve devlet-işveren katkılarından oluşan anapara ödemesinin en geç Nisan 2003 içinde, mümkün olması halinde Mart 2003 içinde yapılmasını,

2. Geri kalan tutarın 2004, 2005 ve 2006 yıllarında Mart, Haziran, Eylül ve Aralık aylarında olmak üzere 10 taksitte ödenmesini,
3. Bu tutarın enflasyonun üzerinde TÜFE artı yıllık 5 puan uygulanarak değerlendirilmesini,
4. Hak sahiplerini mağdur etmeyecek şekilde TBMM'deki tasfiyeye ilişkin tasarının 2. ve 8. maddesinde değişiklik yapılmasını,
5. 2007 yılında bitirilmesi öngörülen ödeme takviminin geriye çekilmesini olumlu karşılamıştır.

Böylece üzerinde görüş birliği sağlanan hususların yanında, ödemelerin daha makul bir takvim çerçevesinde yapılması beklenti olarak talep edilmiştir."

Babacan:

Bu çalışanların hakkı

Devlet Bakanı Ali Babacan, Tasarrufu Teşvik Fonu'nun çalışanların her ay maaşlarından yapılan kesintilerden oluştuğunu kaydetti. 15 yıldır devam eden bu konunun çözümüne ilişkin geçmiş dönemlerdeki girişimlerin hep sonuçsuz kaldığını ifade eden Babacan, hükümet olarak ilk günden bu yana bu konunun çok önemli olduğunu dillendirdiklerini ve mut-

laka kısa sürede neticelenmesi konusunda da iki aydır toplantılar yaptıklarını vurguladı. Babacan, şunları söyledi:

"Tabii bu zorunlu tasarruflar hiç kuşkusuz çalışanların hakkı. Geçmişte ne yapılırsa yapılсын tüm çalışanları memnun edecek ve ilgili kesimlerin katılımı ve diyalogla yapılacak bir çözüm üzerinde biz ısrarlı olduk. İlk günden bu yana devamlı ilgili kuruluşlarla diyalog halinde olduk ve burada tabii çalışanların hakkını korurken, genel kamu maliye dengelerini de gözetmek zorundaydık. Bu da ülkemizin ekonomik istikrarının devamı için son derece önemlidir."

Asgari Ücrette IMF'nin Dediği Oldu

Asgari Ücret Tespit Komisyonu, yaptığı beş toplantının ardından çalışmalarını sonuçlandırdı ve 1 Ocak 2003 gününden geçerli olmak üzere asgari ücreti brüt 306 milyon ve net 226 milyon lira olarak belirledi.

Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun işveren-hükümet temsilcileri tarafından alınan bu karara işçi kesimi temsilcileri muhalif kaldı. Kararın açıklandığı 26 Aralık 2002 günü açıklama yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih KILIÇ alınan kararı şöyle değerlendirdi:

"Asgari ücret; işçi ve ailesinin, günün ekonomik ve sosyal koşullarına göre insan haysiyetine uygun bir yaşantı sürdürmelerine imkan veren bir ücrettir. Ancak son üç yıldır belirlenen asgari ücret,

IMF'e verilen taahhütler gölgesinde, siyasal müdahale ile sonuçlandırılmıştır.

Bugün de aynı anlayışın sürdürülmek istendiği ortaya çıkmıştır.

Hükümet, 'asgari ücret artışlarının hedeflenen enflasyon oranı ile aynı doğrultuda olmasını sağlamak' amacıyla asgari ücret tespit komisyonunda görev yapan işveren kesiminin desteğini almıştır. Komisyonun işveren-hükümet oy çoğunluğu, devletin resmi rakamlarına itibar etmek yerine 'ülkenin içinde bulunduğu ekonomik durum' gerekçe gösterilerek çok daha düşük bir tutarı kabul ve ilan etmiştir.

Asgari Ücret Tespit Komisyonu, hesaplama yapılması için DİE'ne görev vermiş ve

DİE bu tutarın Aralık 2002 ayı itibarıyla 326 milyon 602 bin lira olması gerektiğini ortaya koymuştur.

Ancak Komisyon oy çokluğuyla asgari ücreti brüt 306 milyon ve net 223 milyon 749 bin lira olarak açıklamıştır. Özel indirim tutarında yapılacak düzenlemenin asgari ücrete yansımaları ise sadece 3 milyon lira olacaktır.

DİE tarafından bilimsel ve objektif olarak belirlenen asgari ücret böylece pazarlık konusu edilmiş, asgari ücretlinin içinde bulunduğu ekonomik ve sosyal yaşama şartları göz ardı edilmiştir. Ülke ekonomisinin geldiği olumsuzluklarda çalışanların herhangi bir sorumluluğu bulunmamaktadır. Aksine, uygulamalardan en fazla zararı,

Tablo: Asgari Ücret ve Yapılan Kesintiler

	Ocak'2001	Ocak'2002	Ocak'2003
Brüt Aylık Asgari Ücret	139.950.000	222.000.750	306.000.000
SSK Primi	19.593.000	31.080.105	42.840.000
Gelir Vergisi	14.348.700	23.805.096	32.265.000
Damga Vergisi	839.700	1.332.005	1.836.000
İşsizlik sigortası	2.799.000	2.220.008	3.060.000
Kesintiler Toplamı	37.580.400	58.437.213	80.001.000
Kesinti Oranı	26,9 %	26,3 %	26,1 %
Net Aylık Asgari Ücret	102.369.600	163.563.537	225.999.000

Kaynak: TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi

giderek ağırlaşan geçim koşulları karşısında dar ve sabit gelirli geniş halk kesimleri görmektedir."

Asgari ücretin belirlenmesinde hükümet-işveren tarafından geçmişte izlenen politika 2003 yılı belirlenmesinde de aynen sürdürüldü ve böylece 16 yaşından büyük işçiler için asgari ücret yüzde 22,0 oranındaki artışla 306.000.000.-TL/ay olarak belirlendi. Belirlenen asgari ücret brüttür ve bu tutardan sosyal sigorta işçi primi, gelir vergisi, işsizlik sigortası gibi kesintiler için yüzde 26,1 oranında kesinti yapılmaktadır.

Asgari ücretin belirlenmesinde gerekli olan oy çoğunluğu hükümet-işveren kesimi tarafından sağlandı. Komisyonunda görev yapan işçi kesimi karara muhalif kaldı ve toplantıyı terk etti. İşçi kesiminin asgari ücret kararına karşı oy vermesinin gerekçesi şöyle oldu:

"Asgari ücret, çalışanların ekonomik ve sosyal durumlarının düzenlenmesine yönelik etkin bir sosyal politika aracıdır. Asgari ücretin belirlenmesi çalışmalarında, çalışanların düşük ücretlere karşı korunması ve çağdaş bir toplum içinde yaşayan işçinin, ailesi ile birlikte olağan ihtiyaçlarının karşılanması esastır.

Asgari Ücret Yönetmeliği, asgari ücreti *'İşçilere normal bir çalışma günü karşılığı olarak ödenen ve işçinin gıda, konut, giyim, sağlık, ulaşım ve kültür gibi zorunlu ihtiyaçlarını günün fiyatları üzerinden asgari düzeyde karşı-*

lamaya yetecek ücret' biçiminde tanımlamaktadır.

1982 Anayasasında geçtiğimiz yıl yapılan değişikliklerden birisi de asgari ücrete ilişkindir. Anayasasının 55. maddesinde yapılan değişikliğe göre, asgari ücretin tespitinde 'ülkenin ekonomik durumunun yanında çalışanların geçim şartlarının da' göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi -yıllardır- açlık ve yoksulluk sınırını hesaplamakta ve ülkemizdeki geçim şartlarını ortaya koymaktadır.

2002 Aralık ayı itibarıyla yapılan araştırmanın sonucuna göre, dört kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken asgari gıda harcaması tutarı 380 milyon lirayı aşmıştır. Bu tutar açlık sınırı olarak tanımlanabilmektedir. Kuşkusuz günde yaklaşık onüç milyon liralık gıda harcaması yanı sıra konut, ula-

şım, giyim, sağlık, eğitim gibi ihtiyaçlar için de harcama yapmak gerekmektedir. Böylece insan onurunun gerektirdiği yaşantıyı sürdürebilmek için gerekli harcama tutarına ulaşılmaktadır. Yoksulluk sınırı olarak tanımlanan bu tutar 1 milyar 155 milyon lira olarak hesaplanmaktadır. Bu tutar, haneye girmesi gereken toplam gelirin alt sınırını ortaya koymaktadır.

2003 yılında uygulanacak asgari ücret belirleme çalışmalarında göz önünde tutulması gereken bir husus çalışanların içinde bulundukları bu geçim koşullarıdır.

Asgari Ücret Tespit Komisyonu, hesaplama yapılması için Devlet İstatistik Enstitüsü'ne (DİE) görev vermiş, DİE'nin tek işçi için hesapladığı tutar Aralık 2002 itibarıyla 326.602.029.- lira olmuştur.

Ancak, Komisyon, işveren-hükümet oy çokluğuyla asgari ücret brüt 306.000.000.-

lira brüt ve net 223.749.000.- lira olarak açıklanmıştır. Halen 30 milyon lira olarak uygulanmakta olan özel indirim tutarının 2003 yılında 50 milyon liraya yükseltilmesi durumunda, net asgari ücret 3 milyon lira daha fazla olacaktır.

DİE'nin perakende fiyatları kullanarak tek işçi için belirlediği ve net olarak işçinin eline geçmesi gereken tutar bile kabul edilmek bir yana, belirlenen tutar daha da aşağıya çekilmekte ve brüt olarak açıklanmaktadır.

Böylece, geçmiş dönemlerde olduğu gibi, Komisyonun işveren-hükümet oy çokluğu asgari ücreti pazarlık konusu etmiş, işçinin geçimini sağlamaktan uzak sefalet ücreti düzeyinde belirleme yapmıştır. Asgari ücret, bilimsel, objektif ve güvenilir verilerle tespit yerine, dayatmalar sonucu oy çokluğuyla kabul edilmiş, çalışanların ekonomik ve sosyal şartlarını daha da kötüleştiren, gelir dağılımını daha da bozan ve yoksulluğu arttıran özellikte olmuştur.

Asgari ücretlinin cebinden milyonlarca lira, bu keyfi, haksız ve insafsız uygulama sonucu alınmıştır. Bu eksik belirlemeden dolayı işçinin kaybı vardır ve asgari ücretli her ay eksik ücret almaya devam ettirilmektedir.

Asgari ücretin vergi dışı bırakılması konusunda Hükümetin yetkisi bulunmaktadır. Nitekim 11.7.1992 gün

ve 3824 sayılı yasa ile Bakanlar Kurulu "... özel indirim tutarlarını, sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan asgari ücret tutarına kadar arttırmaya" yetkili kılınmıştır. Ancak siyasal iktidar bu yetkisini, sosyal kesimler arasında bu konuda görüş birliği de oluşmasına rağmen kullanmamıştır.

Aslında asgari ücret kadar gelirin vergi dışı bırakılması, meselenin sadece bir boyutunun çözüme kavuşturulması anlamını taşımaktadır. Asgari ücret vergi dışı bırakılsa bile, devam eden diğer kesintiler nedeniyle asgari ücretin eksik ödenmesi sürecektir.

En düşük devlet memuru maaşının 1 Ocak 2003 tarihinden geçerli olmak üzere net 424 milyon lira düzeyinde olacağı da dikkate alındığında, bu hususun asgari ücretin belirlenmesi çalışmalarında dikkate alınmaması ciddi bir çelişki olmuştur.

İşin bir diğer çarpıcı ve çelişkili yönü, halen çalışmakta olan bir asgari ücretlinin, çalışırken alamadığı ücret düzeyini emekli olduğunda yakalayabilmesidir.

İşçi kesimi temsilcileri olarak Komisyon çalışmalarında;

- Asgari ücretin, işçi ve ailesinin günün ekonomik ve sosyal koşullarına göre insanca yaşamasını mümkün kılacak, insanlık onuruyla bağdaşacak bir düzeyde belirlenmesi,
- Belirlenen tutarın işçinin eline net geçecek biçimde düzenlenmesi;
- Belirleme yapılırken, işçinin ailesiyle birlikte tüketim harcamalarının esas alınması,
- Asgari ücretin ulusal düzeyde, sanayi/tarım ve yaş, cinsiyet ayrımı yapılmadan belirlenmesi;
- İşçinin satın alma gücünün ileriye dönük olarak korunabilmesi için gerekli bir iyileştirmenin ayrıca ilave edilmesi;
- Belirlenen asgari ücretin adil gelir dağılımını sağlamaya yönelik olması ve refahtan pay içermesi;

ilkelerinin uygulanabilmesi için çaba gösterdik.

Savunduğumuz bu görüşlerin büyük bir bölümü Komisyon çalışmalarında dikka-

Tablo: Asgari Ücret ve Enflasyondaki Gelişmeler

	Ortalama Brüt Asgari Ücret (TL/AY)	Ortalama Brüt Asgari Ücret Artış Yüzdesi	Ortalama Yıllık Enflasyon Artış Yüzdesi	Ortalama Brüt Asgari Ücretteki Reel Yüzde Değişme
2000	114.300.000.-	33,2	54,9	-14,0
2001	152.195.625.-	33,2	54,4	-13,7
2002	236.437.875.-	55,4	45,0	+7,1

Kaynak: TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi

te alınmamıştır. Bunun sonucu, belirlenen asgari ücret düzeyi yetersiz ve ülkenin bugünkü koşullarında "insan onuruna yaraşır bir yaşam düzeyi" sağlamaktan uzak kalmıştır. Görülen odur ki, asgari ücret belirleme çalışmalarına geçmiş dönemde yansıyan Uluslararası Para Fonu-Dünya Bankası politikaları devam etmektedir.

Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun işveren-hükümet kesimi temsilcileri oy çoğunluğuyla belirlenen asgari

ücrete, gerek miktar ve gerek belirleme yöntemi açısından katılmadığımızdan işçi kesimi olarak muhalif kalıyoruz."

Son üç yıl içinde asgari ücret ile tüketici fiyatlarında meydana gelen artışlar aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Asgari ücrette 2000 yılında yüzde 14,0 ve 2001 yılında yüzde 13,7 oranında bir kayıp, 2002 yılında ise enflasyondaki kısmi gerilemeye bağlı olarak yüzde 7,1 oranında bir artış söz konusu olmuştur.

Komisyonun işveren-hükümet oy çoğunluğu, devletin res-

mi rakamlarına itibar etmek yerine "ülkenin içinde bulunduğu ekonomik durum" gerekçe gösterilerek çok daha düşük bir asgari ücret tutarını kabul ve ilan etmiştir. Son üç yıldan bu yana yapılan tüm belirlemelerde geçerli olan bu yaklaşım bu kez de sürdürülmüştür. Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) 2002 Aralık ayı itibarıyla asgari ücretin net 326.602.029.- lira olması gerektiğini hesaplamış, ancak asgari ücret brüt 306.000.000.- ve net 225.999.000.- lira olarak yürürlüğe girmiştir.

Tablo: Asgari Ücrette Eksik Belirleme Nedeniyle Doğan Kayıp

	DİE'nin Belirlediği Net Asgari Ücret	Asgari Ücret Komisyonu'nun İlan Ettiği Net Asgari Ücret	Fark
Ocak 2001	153.436.336.-	102.369.600.-	51.066.736.-
Temmuz 2001	-	107.323.830.-	-
Ağustos 2001	195.060.720.-	122.186.520.-	72.874.200.-
Ocak 2002	255.464.820.-	163.563.537.-	91.901.283.-
Temmuz 2002	274.655.003.-	184.251.937.-	90.403.066.-
Ocak 2003	326.602.029.-	225.999.000.-	100.603.029.-

Özelleştirmeye Tepki:

"İşçiyi Sokağa Atamazsınız"

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdüllatif Şener'in açıkladığı 2003 Özelleştirme Programına TÜRK-İŞ ve özelleştirmeye muhatap sendikalar tepki gösterdi.

Özelleştirme kapsamına alınan işyerlerinde örgütlü sendikaların genel başkanları 20 Ocak 2003 günü TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde bir toplantı yaptı. Açıklanan özelleştirme programının kabul edilemez olduğunun tespit edilmesinin ardından Devlet Bakanı ve Başba-

kan Yardımcısı Abdüllatif Şener ziyaret edildi. Ziyarete bir konuşma yapan Genel Başkan Salih Kılıç, özelleştirme programında insan unsurunun göz ardı edildiğini, programa alınan işyerlerinde yaklaşık 70 bin işçinin çalıştığını, bu işçilerin sokağa atılamayacağını söyledi. Kılıç, "Siz onları sokağa atarsanız tepkimiz sert olur. Biz daha önce sokağa çıkarız" dedi.

Bakan Şener ise, TÜRK-İŞ'ten özelleştirmenin sosyal boyutu konusunda görüş istedi.

Hükümetin Çözümüne Ret

Görüşmenin ardından Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdüllatif Şener Hükümete bir kanun tasarısı sundu.

Hazırlanan tasarıda, özelleştirilen işyerlerinde çalışan yaklaşık 70 bin işçinin isterlerse memur olabilecekleri öneriliyor.

TÜRK-İŞ ve bağlı sendikalar tasarıya tepki gösterdi. Sendikalarından yapılan açıklamada, işçilerin memur yapılmasının sendikaları zayıflatmaya yönelik olduğu belirtildi.

2003 Yılında 454 Bin Kamu İşçisinin Toplu İş Sözleşmesi Yenilenecek

2003 yılında belediye işyerleri hariç 454.451 kamu işçisinin toplu iş sözleşmesi yenilecek. 50 bin işçiyi kapsayan belediye işyerleri dahil edildiğinde, TÜRK-İŞ'e üye sendikaların 2003 yılında kamu kesiminde toplu iş sözleşmesi yenilecek toplam işçi sayısı 504.451.

1.1.2003 itibariyle yenilenecek olan kamu kesiminde çalışan işçilerin toplu iş sözleşmelerinde birlikte hareket etmek ve ortak hükümlerin geliştirilebilmesi bakımından Konfederasyonumuzca sendikalara gönderilen yazıda; grev yasağı olmayan işyerleri bakımından 5 Kasım 2002 günü, grev yasağı olan işyerleri için ise Aralık ayı sonunda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına çoğunluk tespit başvurularının yapılması istendi.

Başkanlar Kurulu kararı doğrultusunda oluşturulan kamu toplu iş sözleşmelerini yürütmekle görevli Komisyon ilk toplantısını 21 Ocak 2003 günü yaparak sendikalarımızca prose-

dürlerin hızlandırılması ile ücret araştırmasının yapılması kararlaştırılarak taşeron çalıştırma, ücret ve sosyal yardımlar ile ikramiye maddelerine ilişkin ortak hükümler oluşturularak sendikalarımıza gönderildi.

2001 yılında yenilenen kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinde yaşanan ekonomik krizin etkisi sonucu, ücret ve sosyal yardım artışlarında özveri gösterilmiş, son iki yılda ücretlerde reel kayıplar olmuştur.

Yeni dönem ücret zamları ve sosyal yardım artışlarındaki te-

mel ölçü, gerçekleşen enflasyon + refah payı olarak benimsendi.

Sendikalarımızca hazırlanan taslaklar, Kamu İşverenleri Sendikalarına çağrı ile bildirilmiş ve görüşmelere başlanmıştır.

Süresi biten kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinin son altı aylık ücret zammı maddesinde yer alan "enflasyonun yüzde 10 aşması durumunda oluşacak fark kadar bitiş tarihlerindeki ücretlere ve sosyal yardımlara enflasyon farkı yansıtılır" hüküm gereğince, Ocak 2003 yürürlüklü toplu iş sözleşmelerine yüzde 5.9, Şubat yürürlüklü toplu iş sözleşmelerine yüzde 7.2, Mart yürürlüklü toplu iş sözleşmelerinde 7.3 artış uygulanmıştır. Nisan ayı ve diğer aylarda süresi bitecek olan kamu kesimi toplu iş sözleşmelerine de oluşacak enflasyon farkları, bitiş tarihlerindeki ücretlere ve sosyal yardımlara yansıtılacaktır.

SOSYAL YARDIMLARDA SON DURUM

Yürürlük	Yemek Yardımı TL/Gün	Sosyal Yardım TL/Ay	Giyim Yardımı TL/Yıl
1.1.2001-31.12.2002	1.863.342	37.261.958	37.480.470
1.2.2001-31.01.2003	1.857.222	36.450.735	38.301.125
1.3.2001-28.02.2003	1.824.465	37.174.750	37.962.225

TÜRK-İŞ İnsan Hakları İzleme Bürosu Kuruldu

TÜRK-İŞ Genel Merkez Uzmanları ile Bölge Temsilcilikleri İllerde Valilikler öncülüğünde kurulan İnsan Hakları İl Kurullarına katılıyorlar. Merkezde toplanan İnsan Hakları ile Çalışma Hayatını ilgilendiren hak ve özgürlüklerin kullanımında yaşanan kısıtlamalar her üç ayda bir İnsan Haklarından Sorumlu Devlet Bakanlığına raporla bildirilecek

TÜRK-İŞ, bünyesinde günümüzde giderek önem kazanan İnsan Hakları konusunda çalışmalar yapmak üzere Genel Teşkilatlandırma Sekreterliği'ne bağlı olarak çalışacak bir **İnsan Hakları İzleme Bürosu** kuruldu. **TÜRK-İŞ İnsan Hakları İzleme Bürosu**, insan hak ve özgürlüklerine getirilen kısıtlamalar ile çalışma hayatını ilgilendiren hakların kullanımı konusunda yapılan olumsuz uygulamaları da izleyerek her üç ayda bir düzenli olarak İnsan Haklarından Sorumlu Devlet Bakanlığına bir raporla bildirecek.

TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri ve Genel Maden-İş Sendikası Genel Başkanı Çetin Altun, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'ni tüm insanların öğrenmesi gerektiğini ifade ederek İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 23. maddesinin Çalışma Yaşamı için çok önemli anlamlar ifade ettiğini bildirerek konu ile ilgili şu açıklamayı yaptı:

"Birleşmiş Milletler tarafından, 10 Aralık 1948 tarihinde çıkartılan İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 23. maddesi, 'herkesin çalışma, işini özgürce seçme, adil ve elverişli koşullarda çalışma ve işsizliğe karşı korunma hakkı vardır' diyerek devamlı şu hakları da insan hakkı olarak saymaktadır: 'Herkesin herhangi bir ayırım gözetmeksizin eşit iş için eşit ücrete hakkı vardır. Herkesin kendisi ve ailesi için insan

onuruna yakışır ve gereğinde başka toplumsal korunma yolları ile desteklenmiş bir yaşam sağlayacak adil ve elverişli bir ücrete hakkı vardır. Herkesin çıkarını korumak için sendika kurma ya da sendikaya üye olma hakkı vardır'. Tüm bu hakları ülkemiz uygulamaları ve gerçekleri ile karşılaştırdığımızda birçok insan hakkının zaten ihlal edildiği de ortaya çıkmaktadır. Yoksulluk sınırı olarak bilinen ve dört kişilik

bir ailenin yalnızca yaşayabilmesi için gereken miktarın 1 milyar 220 milyon olduğu ve asgari ücretin de 226 milyon olduğu ülkemizde çalışanların kendisi ve ailesi için insan onuruna yakışır bir ücretle işe alındığı ifade edilebilir mi? Sendikaya üye olduğu için işten çıkartılan insanlar gerçeği ortada dururken, ülkemizde yalnızca bu madde kapsamında bile olsa İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin uygulanabilir olduğu iddia edilebilir mi?"

TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Çetin Altun; TÜRK-İŞ'in İnsan Hakları ile ilgili olarak yapmakta olduğu çalışmalar hakkında da şu bilgileri verdi:

"Temel insan hak ve özgürlükleri kapsamında ağırlıklı yer kaplayan örgütlenme, toplu pazarlık ve grev yapma gibi çalışma hayatını doğrudan ilgilendiren hak ve özgürlüklerin kullanımında zaman zaman aksaklıklar olduğu da bilinmektedir. İnsan Hakları ile ilgili olarak il ve ilçelerde kurulan İnsan Hakları İl ve İlçe Kurulları geçen yıldan itibaren çalışmalara başlamışlardır. İnsan Hakları İl Kurullarına Ankara'da ve 9 Bölge Temsilciliğimizde katılımların sağlanması için TÜRK-İŞ Bölge Temsilciliklerine gerekli talimatlar verilmiş ayrıca Teşkilatımıza da konu ile ilgili olarak nelerin yapılabileceği konusunda gerekli bilgiler ile İnsan Hakları Evrensel Beyannameşi gönderilmiştir. Ayrıca gerek insan

hakları gerekse de çalışma hayatını düzenleyen yasaların tanıdığı hakların uygulanmasında ortaya çıkacak hak ihlalleri konusunda gerekli izlemeyi gerçekleştirebilmek amacıyla kurullarla yapılan bildirimler ile alınan sonuçların Konfederasyonumuz bünyesinde kurulan İnsan Hakları İzleme Bürosu'na bildirilmesi ile ilgili şikayetler ve alınan kararlar her üç ayda bir İnsan Haklarından Sorumlu Devlet Bakanlığı'na da bildirilecektir."

TÜRK-İŞ, İnsan Haklarından Sorumlu Devlet Bakanlığı tarafından İnsan Hakları İl ve İlçe Kurullarının daha demokratik bir şekilde yapılandırılması amacıyla görüş istenmesi üzerine kurullara daha fazla sivil toplum örgütünün katılımına imkan sağlanması, kurullarda başkanlık görevinin seçimle yapılmasını da talep etti.

TÜRK-İŞ İnsan Hakları Danışma Kurulunda da temsil ediliyor.

"Küreselleşme" ve "Yerelleşme": Mahalli İdareler Reformu

Günümüzde ulusötesi şirketlerin gücü ve etkinliği hızla artmaktadır. Ulusötesi şirketler, faaliyetlerini dünya ölçeğinde programlar ve uygulamalarla, ulus-devletlerin sınırlarından, parlamentolarından, ordularından, bürokrasilerinden büyük rahatsızlık duymaktadır. Birkaç yıl önce gündeme gelen Çoktarafli Yatırım Anlaşması'nın (MAI) amacı, ulusötesi sermaye için en geniş hareket özgürlüğünü sağlamaktır.

Sermayenin küreselleşmesi nin yanı sıra, gelişmiş ülkelerde halkı bütünleştirici anlayışlar ön plana çıkarılmaktadır. Örneğin, ABD'de, kökeni ne olursa olsun herkes Amerikalıdır. 11 Eylül saldırısı sonrasında "Amerikalılık" anlayışı daha da pekişmiştir. Bu yılın ortalarında 25 ülkeden oluşacak olan Avrupa Birliği'nde de "Avrupa kimliği" ön plana çıkarılmaya çalışılmaktadır.

Ulusötesi sermaye, teknolojinin yeni olanaklarından yararlanarak dünya çapında imparatorluklar kurarken, gelişmekte olan ülkelerde devletler küçültülmeye ve zayıflatılmaya çalışılmaktadır. Ulusötesi sermayenin bu konudaki politikasını, ünlü tarihçi Eric Hobsbawm, 1977 yılında yayımlanan bir makalesinde şöyle anlatmakta-

dır: "Yeni-sömürgeci ulusötesi ekonomi için en uygun strateji, tam olarak, **resmen egemen olan devlet sayısının azamileştirilmesi ve bu devletlerin ortalama büyüklüğünün ve gücünün asgarileştirilmesindedir.**"

Gelişmiş ülkeler daha çok merkezileşirken, gelişmiş ülkelerin denetimlerindeki uluslararası kuruluşlar, gelişmekte olan ülkelerde "yerelleşmeyi" ve devletin küçültülmesini önermektedir.

OECD'nin "Düzenleyici Reform" adıyla son yıllarda uygulamaya çalıştığı programın özü, gelişmekte olan ülkelerde merkezi devlet yapısının zayıflatılmasıdır. Devletin boşalttığı yeri, IMF, Dünya Bankası ve Dünya

Ticaret örgütü doldurmaktadır. Avrupa Birliği Komisyonu'nun Türkiye'ye verdiği ilerleme raporlarında da benzer tavsiyeler yer almaktadır. Dünya Bankası, OECD ve Avrupa Birliği, Türkiye'de mahalli idareler reformunun uygulanmasını talep etmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter devlet yapısının yıpratılması, ulusötesi güçlere karşı mutlaka daha da güçlü kılınması gereken ulus-devletin zayıflatılması anlamına gelecektir. İl özel idareleri ve belediyelerin toplumsal hayatımızda son derece önemli yerleri vardır. Ancak, Türkiye'nin son 20 yıllık dönemde yaşadığı sorunlar düşünüldüğünde, devletimizin üniter yapısının daha da demokratik hale getirilerek güçlendirilmesi, ülkemizin karşı karşıya bulunduğu sorunların aşılabilmesi açısından önemlidir.

Türkiye'de yıllardır tartışılan mahalli idareler reformu ise, devletimizin üniter yapısının korunması açısından önemli sınırlar içermektedir.

Yerel yönetimlerin yetkilerinin ve güçlerinin artırılması konusu 1983 yılından sonra gündeme geldi. 1986 Yılı Programı'nda, "merkezi idare ile mahalli idareler açısından hizmet-

lerin desantralizasyonuna yönelik olarak başlatılan çalışmalara imar ve planlama konularında merkeze ait yetkilerin belediye-lerde toplanması örnek teşkil etmektedir," deniliyordu.¹

1987 Yılı Programı'nda, "merkezi idare ile mahalli idare-ler açısından hizmetlerin de-santralizasyonuna paralel ola-rak mahalli idarelerin gelir kay-naklarını düzenleyici çalışmalar da yapılmaktadır" değerlendirmesi yer alıyordu.²

Turgut Özal Hükümetleri döneminde, yerel yönetimlere görev devrine paralel olarak, yeni gelir kaynakları da sağlandı. 16 Mayıs 1987 gün ve 3360 sayılı Yasayla İl Özel İdare Yasasında değişiklik yapıldı. Bu değişiklik, il özel idarelerinin "görevli oldukları mahalli müşterek ihtiyaçların kapsam ve sınırının belirlenmesi Bakanlar Kurulu'na" bırakıldı.³ Ancak daha sonra bu yasanın bu hükmü dahil bazı maddeleri Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildi.

DPT, 1989 Yılı Programı'nda, "mahalli idarelerin sağlık, eğitim, kültür, spor ve benzeri çağdaş yetki ve görevlerle donatılması, merkezi idareyle olan ilişkilerinin gözden geçirilmesi, yönetim yapısı, insangücü, idari ve teknik potansiyellerinin artırılması, halk katılımının teşviki ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi gereği devam etmektedir" değerlendirmesi yer alıyordu.⁴

Bu yıllarda ortaya çıkan önemli bir gelişme, Avrupa

Konseyi Yerel Yönetimler Konferansı tarafından hazırlanarak 1985 yılında kabul edilen Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın Türkiye tarafından onaylanmasıydı.

Türkiye, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nı Bakanlar Kurulu'nun 20.9.1988 gün ve 88/13296 sayılı Kararıyla, bazı maddelerine çekince koyarak, kabul etti. Bakanlar Kurulu, 6.8.1992 gün ve 92/3398 sayılı kararıyla, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nı onayladı.

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın temel yaklaşımı, özerk, güçlü, katılımcı ve demokratik yerel yönetimlerdir. Özerklik Şartı, merkezi yönetimin vesayesini kabul etmemekte, yerel yönetimlere mali kay-

naklarının en azından bir bölümünü kendilerinin kanunun koyduğu sınırlar dahilinde belirleyebilecekleri yerel vergi ve harçlarla sağlayabilme yetkisini vermektedir.

Özerklik Şartı'na göre, özerk yerel yönetim kavramı, "yerel makamların, kanunlarla belirlenen sınırlar çerçevesinde, kamu işlerinin önemli bir bölümünü kendi sorumlulukları altında ve yerel nüfusun çıkarları doğrultusunda düzenleme ve yönetme hakkı ve imkanı anlamını" içermektedir.⁵

Bu arada TÜSİAD'ın çalışmaları yayımlanmaya başladı.

TÜSİAD 1995 yılı Şubat ayında, 21. Yüzyıl İçin Yeni Bir Devlet Modeline Doğru, Optimal Devlet, Kamu Ekonomisi-

nin ve Yönetiminin Yeniden Yapılanması ve Küçültülmesine Yönelik Öneriler isimli bir kitap yayımladı.⁶ Kitabın yazarı Coşkun Can Aktan, bu tarihlerde, ABD'de Kamu Tercih Araştırma Merkezi'nde (Center for Study of Public Choice) misafir araştırmacı olarak çalışıyordu.

TÜSIAD'ın **Optimal Devlet** kitabının "Kamu Ekonomisinin Yeniden Yapılanması ve Özelleştirme Reformu" bölümünde merkezi devletin görevlerini yalnızca dış güvenlik, iç güvenlik, diplomasi, adalet, yargı ve altyapı hizmetleri ile sınırlandırıyor; diğer kamu görevlerinin yerel yönetimlere devredilmesini öneriyordu. C.C. Aktan'ın önerileri şöyleydi:⁷

"Merkezi devletin temel görev ve fonksiyonları dış güvenlik, iç güvenlik, diplomasi, adalet, yargı ve altyapı hizmetleri ile sınırlandırılmalıdır..."

"Merkezi yönetim, yukarıda belirtilen hizmetler dışında genel ekonomi politikasına ilişkin kararları almak ve uygulamakla sorumlu olmalıdır."

"Eğitim, sağlık, bayındırlık, çevre temizliği gibi hizmetler yerel yönetimlere devredilmelidir. Merkezi yönetim eğitim ve sağlıkla ilgili sadece politika, plan ve program oluşturma görevini üstlenmeli, buna karşın hiz-

metler yerel yönetimler tarafından arzedilmelidir..."

"Kamu ekonomisinin yeniden yapılanması reformunun nihai hedefi özelleştirme olmalıdır..."

"Devletin para basma yetkisini ne şekilde kullanacağı ve para arzının hangi sınırlar içerisinde artırılabileceği hukuk kuralları ile sınırlandırılmalıdır. Parasal istikrar için Merkez Bankası'nın yeniden yapılanması ve özerkleştirilmesi sağlanmalıdır."

"Devletin vergilendirme yetkisini ne şekilde kullanacağı açık ve net olarak tesbit edilmelidir..."

"Merkezi yönetimin, yerel yönetimlerin ve diğer kamu kuruluşlarının borçlanma yetkisini kullanımı ve sınırları mutlaka tesbit edilmelidir."

TÜSIAD, ilk baskısı 1992 yılında yayımlanan **Yerel Yönetimler, Sorunlar, Çözümler** kitabının 1995 yılı Eylül ayında yayımlanan ikinci basımında da aynı görüşleri dile getirdi.⁸

"Merkez yönetiminin görevleri ve yetkileri: Ülke düzeyinde bir örnek ve tek elden yürütülmesi gerekli adalet, genel güvenlik, ulusal savunma, dış politika hizmetleri ile ulusal ölçekli, gelişmişlik düzeylerini dengeleyici, ulusal geliri artırıcı nitelikteki hizmetler ve ülke boyutunda ulusal hedeflerin, ilkelerin ve standartların kamu yönetiminin tüm kesim-

lerinde gerçekleştirilmesini sağlayıcı gözetim ve denetim hizmetleri merkez yönetiminin yetki ve sorumluluğunda olmalıdır.

"Yerel yönetimlerin görevleri: Bu hizmetler dışındaki yerel toplulukların ortak gereksinimleri ile ilgili tüm hizmetlerin yürütülme yetki ve sorumluluğu, yerel yönetim birimlerine ait olmalıdır. Bu konuda genellik ilkesi esas olmalı, liste sistemi terkedilmeli, merkez yönetiminin yetkisinde kalacak olan görevler, yasalarla belirlenmelidir."

TÜSİAD, bu yayınlarında dile getirilen anlayış doğrultusunda, bir Yerel Yönetimler Yasa Tasarısı hazırlattı ve 1997 yılı Ocak ayında yayımladı.⁹

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ise kendi yapısı içinde bu konuda bir özel ihtisas komisyonu kurdu ve komisyonun raporunu 1996 yılı Şubat ayında **Mahalli İdarelerin Yeniden Yapılandırılması Yerel Yönetim Reformu** adıyla yayımladı.¹⁰

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın kabul edilmesi sonrasında ve TÜSİAD ve benzeri bazı kuruluşların yaptığı çalışmaların da etkisiyle, "Mahalli İdarelerin Güçlendirilmesi Reformu" çalışmaları başlatıldı. Bu çerçevede, geçmişte yasayla mahalli idarelere verilmişken, zamanla merkezi idare tarafından yürütülmeye başlanmış bazı görevler tartışmaya açıldı.¹¹ Ancak, "1996 yılında merkezi idare ile mahalli idare-

ler arasında, görev, yetki, sorumluluk ve kaynak paylaşımını etkili şekilde gerçekleştirecek, Mahalli İdarelerin Güçlendirilmesi Reformu'na ilişkin çalışmalarda ilerleme" kaydedilemedi.¹²

Mahalli İdareler Reformu Tasarısı, Avrupa Komisyonu'nun 8 Kasım 2000 tarihinde yayımlanan Türkiye İlerleme Raporu'na da girdi.¹³

"Bölgesel ve yerel yönetim düzeyinde özel bir değişim olmamıştır. Merkezi idarenin yerel yönetim üzerindeki denetimi güçlü olmaya devam etmektedir. Daha öte ademi-merkeziyetleşmeyi amaçlayan ve halen bakanlıklar arasında görüşülmekte olan yerel yönetim kanun tasarısı henüz kabul edilmemiştir."

Bu konulara ilişkin diğer bir uluslararası girişim OECD'den geldi. OECD, devletin rolünün

küçültülmesi (ve böylece ulusötesi sermayenin ve IMF, Dünya Bankası ve Dünya Ticaret Örgütü'nün rolünün artırılması) için "Düzenleyici Reform" başlıklı bir dizi çalışma başlattı. Bu konuda Türkiye'ye ilişkin bir rapor hazırlamak amacıyla, 9-13 Ağustos 2001 günleri Türkiye'ye bir OECD heyeti geldi ve çeşitli görüşmeler yaptı. Hazırlanan raporda, yerel yönetimlerin yetersiz bulunduğu ve bu durumun, yeniden yapılanma çerçevesinde düzenleyici reform girişimlerini ve çabalarını zedelediği belirtildi. Yerel yönetimlerle ilgili olarak, "merkezi idare ve yerel yönetimler arasında uygun olmayan görev dağılımı" ve "merkezi yönetimin gereksiz vesayet uygulamaları; şeffaflık ve katılım yetersizlikleri ve merkezi hükümete aşırı bağımlılık" konuları birer sorun olarak ele alındı.¹⁴

Bu günlerde Anavatan Partisi'nin bir girişimi oldu. Anavatan Partisi Genel Başkan Vekili ve Siyasi İşler ve Koordinasyon Başkanı Isparta Milletvekili Erkan Mumcu 2001 yılı Kasım ayında TÜRK-İŞ'i ziyaret ederek, "**Çözüm İçin Yeniden Yapılanma**" isimli bir rapor verdi. Sorunların çözümü için önerilen yeniden yapılanmaya şöyle bakılıyordu:¹⁵

"Merkezi yönetimin mahalli nitelikteki tüm görev, yetki ve imkanları yerel yönetimlere devredilmelidir." (s.5)

"Bu ilkeler doğrultusunda Merkezi İdare, adalet, gü-

venlik, savunma, dış politika hizmetlerini yürüten, ulusal ve bölgesel planlar hazırlayan, ilke ve standartları koyan, rehberlik eden ve koordinasyonu sağlayan, yerel yönetimleri sadece hukuka uygunluk açısından denetleyen bir yapıya kavuşturulmalıdır." (s.7)

Bu anlayış doğrultusunda, merkezi idarenin taşra birimleri yerel yönetimlere devredilecekti. Örneğin, "köy hizmetleri gibi birimler tamamen, birçoğu da genel politika ilke, standart ve plan yapabilecek kadarı merkezde bırakılarak kısmen kaynak ve personeliyle birlikte yerel idarelere devredilmelidir." (s.10)

"Merkezi idarenin görevi olarak tanımlanmış olanların dışında Milli Eğitim, Sağlık, Kültür, Turizm, Tarım ve Köyşileri, Çevre, Orman, Bayındırlık ve İskan, Sanayi ve Ticaret Bakanlıklarının ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüklerinin taşra teşkilatları, personel, araç ve varlıklarıyla birlikte il özel yönetimlerine devredilmelidir. Bunlardan bazıları belediyelerin güçlerine göre de belediye sınırları içinde belediyelere verilmelidir." (s.10)

ANAP'ın devletin yeniden yapılandırılması programında, yerel yönetimlere vergi koyma yetkisinin tanınması öngörülüyordu: Yerel yönetimler, "Ba-

kanlar Kurulunca belirlenecek oranlar içinde vergiler koyan, istihdam ve teşkilat konusunda kendi kararlarını alan ve uygulayan birimler olarak yapılandırılmalıdırlar." (s.10)

"Seçim dönemini aşan borçlanma veya merkezi idarece belirlenen vergi üst sınırını aşacak bir vergilendirmeyi gerektiren projeler için yerel idareler Hazine'den izin aldıktan sonra meclislerinin kararıyla referanduma gitmelidirler." (s.11)

Personel de el değiştirecekti: "Merkezi idarenin taşra teşkilatları personel ve teçhizatıyla birlikte yerel idarelere devredilmelidir." (s.10)

ANAP'ın yeniden yapılandırma modelinde valiler de, demokratikleşme görünümü altında, yerel düzeydeki etkilere açılıyor ve merkezi idarenin güçlü bir kez daha zayıflatılıyordu:

"Vali, meclis (il genel meclisi ve belediye meclisi) kararlarını yargı aracılığıyla denetleyebilmeli; valinin icraatlarını ve performansını da meclis kontrol etmeli ve değerlendirmelidir.

"Vali, kanuna aykırı gördüğü kararları yedi gün içinde meclise iade etmeli; meclis, valinin kararına karşı idari yargıya başvurabilmelidir. Yargı bir ay içinde davayı sonuçlandırmalıdır. Meclis, valinin yıl sonu icraatını değerlendirmeli, meclisi 2/3 çoğunluğu faaliyet raporunu gerekçeli olarak yetersiz bulursa, valinin durumu Bakanlar Kurulunda bir ay içinde görüşülüp karara bağlanmalıdır." (s.11)

Bu yıllarda bu konuda 1997 ve 1998 yıllarında iki yasa tasarısı hazırlandı ve yayımlandı: Mahalli İdareler Reformu Ka-

nun Taslakları,¹⁶ Mahalli İdareler Reformu.¹⁷ Bu ve benzeri yayınlarda önerilenler, aynı nitelikteydi. 2001 yılında da benzeri bir tasarı hazırlandı, Meclis'e sunuldu ve TBMM İçişleri Alt Komisyonu'nda görüşüldü.¹⁸ Ancak bu tasarıların hiçbirisi yasaşamadı.

3 Kasım 2002 genel seçimlerinden sonra iktidara gelen Adalet ve Kalkınma Partisi de bu konuda benzer bir yaklaşım benimsedi.

Adalet ve Kalkınma Partisi Programı'nda merkezi idarenin gücünün sınırlandırılarak yerel yönetimlerin güç ve yetkisinin artırılacağı aşağıdaki biçimde ifade edilmektedir:¹⁹

"Kamu yönetiminin güç ve yetkilerinin merkezde toplanması yerine, olabildiğince fazla yetki, görev ve fonksiyonların Yerel Yönetimler'e devredildiği ve birçok devlet fonksiyonlarının yerinden yönetim esasına göre gerçekleştirilebileceği bir devlet anlayışına süratle geçilecektir..."

"Devlet temel fonksiyonları olan iç ve dış güvenlik, adalet, temel eğitim, sağlık ve alt yapı hizmetleri dışında kalan tüm hizmet alanlarından icracı sıfatıyla çekilmeli, düzenleyici ve denetleyici işlevleri devam etmelidir."

Adalet ve Kalkınma Partisi, 3 Kasım 2002 genel seçimleri öncesinde yayımladığı seçim bildirgesinde de yerel yönetimlerin güç ve yetkilerinin artırılacağını belirtti:²⁰

"İl idaresi yeniden yapılandırılarak;

"Bakanlıkların taşradaki görev ve yetkileri, aşamalı olarak Valiliklere ve İl Özel İdarelerine devredilerek bürokrasi azaltılacaktır. Yerel tercihler dikkate alınarak, sağlık, eğitim, kültür, sosyal yardımlaşma, turizm, çevre, köy işleri, tarım, hayvancılık, imar ve ulaşım hizmetlerinin il düzeyinde karşılanması sağlanacaktır..."

"Bakanlıklara bağlı il müdürlükleri, aşamalı olarak

Valiliklere bağlanacaktır. İl müdürleri bakanlıkların oluşturduğu politikalar ve ilin ihtiyaçları çerçevesinde plan, program ve uygulamalar yapacaklardır..."

"Yerel yönetimler, bütçelerinin yüzde 35'ini geçmemek kaydıyla, personel hareketlerinde serbest olacaktır."

Abdullah Gül'ün başbakanlığında oluşturulan 58. Hükümetin Programında ise bu konu dikkatli bir biçimde ele alındı. Hükümet programında, "üniter devlet anlayışı"na gönderme yapılıyordu:

"Yerel yönetim reformu çerçevesinde, merkezi idare ile yerel idareler arasında görev, yetki ve kaynak paylaşımı, üniter devlet anlayışımıza dayalı olarak, etkinlik, verimlilik ve çağdaş yönetim ilkelerine uygun olarak yeniden belirlenecektir."

"Bakanlıkların taşradaki görev ve yetkileri, Valiliklere ve İl Özel İdarelerine devredilecektir. Yerel tercihler dikkate alınarak, sağlık, eğitim, kültür, sosyal yardımlaşma, turizm, çevre, köy hizmetleri, tarım, hayvancılık, imar ve ulaşım hizmetlerinin il düzeyinde karşılanması sağlanacaktır."

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin oluşturduğu 58. Hükümetin 3 Ocak 2003 tarihinde açıklanan Acil Eylem Planı'nda bu konu aşağıdaki biçimde ele alınmaktadır:²¹

"Çok merkezi olan kamu yönetiminin yerelleştirilerek kamu hizmetlerinin vatan-daşın ayağına götürülmesi ve halkın yönetime katılımının artırılarak kamunun hesap verebilir hale gelmesi için yerel yönetimlerin güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu-nun sağlanabilmesi için ye-rel yönetimlerin güçlendiril-mesine yönelik bir reform gerçekleştirilmelidir...

"Yerel yönetimlerin güç-lendirilmesi çerçevesinde, bakanlıkların ve bağlı ve ilgi-li kuruluşların politika belir-leme, standart oluşturma, denetleme ve eğitim faaliyet-leri dışındaki uygulamaya yönelik görev, yetki ve kay-nakları Valilikler ve İl Özel İdareleri ağırlıklı olmak üze-re mahalli idarelere devredi-lecektir.

"Merkezi idarenin taşra teşkilatlarından; tarım, sana-yi, sağlık, millî eğitim (müf-redat belirleme ve denetim yetkisi merkezi idarede ol-mak üzere), bayındırlık, tu-rizm, kültür, çevre, sosyal hizmetler, orman, ağaçlan-dırma, vakıflar, köy hizmet-leri, tapu-kadastro, spor mü-dürlükleri yetki, görev, per-sonel, bina, lojman, arsa, mi-safirhane gibi bütün araç ve gereçleriyle birlikte İl İdare-lerine devredilecektir...

"Bu reformun gerçekleş-tirilebilmesi için 1998 yılın-da hazırlanan kanun tasarı-sından da yararlanılacaktır."

2003 yılı Şubat ayının son günlerinde ise bu konuda aynı anlayışla yeni kanun tasarıları hazırlandı. Bu tasarılar, bazı sendikaların yapılarını önemli ölçüde etkilemenin ötesinde, merkezi idare ile yerel yönetim-ler arasında görev ve yetki bölü-şümünde yerleşme doğrultu-sunda önemli değişiklikler yap-maktadır.

Geçmişteki yaklaşımlar ve tasarılar ile önümüzdeki gün-lerde gündemimize girecek olan yeni tasarılar, Türkiye'nin bu-günkü koşullarında üniter dev-let yapısı üzerindeki etkileri açı-sından dikkatle incelenmelidir.

DIPNOTLAR

- 1 DPT, 1986 Yılı Programı, Resmi Gazete, 31 Ekim 1985, Mükerrer, s.328.
- 2 DPT, 1987 Yılı Programı, Resmi Gazete, 28 Ekim 1986, Mükerrer, s.392.
- 3 DPT, 1988 Yılı Programı, DPT.2118, Ankara, 1988, s.401.
- 4 DPT, 1989 Yılı Programı, Resmi Gazete, 30 Ekim 1988, Mükerrer, s.395.
- 5 DPT, Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Mahalli İdareler ve Büyükşehir Yönetimi Özel İhtisas Komisyonu Raporu,

DPT:2364 - ÖİK:431, Ankara, 1994, s.24-25.

6 Aktan, C.C., 21. Yüzyıl İçin Yeni Bir Devlet Modeline Doğru, Optimal Devlet, Kamu Ekonomisinin ve Yönetiminin Yeniden Yapılanması ve Küçültülmesine Yönelik Öneriler, TÜSIAD-T/95, 2-174, İstanbul, 167 s.

7 Aktan, C.C., a.g.k., s.132-3.

8 Yalçındağ, S., Yerel Yönetimler, Sorun-lar, Çözümler, TÜSIAD T/95-9/184, s. 56.

9 Yalçındağ, S.; Çoker, Z.; Aytaç, F.; Çelet, M., Yerel Yönetimler Yasa Taslağı, TÜSIAD T/97-207.

10 TOBB, Mahalli İdarelerin Yeniden Yapı-landırılması Yerel Yönetim Reformu Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Anka-ra, 1996, 198 s.

11 DPT, 1996 Yılı Programı, Resmi Gazete, 2 Haziran 1996, Mükerrer, s. 84.

12 DPT, 1997 Yılı Programı, Resmi Gazete, 9 Kasım 1996, Mükerrer, s.88.

13 European Commission, 2000 Regular Report from the Commission on Tur-key's Progress Towards Accession, 8 No-vember 2000, s.12.

14 OECD, Türkiye'de Düzenleyici Reform-lar: Ekonomik İyileşme İçin Önemli Destek, Yönetişim, 2002, s.11.

15 Anavatan Partisi, Çözüm İçin Yeniden Yapılanma, Ankara, Kasım 2001, 19 s.

16 İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, Mahalli İdareler Reformu Kanun Tasarıları, Ankara, 1997, 125 s.

17 İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, Mahalli İdareler Reformu, Ankara, 1998, 55 s.

18 Bu konuda bkz. Belediye-İş, TBMM İçiş-leri Alt Komisyonunda Görüşülmesi Ta-mamlanan 31.07.2001 tarihli Yerel Yö-netimler Yasa Tasarısı Hakkında Görüş-lerimiz, Ankara, 2002, 20 s.

19 AKP, Kalkınma ve Demokratikleşme Programı, Ankara, 2002, s.59-60.

20 Ak Parti, Seçim Beyannamesi 2002, Her-şey Türkiye İçin, Ankara, 2002, s.35.

21 58. Hükümet Acil Eylem Planı (AEP), Ankara, 2003, s.30-32.

AKP'nin Acil Eylem Planı (AEP) Üzerine Bir Değerlendirme

AEP metinde geçen ifadeyle, mevcut IMF Programının "temel çatısını bozmadan" hazırlanmış. Sadece AKP'nin değil iktidara gelmesi muhtemel bir başka partinin de IMF programından farklı bir program- planla gelmesi zaten beklenmiyordu. Çünkü partilerin seçim bildiremeleri bir iki istisna dışında IMF programından farklı bir programa sahip oldukları izlenimini vermiyordu.

Ancak AKP mevcut IMF programının bazı politikalarından rahatsızdır. Nitekim, rahatsız olduğu bu politikaları ve uygulama sonuçlarını seçim meydanlarında dile getirmişti. Şimdi, bunları AEP'ye taşımaktadır. Metindeki ifadeyle".....mevcut ekonomik programda temel eksiklikler olarak görülen reel sektör, sosyal politikalar ve tarım konularında farklı çözümler konusunda IMF ile müzakereler yapılacaktır." Gerçekten de sözü edilen bu alanlarda mevcut program ciddi olarak aksamaktadır. Yapılan teşhis çok isabetlidir, ancak "farklı çözümler getirildiği" iddiası havada kalmaktadır.

Reel sektöre yönelik çözüm önerileri incelendiğinde, ulusal sanayinin taşeronlaştırılmaya çalışıldığı görülmekte. Bu süreç şöyle öngörülmekte; yeni bir özelleştirme stratejisiyle tüm KİT sisteminin tasfiye edilmesi, yabancı yatırıma özel destekler sunulması, teşvik belgesi olmaksızın yatırımları destekleyen bir yapının oluşturulması, yatırımcılara bedelsiz arsa tahsisinin sağlanması ve KOBİ'lere yönelik destekler. Yani, yabancı sermaye öncülüğünde ve KOBİ'lerin taşeronluğunda yeni bir sanayileşme modeli öngörülmekte. Küreselleşme sürecinde olun-

ması nedeniyle bu model kaçınılmaz olarak ihracata yönelik olmak durumunda. Doğal olarak bu da beraberinde işçi ücretlerinin baskılanmasını gündeme getirmekte. Nitekim, "özel sektör ile işbirliği içinde ihracata dönük stratejik planlama yapılacak. İhracatçı firmaların girdi maliyetlerini düşürmeye yönelik çalışmalar yapılacak" şeklinde bir ifadenin AEP'de yer alması bu öngörüğü doğrulamakta. Bu ifade, adeta işçi ücretlerine getirilecek kısıtlamaların habercisi niteliğinde. Aslında "ucuz emek cennetine dayalı ihracata yönelik sanayileşme mode-

li" çok da yeni bir model değil. 80'li yıllardan bu yana gerek IMF'li gerekse IMF'siz dönemlerde bu tür bir modeli oluşturma arayışları hiç eksik kalmadı. Zaten son IMF programımızla da bu yapılmaya çalışılmakta. Ortada IMF'ye rağmen yapılabilecek bir şey yok. Dolayısıyla, reel sektöre bakış açısı bu olunca, reel sektör için IMF ile müzakere edilebilecek bir konu kalmamakta.

Sosyal politika önerileri incelendiğinde, iddia edilenin aksine IMF ile müzakere edilecek bir konunun bulunmadığı görülmekte. Ocak sistemi yerine aile hekimliğinin getirilmesi, hastanelerin birleştirilip özertleştirilmesi, genel sağlık sigortası sisteminin kurulması, sağlık hizmetlerinde özel sektörün teşvik edilmesi ve yoksullara yardım götürülmesi gibi çözüm önerileri zaten IMF-Dünya Bankası patentli programların da öngördüğü düzenlemelerdir. Özellikle yoksullara yardım götürülmesi son yıllarda IMF-Dünya Bankası patentli programların ayrılmaz bir parçası olmuştur. Böylelikle, IMF programının yarattığı sosyal riskler giderilmeye çalışılmıştır. Kaldı ki, yoksullara yardım götürülmesi yeni de bir uygulama değildir. AEP'de sözkonusu yardımın Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kanalıyla yapılması öngörülmek-

tedir. Bilindiği üzere, bu fon 1986'da Özal tarafından kurulmuştur. Ayrıca, geçmiş uygulamalar KİT Komisyonu'na sunulan Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulun'ca hazırlanan raporlardan da izleneceği üzere bu yardımların hedef kitleye ulaşmadığını göstermekte. Dolayısıyla, politik kullanımlara açık olan bu fon kanalıyla yoksullara yardım götürülmesinde ısrarcı olunması yanlıştır. Ayrıca, bu yaklaşımla IMF-Dünya Bankası'nımkine benzer bir şekilde, yoksullara yardım "iane-sadaka-zekat" gibi görülmekte. Halbuki, bu tür bir yardım Batı ülkelerinde olduğu gibi vatandaşlık hakkının bir sonucu olarak bir sosyal güvenlik yardımı niteliğinde olmalıdır. Bu yardım artık AB ülkelerinde kural olan, bizim de kabul et-

tiğimiz ILO sözleşmesinin öngördüğü gibi "aile yardımı" şeklinde düzenlenmelidir. AEP'de işsizlik sorununa gösterilen çözüm ise yol yapımı ve konut inşaatlarıdır; bu sektörlere yapılacak yatırımların ileri ve geri bağlantılar nedeniyle istihdamı uyarması ve artırması beklenmektedir. Oysa, bilindiği üzere, bu tür alt-yapı yatırımlarının istihdam artırıcı etkileri ancak uzun dönemde görülebilmektedir.

Tarım sektörüne yönelik çözüm önerileri incelendiğinde, benzer şekilde, IMF ile müzakere edilebilecek bir konunun bulunmadığı görülmekte. Çerçeve tarım kanunu, tarım ürünleri sigortası kanunu, üretici örgütlerinin kurulmasına ilişkin mevzuatın hazırlanması, çiftlik muhasebe veri ağı sistemi ve tarım bilgi sisteminin geliştirilmesi gibi düzenlemeler Dünya Bankası ile 2000 yılında imzalanmış olan "Tarım Reformu Uygulama Anlaşması"nda öngörülen düzenlemelerdir. Bilindiği üzere, IMF programının tarıma yönelik yapısal düzenlemeleriyle tarımsal destekleme araçları büyük ölçüde tasfiye edilmiştir. Destekleme kurumları ya tasfiye edilmiş ya tasfiye programına alınmış ya da işlevsizleştirilmiştir. Sadece Doğrudan Gelir Desteği Sistemiyle -kaldı ki bu sistemin bazı eksiklikleri bulun-

makta. Nitekim AEP'te de bunlar ifade edilmekte- tarım sektörünü taşıyabilmek mümkün değildir.

Anlaşıyor ki, mevcut IMF programının temel çatısı kourdduğunda, programın yol açtığı sorunlara IMF'den farklı çözümler üretmek mümkün olamamakta. Doğal olarak çözümler aynı olunca, geriye IMF ile müzakere edilebilecek bir konu kalmamakta.

Mevcut IMF programının temel çatısını "yapısal reform" yaftası altında getirilen kurumsal düzenlemeler oluşturmakta. Bunlardan en önemlisi kamunun yüksek bir faiz dışı fazla vermesi koşuludur. Devlet borçlarından kaynaklanan faiz ödemelerine yer açabilmek için faiz gideri dışındaki kamu harcamalarının kamu gelirlerinin altına çekilmesi öngörülür. Bu amaçla vergiler (özellikle dolaylı vergiler-KDV oranları gibi-) artırılır ve devletin hizmet yaratan tüm harcamaları (sağlık ve eğitim harcamaları, kamu yatırımları, tarıma ve sosyal güvenlik kuruluşlarına yönelik transfer harcamaları) bastırılır. Böyle bir durumda, toplam talebi genişletecek bir maliye politikasının ulusal makro iktisat politikası aracı olarak devre dışı kalacağı açıktır. Benzer şekilde, Merkez Bankası'nın tam özerkleşmesini sağlayan ka-

nunla para ve döviz politikaları devre dışı kalmıştır. Ardından piyasaları düzenlemek amacıyla yasayla kurulan özerk yapıdaki üst kurulların oluşturulmasıyla ekonominin yönetim yetkisi, siyasal iktidardan bu kurullara devredilmiştir.

AEP'de yukarıda sözünü ettiğimiz yapısal programların yol açtığı bu kısıtlara ne değinilmekte ne de bunları aşmaya yönelik herhangi bir çabaya girilmektedir.

Ancak şurası açıktır ki, AEP'de sıralanan kısa dönemli hedefler yüksek faiz dışı fazla verme hedefiyle çelişmektedir. Hedefler gelir-gider bilançosu temelinde değerlendirildiğinde öngörülen giderlerin öngörülen gelirleri bir hayli aşacağı anlaşıyor. Örneğin,

15000 km'lik duble karayolu, konut seferberliği, krizde kapanan işletmelere, KOBİ'lere, özel sektörün sağlık yatırımlarına teşvik, yağlı tohum üreticilerine prim, ucuz elektrik, yoksul ailelere yardım, mali miladın kaldırılması, vergi barışı (affı), enerji ve mazotta vergi indirimi.

AEP'de sıralanan bu hedeflerin gerçekleşmesi büyük ölçüde yüksek faiz dışı fazla verme hedefinin yumuşatılmasına bağlı. IMF programında öngörülen hedef milli gelirin yüzde 6.5'dir. Bu oran yeterli bir düzeye çekildiğinde, öngörülen hedeflere ulaşabilmek mümkün olabilir. AEP'de açıkça ifade edilmemesine rağmen belki de IMF ile müzakereye konu edilebilecek tek temel sorun bu olacaktır.

Sosyal Güvenlik Kurumlarının Tek Çatı Altında Toplanması

Sosyal Güvenlik Kurumlarının tek çatı altında toplanması görüşünün 1990'lı yıllardan itibaren ısrarla söylenmesine ve değişik tarihlerde çeşitli Taslak Yasaların hazırlanmasına karşın yeterli alt yapı oluşmadığından bugüne kadar gerçekleşmemiştir. Bugün için de gerçekleşmesi olanaksızdır.

Nitekim ILO ve Dünya Bankası tarafından hazırlanan raporlarda bu konu üstünde özenle durulmuştur. Sosyal güvenlik kurumlarının mevcut sorunlarını büyük ölçüde gidermeden, sigorta yardımlarında norm ve standart birliği sağlanmadan tek çatı altında toplanmaları, birleştirilmeleri daha büyük sorunların ortaya çıkmasına ortam oluşturacağı hatta sosyal sigorta sisteminin duraksamasına dahi neden olabileceği görüşüne yer verilmiştir.

TC. Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu, Bağ-Kur ve Sandıklar tarafından sunulan sigorta yardımlarının arasındaki büyük farklılıklar,

Bağ-Kur üyelerinin kayıt altına alınmasının zorluğu, özellikle tarımda kendi nam ve hesabına çalışanların kayıt altına alınmasındaki güçlük,

Bağ-Kur üyelerinin düşük gelir düzeyine sahip olması,

Bankaların, sigorta ve reasürans şirketlerinin, ticaret ve sanayi odalarının personeline sosyal sigorta yardımları sunmak üzere kurulmuş olan çoğu vakıf sandıklarının işlevlerini sürdüremez duruma gelmiş olmaları,

Sosyal güvenlik kurumlarının tek çatı altında toplanması önündeki önemli engellerdir.

Sigortalı nüfus yapısındaki olumsuzlukta önemli engel oluşturmaktadır.

Ülke nüfusunun düşük gelirli bölümünü oluşturan % 80'in ancak % 19'unun, üst gelir gurubunu oluşturan % 20 bölümünün ise % 84'ünün sigorta kapsamında olması buna dayalı olarakda kamu sübvansiyonlarından yoksulların daha az yararlanması, giderek sistemin kamuya olan yükünü ileri boyutlara taşıma olasılığını artırmaktadır.

Sağlık sistemindeki farklılıklarda tek çatının önemli engeli-
dir. Özellikle prim katgısına orantılı olarak sunulacak sağlık hizmetlerinde denge sağlanmasındaki güçlük ve sağlık maliyetindeki çok farklı dağılım, sağlık hizmeti sunumunun tek çatı altında toplanmasını zorlaştırmaktadır.

1992 kayıtlarına göre sağlık harcamalarının % 44'ü, 1998 yılında ise % 41'i devlet tarafından karşılanmıştır. 1998 yılında devletin sağlık harcamalarındaki yükünün % 3 oranında azaldığı görülmekte ise de henüz son yıllara ilişkin maliyetler çıkartılmamış dahi olsa devletin yükünün daha da arttığı görülmektedir. Nitekim sadece yeşil kart uygulanmasından 2002 yılında 12 milyon kişi yararlanmıştır. Buna göre Devletin sağlık maliyetindeki hissesinin % 59'a yükseldiği hesaplanmaktadır. Yine 1998 yılı kayıtlarına göre kamu kurumlarında kişi başına sağlık harcaması Sosyal Sigortalar Kurumunda 13 milyon 244 bin lira, TC. Emekli Sandığı'nda 82 milyon 722 bin lira, Bağ-Kur'da 33 milyon 138 bin lira, MSB ve TSK'inde 85 milyon 306 bin lira, diğer Bakanlıklarda ise 20 milyon 876 bin liradır.

Son yapılan hesaplamalara göre ise kişi başına yapılan sağ-

lık harcamalarının miktarı Sosyal Sigortalar Kurumunda 125 milyon liraya, Bağ-Kur'da 191 milyon liraya, T.C. Emekli Sandığı'nda 623 milyon liraya, diğer Bakanlıklarda ise 271 milyon liraya yükseldiği hesaplanmaktadır.

Sosyal Güvenlik Kurumlarının giderek büyüyen açıklarının genel bütçeye getirdikleri yükler de göz önüne alındığında, sosyal sigorta yardımlarında norm ve standart birliğinin sağlanması bugün için olanaklı gözükmemektedir.

(2002 yılında 3 sosyal güvenlik kuruluşunun açıkları yaklaşık 12,5 katrilyon liraya ulaşmıştır,)

Sosyal güvenlik sistemlerinin henüz tam otomasyona geçmemiş olmaları, ortak veri tabanlarının bulunmaması, sistemde büyük miktarda var olduğu bilinen kaçaklar ve sigortalıların başvuru sürecindeki olası güçlükler ile benzer nedenler de sosyal güvenlik kurumlarını tek çatı altında toplanmasında, aralarında norma ve standart birliği sağlamada en önemli engellerdir.

Kurumların birleştirilerek tasarruf sağlanması düşünülürken sağlık sigorta primlerini toplamak üzere yeni bir kurum oluşturulması ise çok doğru bir yaklaşım değildir. Hele hele sağlık sigortası primini yaşlılık sigortası primlerinden ayırarak tahsil etmek tahsilat açısından özellikle yaşlılık primlerinin tahsili açısından aşılması zor olumsuzluklar yaratabilecektir.

Oysaki primlerin birlikte mevcut kurumlar alacağı ile tahsil etmek, ancak kayıtlarının sağlıklı olarak ayrı ayrı tutmak olası sorunları engelleyecektir.

Sosyal Sigorta Hastanelerinin otomasyon alt yapısı oluşturulmadan Sağlık Bakanlığı'nın yönetimine verilmesi sigortalıların etkin ve süratle sağlık hizmetlerinden yararlanmalarını önleyeceği gibi kontrolde güçleştirecek böylece kaçakların daha da artmasına yol açacaktır.

Sigortalıların sağlık yardımlarını hak edip etmediklerinin tesbiti için prim kayıtlarına bilgisayar ortamında ulaşım olanağı sağlanmadan hastanelerin Sağlık Bakanlığı'na devredilmesi sigortalıların sağlık hizmeti almaları için başvurularında büyük zorluklar oluşturacaktır.

İlaç kontrollerinin internet ortamında provizyonla yapılması sağlanmadan hastanelerin devri doz aşımından ya da diğer nedenlerden oluşan kaçakların miktarını artıracaktır.

Sosyal Sigortalar Kurumunun hastanelerin mülkiyetinin başka bir kuruma devrinin ise işçiler ve örgütleri tarafından asla kabul edilmeyeceğinden yeni yapının buna göre oluşturulması zorunlu olacaktır.

Tüm bu nedenler alt yapısı oluşuncaya kadar Sosyal Sigortalar Kurumunun geçiş süreci içinde sağlık hizmeti üretmesinin gerekli olduğunu ortaya koymaktadır.

Özetle, sosyal güvenlikle birleştirilmiş sistem ilkbakışta çekici gibi görünmekte isede yukarıda belirtilen nedenlerle sosyal güvenlik kurumlarını mevcut sorunları ile birleştirmek daha büyük sorunların ortaya çıkmasına neden olacağı tartışmasızdır.

Norm ve standart birliği sağlanıp alt yapısı oluşturulmadan sosyal güvenlik kurumlarının birleştirilmesine, sigorta hastanelerinin Sağlık Bakanlığına devredilmesine karşı TÜRK-İŞ'in mücadelesini sürdüreceği daima göz önünde tutulmalıdır.

Siyasal iktidarlar, borcu borçla kapatan ekonomik politikalardan vazgeçemediği takdirde;

IMF, Türkiye'yi de iflas masasına oturabilecek mi?

Wall Street Journal: "Türk ekonomisinin son zamanlarda yansıtmaya başladığı olumlu belirtilere aldanmamak gerek. Arjantin de IMF'nin her dediğini yaptı, hatta bir ara bazı iyi işaretler de alındı ama sonunda duvara tosladı. Türkiye IMF kotasının yüzde 1500'ü gibi çok yüksek katkıyla sadece zaman satın almıştır, ekonomik gelişmeyi değil... Yakın gelecekte olmasa bile Arjantin'in yazgısı Türkiye'yi de beklemekte."

Türkiye ekonomik açıdan yeni bir döneme giriyor. Kurulan yeni hükümet hemen tüm kesimleri memnun etme ve toplumsal anlaşmaya önem verdiğini ve Türkiye'yi ekonomik krizden kurtarmak için yapısal değişimlere ihtiyacımız olduğunu savunuyor. Ama yabancı gözlemciler Türkiye'nin geçmişinde bu tür olumlu gelişmeleri idare edemediğini iddia ediyorlar. Örneğin 2000 yılında IMF Avrupa Direktörü Michael Deppler: "Türkiye'nin olumlu gelişmeleri yönetmekte zorlandığı dikkati çekiyor. 2000 yılının ilk yarısında iyimser bir ortam yaşandı. Daha sonra iki kriz

Politik yatırımlar, devletin yatırım ve borç kararları incelendiğinde ortaya çıkan sonuç, siyاسilerin seçim yatırımı için de büyük ölçüde borçlandığımız görüşünü ortaya koyuyor.

Ankara Polatlı yolundaki Temelli gölünün kurutulması için harcanan milyarlardan sonra, bu kez de yine aynı bölgede rant gelirleri yaratabilmek için yeni bir suni gölet yap işlet devret modeli ile oluşturuluyor.

Bölgede yaşayan insanın milli gelirden aldığı pay hesap edilmeden yapılan onlarca hava alanı zarar ettiği için bir bir kapatılıyor.

Tekel'in kentlerin en güzel yerindeki binalarının bir takım kuruluşlara hibe, bağış veya düşük fiyatla kiralanması sonucunda Tekel'in bina ihtiyacı içine girmesi sağlandı. Yapıtırılan ikiz kulelerin albenisi üzerine bir çok bakanlık bu binalara göz dikti. Devlette binalara trilyonlar harcaması, kamu'da küçülme ve tasarruf yerine büyümenin hedeflendiğini ortaya koyuyor... Sonuçta ekonomik plansızlık, borcu borçla ödeme politikaları Türkiye'yi iflas masasına oturttuğu zaman siyasi bağımsızlık da elden gidecek.

arasında da kısa dönemli iyileşme oldu. Hepsinde dikkati çeken, Türkiye'nin iyimser ortamı yönetmekte zorlandığı. Türkiye'de son dönemlerde yaşanan iyimserlik risk yaratıyor" de-

mişti. (Deppler aslında burada kendi sorumluluklarını sezdirmeden Türkiye'nin üstüne bırakmaktadır. Türkiye'yi ilerisini görmeden sebep ve sonuç ilişkilerini kestirmeden herhangi bir

sosyo-ekonomik planlama yapılmadan 15 gün gibi kısa bir sürede bir çok yasa çıkarmaya zorlayanların kendi kurumu olduğunu unutmadan iyimser ortamın kötüye gittiği takdirde yine Türkiye'yi sorumlu tutacaklarının sinyali vermiştir.. S. Vargı)

Özellikle Türkiye'deki politik yatırımlar, devleti küçültmek fikri korunurken yapılan dev binalar, zengin edilen bazı müteahhit ve taşeronlar Türkiye'nin dış borç kaynak arayışı yerine konulabilecek gerçek anlamda halktan yana yapısal reformlara gerçekten ihtiyacımız olduğunu gösteriyor. Oysa Türkiye geçtiğimiz yıllarda hep IMF ve Dünya Bankası patentli sözde yapısal reformlara yönelmişti. Geçen aylarda basında yapılan bazı değerlendirmeler ve istatistikler ile gerçek anlamda halktan yana yapısal reformlara ne kadar ihtiyacımız olduğunu bazı örneklerle ve bazı istatistiklerle açıklamaya çalışacağım.

Kamu Kesimi Harcamaları :

Kamu kesimi 1997 yılı hariç 90'lı yılların hepsinde negatif tasarruf yapmıştır. Bir başka deyişle Türkiye borçlanarak yaşamıştır. Yatırımlar konusunda ele alınması gereken bir önemli hususta yatırımların niteliğidir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde (bizde dahil) yatırımların **Etkinliği, Maliyeti, Yer seçimi ve Teknolojisi** gibi konular dikkate alınmadan sürekli olarak yatırım, daha fazla yatırım şek-

linde konuya yaklaşılmıştır. Bu ise çok büyük kaynakların heder olması sorununu gündeme getirmiştir. Üstelik hesapsız plansız yapılan pek çok yatırımın yarattığı sorunlar daha sonra tersine bir yatırımla düzeltilmeye çalışılmıştır. Şimdi bu yatırımlardan bir kaçına örnek verelim.

- Temelli Göleti yeniden canlandırılıyor

1990 yılı başında Karayolları 4. Bölge Müdürlüğü tarafından göl yatağının yola taşması sonucu trafiği aksattığı gerekçesiyle kurutulan Temelli Göleti yapılan başarılı çalışmayla yeniden hayat buldu. Çalışmalarına 2000 yılının Haziran ayında başlanan Temelli Göleti toplam 500 bin m3 suyla doldurulacak. Göletin 300 dönüm alan üzerinde yeniden canlandırılması için verilen uğraşlar sonrası toprağı kıymetlenen Temelli, bir çok yatırımcının gözbebeği oldu. Çevresinde yapılacak rekreasyon alanları ile hem belde,

hem de ülke ekonomisine katkı sağlayacak olan gölet, müteşebbisler tarafından merccek altına alındı. 18 aylık çalışmadan sonra Armutçu çayından can suyunu alan gölet'e saniyede 2 metreküp su verilmeye başlandı.

- Siyasi kararlarla açılan ve zarar eden havaalanları

Türkiye'de geçtiğimiz yıllar içinde yapılan siyasi yatırımlara en iyi örneklerden biri de çeşitli kentlere yapılan havaalanlarıdır. Ünlü İktisatçı Jean Baptise Say'ın "**her arz kendi talebini yaratır**" teorisine sanki bir katkıda bulunur gibi, Türkiye'de de siyasi otoriteler, "**Tesisler, genellikle ihtiyacı doğurur. Ayrıca halkın satın alma gücünün, bu havaalanlarını ve uçakları kullanabilecek seviyeye de çıkartılması gereklidir**" diyerek bu tesisleri işletmeye açmışlardı. Bize göre zaten meselenin can alıcı noktası da budur. Açılan bu tesisler ihtiyacı doğurmamaktadır. Halkın satın alma gücü de, '**madem o tesislere pa-**

KAPATILAN HAVAALANLARININ 2001 YILI BİLANÇOSU

(Milyar TL)

Havaalanı	Gelir	Gider	Zarar	Açılış	Hangi Bakan Dönemi
Sinop	4	347	343	1993	Yaşar Topçu (DYP)
Tokat	1	211	210	1995	Ali Şevki Erek (DYP)
Zonguldak	0.5	50	49.5	1999	Ömer Barutçu (DYP)
Uşak	5	91	86	1998	Necdet Menzîr (DTP)
Sivas	16	387	370	1957	
Balıkesir	7	25	18	1998	Necdet Menzîr (DTP)
Ara Toplam	33.5	1 111	1 076.5		
Isparta	67	1 400	1 333	1997	Necdet Menzîr (DTP)

Tablonun Ara Toplam bölümünde gayet açık bir biçimde görüldüğü gibi, kapatılan 6 havaalanının toplam zararı, son anda kapatılmasından vazgeçilen Isparta Havaalanı'ndan daha az gerçekleşmiş durumda.

ra harcandı öyleyse kullanılsın' demekle kendiliğinden yükselmemektedir. Tam tersine, gereksiz havaalanları yapılacağına, devlet daha az borçlansaydı, ekonomik istikrar sağlansaydı, belki de Türkiye 90'lı yıllarda sürekli büyümeyi yakalayabilecekti. Sadece havaalanlarında değil, pek çok alanda -belki de birilerinin cepleri dolsun diye gereksiz yatırımlar yıllar boyu yapıldı. Bu gereksiz yatırımlar nedeniyle Türkiye'nin yıllardan beri iki yakası bir araya gelmiyor. Makroistikrar bir türlü sağlanamıyor. Ekonomimiz büyüyemediği için de havaalanları boş kalıyor.

- Tekel'in kaynakları ikiz kulelere gitti

Tekel'in bir çok ilde bulunan tarihi değeri olan bir çok hizmet binası bazı kuruluşlara hibe, uzun süreli düşük fiyatla kiralamaya yoluna gidilince kurum bina

ihtiyacı içine itildi. Tekel'in Ankara Eskişehir yolu üzerinde inşaatı süren ve proje değeri 192 trilyon lira olan "ikiz kuleleri"ne, bugüne kadar 108 trilyon lira harcandı, 2002 yılı için de 14 trilyon lira ödenek ayrıldı. Tekel'in 1997-1998 ve 1999 yılı hesap ve faaliyetlerinin Meclis KİT Komisyonu'nda incelenme-

si sırasında, geçen dönem Saadet Partisi Ankara Milletvekili Zeki Çelik'in sorularına kurum Genel Müdürü Mehmet Akbay'ın verdiği yanıtlar, kurum kaynaklarının nerelere aktarıldığını da ortaya koydu. Ankara Eskişehir yolu üzerinde, "ikiz kuleler" adı da verilen ve halen inşaatları devam eden binalar, Tekel'in tüm kaynaklarını yerken, başta Başbakanlık olmak üzere Yargıtay, Danıştay ve birçok bakanlık binalara göz dikti. ABD'de 11 Eylül saldırısıyla yerle bir olan ikiz kulelere benzerliği nedeniyle "ikiz kuleler" olarak adlandırılan binalar üzerinde pazarlıklar halen sürüyor. 1988 yılında 25 bin 395 metrekarelik alan üzerine kurulması planlanan ve ihale edilen, ancak daha sonra, önce 63 bin 250, ardından 147 bin 500 metrekare alanda sürdürülmesi kararlaştırılan binalar için, 2001 yılı sonu itibarıyla 208 trilyon lira har-

candı. Proje değeri 192 trilyon lira olan inşaat için 2002 yılında 14 trilyon ödenek ayrıldı.

Kamu İç ve Dış Borçlanması:

Özellikle 1990ların birinci yarısından itibaren her hafta tartışmalara, faiz tahminlerine konu olan ve basında da çok ele alınan konu "kamunun iç borçlanması" olmuştur. Üstelik konuya öyle yaklaşmıştır ki "borçlanabilme büyük başarı" olarak sunulmuştur. Halbuki borçlanma; gelirlerle giderler arasındaki zaman uyumsuzlukları ve/veya yatırım ihtiyacı yüzünden gündeme gelen açıkların finansmanında kullanılan bir yöntemdir. Ödeme imkanı olmadığı ve piyasalarda oluşa-

bilecek fonların hepsine el koymadığımız sürece ekonomilerde çok büyük problemler yaratmaktadır.

Ülkemizin toplam borcunun 2001 yılı verilerine göre GSMH'nin yaklaşık % 136'sını aştığı ve önümüzdeki yıllarda yeni kaynaklar yaratılmadığı sürece sorunlarımızın önemli olacağı düşünülmektedir. (Kişi başına düşen gelirin 2.143 Dolar olduğu ve 68 milyon 610 bin kişi ile çarpıldığında 147 milyar hasılaya ulaşılabilir. 2001 yılı toplam iç borcu 84.9 milyar dolar dış borcunda 115.2 milyar dolarla toplam borcun 200.1 milyar dolara ulaştığı hesap edilebilir. 200.1 milyar doların, 147 milyar dolara bölünmesi ile ora-

nın % 136'ya ulaştığı 2001 yılının özel durumunda gözönünde bulundurulduğunda ortaya çıkmaktadır)

Ana borç ve faiz kaskacında Türkiye : Sonuç ... IMF'nin iflas masası mı?

Türkiye giderek Arjantin gibi IMF'nin iflas masasına adım adım yaklaşıyor. IMF ile ilişkilerimizin tarihini bir çoğu gizli olan rapor ve açıklamalara göre şöylece derlemek mümkün..

Genç Türkiye Cumhuriyeti ilk kurulduğu yıllarda Osmanlı borçları oralar bilinen, Düyun-u Umumiye'den 465 milyon Dolar devralmıştı. Bir imparatorluk bitmiş ve onun yerine yeni bir cumhuriyet kurulmuş olmasına karşın uluslar arası sermaye bu borcu bize cent'ine kadar ödetmiştir. Daha sonra Türkiye'nin sanayileşme ve tarımsal kalkınması açısından bize verilen uluslararası raporlardan şu satırları hatırlayalım.

Cumhurbaşkanı Celal Bayar'a tevdi edilen Dünya Bankası Raporu (Haziran 1951):

"...Türkiye'de ekonomik bir dengesizlik vardı: bunun nedeni de, tarımı ihmal etme pahasına, endüstriye önem verilmesinden: devletçilik ilkesinin, kamu girişimleri dolayısıyla, hükümetin omuzlarına ağır bir yük yüklemesinden, özel teşebbüsün cesaretinin kırılmasından doğmaktadır..." (The Economy of Turkey -an analysis and recommendations for a development program)

TÜRKİYE'DE KİŞİ BAŞINA GELİR VE TOPLAM KAMU BORCU

(Milyon ABD Doları)

	1980-89	1990-99	1999	2000	2001
Kişi Başına Gelir	1 530	2 855	2 839	2 987	2 143
Kişi Başına Toplam Kamu Borcu	569	1 064	1 340	1 567	1 990

"...Türkiye gelişmekte olan ülkelere daha çok yanaşarak, Doğu Avrupa'nın, Rusya'nın, Kuzey Afrika'nın ve Ortadoğu'nun pazarına girmeyi ümit etmektedir... Türk plancıların otomobil, buzdolabı ihraç etme rüyaları, gerçek dışıdır... Fakat Türkiye, bölgesinin manavı, kasabı, çiftçisi olarak kalırsa, ihracatı bundan çok yararlanacaktır..." The Economist, Ağustos 1978

ABD Temsilciler Meclisi, Dış Ekonomik İlişkiler Komisyonu Başkanı Clarence Randall, 1953 yılında Ankara'ya geliyor: "...yabancı sermaye faaliyetlerine sınır koymayınız, yabancı sermaye ile yerli sermayeyi eşit tutunuz, yabancı sermayenin kar transferini serbest bırakınız..." diyor.

Randall'ı Baker (ünlü Baker Raporu), Baker'ı Thornbourg izler. Bunlara rağmen Türkiye direnir, kalkınmasının temellerini sağlam tutmaya çalışır. O kadar ki, 70'li yılların başında New York'lu bir bankacı şöyle diyor: "...Türkler çok mağrur!... bir türlü o kahrolası gelişme programlarından vazgeçmiyorlar!" (The Executive Intelligence Review) -Hizmete Özel Rapor-

IMF ile yürümek ne kadar güvenli : Yoksa yalnızca zaman mı satın alıyoruz..?

Yapılan en son değerlendirmelerde, Türkiye'de kişi başına düşen toplam kamu borcunun 2001 yılında %27 artarak 1. 990 dolara yükseldiğini, buna karşılık kişi başına milli gelirin %27 azalarak 2.143 dolara düştüğünü görüyoruz. Kişi başına borcun gelire oranı da böylece %51 den %81'e ulaşmış oluyor.

Bu trendi tersine çevirip bu oranı yeniden düşürmeye başlarsak çok daha büyük sıkıntılara düşmemiz kaçınılmazdır. Bu süreçte, Türkiye'nin IMF'nin desteğini sağlaması ilk bakışta önemli bir avantaj gibi görünüyor. Ancak, Ocak ayının

ortalarında Wall Street Journal'da yer alan yorumda da vurgulandığı gibi, IMF ile kol kola yürümek her zaman büyümeye giden yolda ilerlemeyi sağlamıyor. IMF'nin kolunda yürümünün uluslararası arenada bize getireceği prestij ve güvence de eskiden olduğu kadar önemli değil. Bu nedenle IMF ile kol kola yürürken, kendimiz için en iyi yolun hangisi olduğunu düşünmeye devam etme zorunluluğu bulunmaktadır.

Faiz olmasaydı kişi başı gelir 4 bin dolardı

Türkiye'de, 1993-2002 döneminde, 2003 tahmini fiyatlarıyla özel sektör dahil 422.4 milyar dolarlık toplam yatırım yapılırken, 211.4 milyar dolarlık iç ve dış borç faiz ödemesinde bulunuldu.

Faize ayrılan 211.4 milyar dolar yatırıma yönlenebilseydi milli gelir 75.5 milyar dolar artardı. Yani 2003'te 202.5 milyar dolar olarak öngörülen milli hasıla miktarı, 278 milyar dolar olardı. Kişi başına milli gelir de 2003 yılında 2 bin 857 dolar yerine 3 bin 922 doları bulardı.

Borçla borç faizini ödeyerek satın almanın sonu özgürlüğe vurulan iflas masası darbesi

Güngör Uras Milliyet Gazetesi'nde yayınlanan bir makalesinde konuyu şöyle açıklamıştı: "IMF, borcunu ödeyemeyecek duruma düşen ülkelerin iflasını isteyecek. **"İflas Masası"** kurulacak. Alacaklılar, ülkenin varını yoğunu alacak. Paralarını kurtaracak.

IMF'nin kuruluş amacı, **"ülkelerin ödeme güçlüğüne düşmelerini ve de dünya döviz trafiğinin tıkanmasını önlemek"** tir. Ancak, IMF bugüne kadar amacına dönük çabalarında pek başarılı olamadı. Stand-by anlaşması yaptığı 48 ülkeden 32'si daha kötü duruma düştü. IMF bir ülke ile **"stand-by anlaşması"** imzalayınca, o ülkenin geleceği hakkında garanti vermiş oluyor bir bakıma **'yeşil ışık'** yakıyor. Bu yeşil ışığa güvenen kredi kuruluşları ülkeye borç vermeye başlıyor. Ülke borçları alıyor; borçları büyüyor; ama durumu düzelmüyor. Borcu büyüyen bu ülkeler **"biz galiba bu borcu ödeyemeyeceğiz"** dediğinde IMF telaşa düşüyor ve aslında kendisini de kurtarma arayışında batağa saplanan ülke ile yeni bir stand-by anlaşması daha yapıyor.

Anne Kruger adlı iktisatçı iki yıl önce **"Dış Borçların Yeniden Yapılandırma Mekanizması"** (Sovereign Debt Restructuring Mechanism) diye bir şey ortaya attı. (Dış Borçların yeniden yapılandırılması ile ilgili bağımsız

bir mekanizma oluşturulması şeklinde tercüme edilmesi daha doğru bir yaklaşım olacaktır. S.Vargı) Buna göre **"borçları ile başa çıkamayan, borçlarını idare edemeyen, borçlarını döndüremeyen ülkelerin iflasları"** istenecek. İflas masası kurulacak. Alacaklıların ülkeden alacaklarını nasıl tahsil edecekleri kararlaştırılacak. Burada öncelik yeni yapılandırmada ülkeye tekrar kredi açmayı kabul edenlere verilecek. Bunların alacaklarının ödenmesinde öncelik tanınacak. Bu iflas formülü ile bağlantılı olarak ülkelerin tahvil satarak borçlanmaları konusunda da bir **"ön taahhüt şartı"** getiriliyor. Ülkeler dış pazarda tahvil satarken satış sözleşmesine **"birlikte hareket etme koşulu"** (collective action clause) eklemek zorunda olacak. Böylece bir ülke tahvil borçlarını ödeyemez duruma düştüğünde, o ülkenin tahvilini portföyünde tutan büyük yatırımcılar ülke ile pazarlık şansını ve ödemedede öncelik hakkını elde edecek. Ancak bu yeni mekanizmanın oluşabilmesi için IMF nin kendi ana sözleşmesinde de bir deği-

şiklik yapıp yapmadığı da henüz bilinmiyor.

Yani, IMF alacaklılar adına iflas ilanında, iflas masası kurmada, iflas şartlarını tartışmada ve ülkenin ödeme planını yapmada **"patron"** durumunda olacak. (Devletlerin moratorium denilen yani borçlarını ödeyemez duruma gelmeleri konusunda bu borç yeniden yapılandırma mekanizmasının ne şekilde işleyeceği yani kurulanın bir iflas masası olup olmayacağı konusunda IMF nin gerçekçi bir açıklama yapması beklenmelidir)

Bunlar bizi çok yakından ilgilendiren konular. Borcumuz büyük, çevirmekte zorlanıyoruz. Son stand-by'lar da başarısız olursa, bizim için de **"iflas masası"** kurulabilir.

Bizim dünya piyasalarında işlem gören, yabancı finans kuruluşlarının portföyüne giren önemli miktarda dolar, euro ve yen tahvilimiz var. Bizim kısa, orta ve uzun dönemde tahvil satarak borçlanmaya ihtiyacımız var. Bu tahvil satışlarında **"birlikte hareket etme koşulu"** karşımıza çıkacak. Geçmişte tah-

villerimizi satın alanlar bu yeni şartlardan ürkerék ellerindeki tahvillerden kurtulma arayışına gidecek. İşler iyice karıştı, karışacak" (Güngör Uras, 01.10.2002, Milliyet)

Bütçe kapsamında toplanan vergiler dış ve iç borçlarının faiz ödemesine bile yetmiyor. Faizlere vergiden ayrılan miktarın seyri ise şöyle gerçekleşti. 1977 de toplanan vergilerin % 3.2 si faize gidiyor.1990 da %31 i faizlere giderken 2000 yılında % 77 si, 2001'de ise yüzde 105.2 si faizlere gitti. 2002 de ise yüzde 87.1 fazlası faizlere gidiyor. Bir ülke düşünün ki topladığı vergilerin yarıdan fazlası faize gitsin, bu ülke nasıl kalkınacak, nasıl yatırım yapacak, nasıl sosyal hizmetleri yerine getirecek.

Ayrıca belirtmek gerekiyor ki, Türkiye'nin planı yok, (söz-

de kağıt üzerinde bir resmi 8. planı var) programı yok. IMF tarafından hazırlanan "**güçlü ekonomiye geçiş programı**" sadece bir "**borç ödeme programı**"dır. Yapısal değişim programı da değildir. Sadece yapısal reform adı altında kamu kuruluşlarının yeniden yapılandırma programıdır. Ekonomi programı, yatırımı, üretimi ve insanı hedef alır. Yapısal değişim programı tarımda ve sanayide üretimin yapısını değiştirmeyi iyileştirmeyi hedef alır. IMF programında bunların hiçbirisi yoktur.

Bunun sorumlusu ve suçlusu biziz, bizi yönetenlerdir. Kendi kalkınma planlarımız ve programlarımız bulunmamaktadır. IMF programı esas itibarıyla bir tür borç ödeme tasarısıdır. Oysa bizim ekonomik bir programa ihtiyacımız bulun-

maktadır. Ciddi bir kalkınma planına dayalı programlarla büyümek ve gelişmek hedef alınmalıdır. Çukurdan çıkmanın başka bir yolu yoktur.

Türkiye savaşın eşğine kadar getirilip kararsız bir durumda bekletiliyor. Yabancı devlet adamlarının Amerika'lı yeni eski büyükelçilerin gelip gitmelerinin hep bir nedeni var. Siz zaten plansız programsız bir ülkesiniz, bizim paramıza ihtiyacınız var kredimize ihtiyacınız var.. Onun için gelin bu savaşta taraf olun biz de size para verelim.. Bize burdan cephe açmaz iseniz ileride yine paraya sıkıştığınızda bizi bulamayabilirsiniz. Ulu Önder'in dediği gibi ekonomik bağımsızlığını yitiren ülkeler için ulusal egemenlik hakından söz edilmesi mümkün olabilir mi...

Kadın Emekçiler ve Eşitlik

Günümüzde kadınların çalışma hayatına katılımları büyük miktarda artış göstermiştir. Bu hepimiz için memnuniyet verici bir gelişmedir. Kadının çalışma yaşamına katılması ve üretime katkıda bulunması gerek kadının ekonomik özgürlüğünü kazanması açısından kendisi için kazanımlar elde etmesi, gerek ailesine katkıda bulunması açısından ve gerekse ülkemiz ekonomisi açısından büyük yararlar sağlamaktadır. Bu inkar edilemez bir gerçektir.

Ancak kadın istihdamının oldukça karmaşık ve sorunlu bir istihdam alanı olduğunu da hepimiz bilmekteyiz.

Kadın istihdamı neden çok önemli sorunları kapsamaktadır?

Bu sorunun bir çok cevabı bulunmaktadır. Ancak en önemli neden, toplumlarda kadın erkek eşitliğinin tam anlamıyla sağlanamamış olmasıdır. Kadın, birçok alanda eşitsizliğe maruz kalmaktadır; eğitimde, aile yaşantısında, çalışma hayatında, siyasete ve karar alma mekanizmalarına katılımı ve daha saymadığımız bir çok alanda...

Ülkemiz 1986 yılında, Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ne taraf olmuştur.

"Bu Sözleşmeye taraf olan Devletler; Birleşmiş Milletler Yasasının temel insan haklarına, insan itibar ve kıymetine ve erkeklerle kadınların eşit haklara sahip olmaları gerektiğine inancı tekrar onayladığını kaydederek,

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin, insanlara karşı ayrımcılığın kabul edilmezliği prensibini doğruladığını, tüm insanların özgür doğduğunu, eşit itibar ve haklara sahip olduklarını, bu Beynamede böylece öne sürülen tüm haklar ve hürriyetlerin cinsiyete dayalı olanlar dahil hiçbir ayrıma tabi kılınmaksızın herkes tarafından kullanılabileceğini beyan ettiğini kaydederek,

İnsan Haklarına Taraf Devletlerin, kadınlar ve erkeklerin

tüm ekonomik, sosyal kültürel, medeni ve siyasi haklardan eşit olarak yararlanmalarını temin yükümlülüğü bulunduğunu vurgulayarak,

Birleşmiş Milletler ve ona bağlı uzman kuruluşları nezaretinde kabul edilmiş ve erkeklerle kadınların eşitliğini sağlamaya çalışan uluslararası sözleşmeleri göz önünde tutarak,

Ayrıca Birleşmiş Milletler ve ona bağlı uzman kuruluşlarının kabul ettiği erkek ve kadın haklarının eşitliğini sağlamayı amaçlayan kararları, beyanları ve tavsiyeleri de dikkate alarak,

Kadınlara karşı ayrımcılığın, hak eşitliği ve insan şeref ve namus haysiyetine saygı ilkelerini ihlal ettiğini, kadınların erkeklerle eşit olarak ülkelerinin siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel

hayatlarına katılmalarını engellediğini, toplumun ve ailenin refahının artmasına engel teşkil ettiğini, kadınların ülkeleri ve insanlık hizmetinde kullanabilecekleri olanaklarını geliştirmelerini zorlaştıracaklarını" kaydetmiştir.

Görüldüğü gibi taraf olduğumuz bu uluslararası Sözleşmede her türlü ayrımcılık reddedilmiş ve kadınla erkeğin her alanda eşit olduğu kabul edilmiştir.

Ancak buna rağmen ülkemizde kadın çalışanlar, çalışma hayatında eşitsizlikten kaynaklanan sorunlarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu sorunlara ana hatlarıyla değinmek istiyorum:

Kadın işgücünün büyük ölçüde kayıt dışı ekonomide istihdam edilmesi en önemli sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadın erkek arasında eğitim eşitliğinin sağlanamamış olmasından dolayı eğitilmiş erkek sayısının, eğitilmiş kadın sayısından oldukça fazladır. Bu nedenle de erkekler vasıf gerektiren ve sos-

yal güvencelerinin bulunduğu kayıtlı ekonomide istihdam edilmektedirler. Oysa kadınlar genellikle vasıfsız ve yoğun emek gerektiren, hiçbir sosyal haklarının bulunmadığı kayıt dışı ekonomide istihdam edilmektedirler.

Küreselleşme, özelleştirme ve yaşanan ekonomik krizler sonucunda birçok işyeri kapatılmış ve çok sayıda işçi işinden olmuştur. Ayakta kalmayı başaramayan birçok işletme de devamlılığı sağlayabilmek adına bazı tedbirler uygulamak zorunda kalmıştır.

Bu tedbirlerden en önemlisi, sigortasız ve düşük ücretle işçi çalıştırmaktır. İşsizlik oranının en yüksek seviyelerde olduğu ülkemizde, insanlar sosyal güvence ya da daha iyi bir ücret taleplerini bir kenara bırakıp "ne iş olursa yaparım" mantığıyla, kendini ve ailesini geçindirebilmek adına her türlü şartta çalışmayı kabullenir hale gelmişlerdir.

Bu kapsamda özellikle kadın emekçiler büyük ölçüde tercih

edilmektedirler. Çünkü kadın emeği, daima ikinci planda değerlendirilmiş, evin geçimine destek sağlamaya yönelik bir üretim biçimi, başka bir deyişle erkeğin sağladığı ailenin geçimine destek olan yedek işgücü olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle de kadının kayıtlı ekonomide yer alması ya da sosyal güvenceye sahip olması çok önemli görülmemektedir.

Hatta bazı ailelerde sigortalı bir çalışanın bulunması yeterli görülmemekte, ailedeki diğer çalışanların ise biraz daha yüksek ücretle çalışabilmek adına sigortalı olmamayı bile göze aldıkları durumlar söz konusudur.

Kayıt dışı ekonominin en yoğun olarak gerçekleştiği bir çalışma biçimi de "eve iş verme"dir. Bu tür bir çalışma şekli günümüzde çok yoğun olarak uygulanmaktadır. İşin üzücü tarafı, bu çalışma biçiminin birçok kadın tarafından tercih edilmesidir.

Emeğin yoğun olarak sömürüldüğü, kazancın büyük kısmının işveren ve aracı tarafından paylaşıldığı ve asıl emek sarfeden olan işçinin parçabaşı ücret aldığı ve hiçbir güvencesinin bulunmadığı, normal çalışma saatlerinin çok üstünde çalışmak zorunda kaldığı ve bundan ötürü iş kazalarının daha sık yaşandığı, en kısa sürede azami üretim ortaya çıkarmak amacıyla gecesini gündüzüne kattığı halde işi teslim ettiğinde çok düşük ücretler alması, hatta bazen çıkardığı işin beğenilme-

mesinden ötürü kendisine hiç ödeme yapılmaması ne yazık ki birçok işçi kadın tarafından yaşanmış bir durumdur.

Bütün bu olumsuz şartlara rağmen "eve iş verme"nin birçok kadın tarafından tercih edilmesinin sebebi de ev ortamından uzaklaşmadan, çocuğunun ve ailesinin bakımı ve ihtiyaçlarının teminini ihmal etmeden, ailelerinin geçimine katkıda bulunabilmektir.

Gezici işçiler için de benzer olumsuz çalışma koşulları söz konusudur. Bu işçiler de günlerce, bazen aylarca ev ortamlarından uzak, sosyal güvencesi olmayan, çok düşük ücretle ve hiç de sağlıklı olmayan çalışma koşullarında çalışmaktadırlar.

Oysa toplumda kadın erkek eşitliği sağlanmış olsa, kadın da erkek gibi eğitim olanaklarından yararlanabilecek, vasıf gerektiren ve yüksek ücretli işlerde çalışabilecektir. Böylece siyasete ve karar alma mekanizmalarına katılımı daha büyük ölçüde sağlanacak ve kendi sorunlarını kendi dile getirip, çözüm yollarını da yine kendisi arayabilecektir.

3 Kasım seçimleriyle Türkiye yeni bir siyasi döneme girmiştir. Yeni parlamentoda görev alan kadın milletvekillerimizin sayısının sadece 24 olması ve kabinede de sadece 1 kadın Bakanın görev alması bizi üzmüştür. Bu sayı, 21. yüzyıla girdiğimiz şu günlerde eşitlikten oldukça uzaktır. Ancak temenni-

miz, kadın parlamenter sayısı az da olsa tüm parlamentonun kadın çalışanların sorunlarına kadın erkek ayrımı yapmaksızın, aynı duyarlılıkla eğilmesi ve sorunların çözümü için gereken tedbirlerin alınmasıdır.

TÜRK-İŞ olarak çalışanların refahı ve mutluluğu için yapılacak olan her çalışmada tüm gücümüzle destek olmaya hazırız.

Hedefimiz; ülkemizde eşitliği, iş barışını ve çalışma şartlarını daha iyi bir düzeye getirmektir.

Ancak bunun için hepimizin DÜNYA BARIŞI'na ihtiyacımız var!

SAVAŞLARDAN UZAK, BARIŞ DOLU GÜNLER DİLEĞİMİZLE...

Kamuda Ücretler

Türkiye’de uygulanmakta olan ücret politikasının çerçevesi IMF ile yapılan stand-by anlaşmasıyla çizilmiştir. IMF’e siyasal iktidar tarafından verilen mektuplar, ekonomik program kapsamındaki gelir politikasının ana hatlarını "hedeflenen enflasyon oranı" olarak ortaya koymuş ve ücretli çalışanların satın alma gücü geriletilmiştir.

Ekonomide yaşanan kriz gerekçe ve dayanak yapılarak başta çalışanlar olmak üzere tüm dar ve sabit gelirli kesimlerin gelirleri geçen dönem içinde önemli ölçüde kayba uğramış ve bu durum devletin resmi raporlarında da yer almıştır.

Nitekim, "2002 Yılı Katılım Öncesi Ekonomik Program"da, son ekonomik gelişmelerin değerlendirildiği bölümde;

"Kamu sektöründe toplu sözleşme kapsamındaki işçi ücretleri (net) 2001 yılında bir önceki yıla göre nominal olarak yüzde 36,6 artış göstermiş, ancak reel olarak yüzde 11,5 oranında azalmıştır. Memur maaşları ise, aynı yılda nominal olarak yüzde 48,6 oranında artmış, reel olarak ise yüzde 3,3 oranında azalmıştır. Asgari ücret (net) 2001 yılında yüzde 33 oranında artırılmıştır. Bu artış oranına göre, asgari ücrette 2001 yılında reel olarak yüzde 13,9 oranında düşüş gerçekleşmiştir" değerlendirmesi yapılmıştır.

Anılan raporda, *"kamu kesiminde 2003 ve 2004 yıllarını kapsayacak yeni toplu iş sözleşmelerinin 2002 yılının ikinci yarısı ile 2003 yılının ilk çeyreğinde yapılacağı"* hususuna da değinilmekte; işgücü piyasasındaki gelişmelerle ilgili bölümde ise, 2003-2004-2005 yıllarına ait öngörülerde bulunulmakta ve fakat, ortalama reel ücret ar-

tış oranı **"yüzde 0,0"** olarak yer almaktadır.

DPT tarafından Kasım 2002’de hazırlanan bir raporda ise şu tespitlere yer verilmiştir:

"2002 yılında memur maaşlarının nominal olarak yüzde 53,3 reel olarak ise yüzde 4,9 civarında artacağı tahmin edilmektedir. Kamu kesimindeki

TABLO : KAMU KESİMİNDE ÜCRET-FİYAT GELİŞİMİ
(altışar aylık dönemler itibariyle)

	Ortalama Brüt Ücret (TL/AY)	Ücret Endeksi	Ücret Artış Yüzdesi	Geçinme Endeksi	Fiyat Artış Yüzdesi	Reel Ücret Endeksi
Ocak 1995	21.912.000.-	100,0	16	100,0	40	100,0
Temmuz 1995	25.418.000.-	116,0	16	131,6	31,6	88,1
Ocak 1996	29.993.000.-	136,9	18	176,0	33,8	77,8
Temmuz 1996	35.992.000.-	164,3	20	240,6	36,7	68,3
Ocak 1997	64.210.000.-	293,1	78,4	316,5	31,5	92,6
Temmuz 1997 ⁽¹⁾	66.071.000.-	301,5	2,9	428,4	35,4	70,4
Ocak 1998	97.109.000.-	443,2		630,1		70,4
Temmuz 1998	125.853.000.-	574,4		816,4		70,4
Ocak 1999 ⁽²⁾	228.200.000.-	1.041,4	39,1	1.069,1	31,0	97,4
Temmuz 1999	297.573.000.-	1.358,0	31,7	1.342,3	25,4	101,2
Ocak 2000	420.471.000.-	1.918,9	41,3	1.806,6	34,6	106,2
Temmuz 2000	520.123.000.-	2.373,7	23,7	2.129,1	17,8	111,5
Ocak 2001 ⁽³⁾	520.123.000.-	2.373,7	-	2.512,4	18,0	94,5
Temmuz 2001 ⁽⁴⁾	687.863.000.-	3.139,2	32,3	3.323,8	32,3	94,5
Ocak 2002 ⁽⁵⁾	824.748.000.-	3.763,9	19,9	4.234,6	27,4	88,9
Temmuz 2002 ⁽⁶⁾	920.419.000.-	4.200,1	11,6	4.742,8	12,0	88,5
31 Aralık 2002 ⁽⁷⁾	974.724.000.-	4.448,4	5,9	5.496,9	15,9	80,9

Kaynak: TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi

(*) Ücret serisi, TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi tarafından, sendikalarından derlenen veriler ile toplu iş sözleşmesiyle sağlanan ücret zam oranları ve Kamu İşveren Sendikaları'nın ücret serileri dikkate alınarak düzenlenmiştir.

(**) Geçinme endeksi, DİE Tüketici Fiyatları Endeksi (1994=100) bazına göre düzenlenmiştir.

(***) Sözleşme dönemlerinde emekli olan, işten ayrılan işçiler nedeniyle ücretlerde meydana gelebilecek değişim göz ardı edilmiştir.

(1) Temmuz 1997'den itibaren Aralık 1998'e kadar aylık eşel-mobil uygulanmıştır.

(2) 1999 yılından geçerli olmak üzere, ortalama ücret 164 milyon TL varsayılarak, ilk altı ay için %30+15 milyon TL ücret zammı uygulanmıştır. İyileştirme yapılmış ise dikkate alınmamıştır.

(3) 2001 yılındaki ücret artışı, 22 Mayıs 2001 günü Hükümetle yapılan genel anlaşma protokolü çerçevesinde ilk altı ay için % 15 ve ikinci altı ay için % 15 oranında olmuş, fakat ilk altı ayın zam farkının onüçüncü ayda ödenmesi kararlaştırılmıştır.

(4) 2001 yılı ikinci altı ay zammı, ilk altı ay yüzde 15 ile ikinci altı ay yüzde 15'in kümülatif toplamı yüzde 32,25 oranında uygulanmıştır.

(5) 01.01.2002 tarihinden itibaren ücret zammı, üçüncü altı ay ücret zammı olan yüzde 10'a, anlaşma gereği, Başbakanlık DİE'nin 1994=100 Temel Yıllık Kentsel Yerler Tüketici Fiyatları Türkiye Geneli Aralık 2001 indeks sayısının, Haziran 2001 indeks sayısına göre değişim oranı olan yüzde 27,4 oranının, % 15'i aşan bölümünün 0,80'i olan 9,9'un ilavesiyle (10+9,9 =) yüzde 19,9 olmaktadır.

(6) 01.07.2002 tarihinden itibaren ücret zammı, üçüncü altı ay ücret zammı olan yüzde 10'a, anlaşma gereği, Başbakanlık DİE'nin 1994=100 Temel Yıllık Kentsel Yerler Tüketici Fiyatları Türkiye Geneli Haziran 2002 endeks sayısının, Aralık 2001 indeks sayısına göre değişim oranı olan yüzde 27,4 oranının, % 10'u aşan bölümünün 0,80'i olan 1,6'un ilavesiyle (10+1,6 =) yüzde 11,6 olmaktadır.

(7) 31.12.2002 tarihindeki ücretlere, anlaşma gereği, Başbakanlık DİE'nin 1994=100 Temel Yıllık Kentsel Yerler Tüketici Fiyatları Türkiye Geneli Aralık 2002 endeks sayısının, Haziran 2002 endeks sayısına göre değişim oranı olan yüzde 15,9 oranının, % 10'u aşan bölümü olan yüzde 5,9 ilave edilmiştir.

işçiler açısından Mayıs 2001'de yapılan genel anlaşma ve bu anlaşmaya göre bağitlanmış toplu sözleşmelerde yer alan ücret zamları uygulanmaktadır. Yapılan toplu iş sözleşmeleri uyarınca 2002 yılında kamu kesiminde ortalama net ele geçene işçi ücretinin nominal olarak yüzde 31,7 arttığı, reel olarak ise yüzde 9,9 oranında gerileyeceği tahmin edilmektedir. Özel sektörde ücretlere ilişkin gelişmeler hakkında istatistiki bilgi bulunmamakla birlikte, özellikle işsizlik artışından etkilenme nedeniyle yüksek ücret zamlarının talep edilmediği görülmektedir"

2002 yılı memur maaşlarında toplu görüşmelere geçilen bir yıl olmuştur. Tüketici fiyatları endeksi artış oranı dikkate alınarak Ocak 2002'de yüzde 10, ikinci altı ay için yüzde 5 oranında bir zam uygulanmıştır. Tüketici fiyatlarındaki artış oranı dikkate alınarak Mayıs ayında yüzde 2,5, toplu görüşmeler sonucu 15 Ekim itibarıyla aylık brüt 100 milyon liralık ilave zam yapılmış, bu zammın 75'er milyon lirasının Ekim-Aralık döneminde, farkların ise Ocak 2003'de ödenmesi kararlaştırılmıştır. 58'inci Hükümet ise memur maaşlarına 2003 yılında yüzde 5 oranında zam yapılmasını kararlaştırmış, ayrıca bazı yardımlarla bu zammın yüzde 13,7'ye çıkacağı açıklanmıştır.

Buna göre, Ocak 2003 itibarıyla hizmetlinin eline ayda net 424 milyon 340 bin lira geçmektedir. 9/1 derecesindeki

memurun maaşı net 440 milyon 240 bin lira, üniversite mezunu şube müdürünün maaşı net 770 milyon 680 bin lira ve bir genel müdür maaşı net 2 milyar 318 milyon 240 bin lira olmaktadır.

Kamu kesiminde toplu sözleşme yürürlük tarihleri genelde tekli yıllarda olduğundan, 2001 yılı sözleşmelerin yeniden bağitlandığı yıl olmuştur. Mayıs 2001 ayında "kamu kesimi toplu iş sözleşmeleri genel anlaşma protokolü" çerçevesinde sözleşmeler imzalanmıştır.

Yapılan protokole göre ücret zammı şu şekilde kararlaştırılmıştır: Birinci altı ayda yüzde 15 oranında ücret zammı yapılacaktır ve fakat zam farkları dönem içinde ödenmeyip, toplu iş

sözleşmelerinin onüçüncü ayının sonuna bırakılacaktır. İkinci altı ay ücret zammı yüzde 15 oranında olacak ve fakat altı aylık fiyat artışının yüzde 15'i aşması halinde, aşan kısmın 0,80'i üçüncü altı ay ücret zammı oranına ilave edilecektir. Üçüncü altı ay ücret zammı yüzde 10 oranında kararlaştırılmış ve fakat altı aylık fiyat artışının yüzde 10'u aşması halinde, aşan kısmın 0,80'i dördüncü altı ay ücret zammı oranına ilave edilecektir. Dördüncü altı ay ücret zammı ise yüzde 10 oranında olmuş, altı aylık fiyat artışının yüzde 10'u aşması halinde, aşan kısmın işçilerin toplu sözleşme döneminin hemen sonunda işçilerin çıplak ücretlerine ilave edilmesi kararlaştırılmıştır.

Buna göre, yürürlük süresi Ocak 2001 olan toplu iş sözleşmelerinde uygulanan ücret zamları; altışar aylık dönemler halinde yüzde 15; yüzde 19,9 (10+9,9); yüzde 11,6 (10+1,6) ve yüzde 10 ve 31 aralık 2002 günü ayrıca yüzde 5,9 olmaktadır.

Toplu iş sözleşmelerinde yer alan maktu ödemelerin, ücret zammı oranında ve ücretin zamlandığı tarih itibariyle artırılması anlaşmaya varılan konulardan biri olmuştur.

Kamu kesimindeki çıplak ücret düzeyi esas alınarak yapılan hesaplamada, Ocak 1995'den sonra ücretlerin reel olarak gerilediği ve bu kaybın ancak 1999 yılında yapılan toplu iş sözleşmesi ile giderildiği ve ücretlerde reel artış sağlandığı, ancak 2001 yılından itibaren

ücretlerin satınalma gücünde tekrar bir gerileme yaşandığı görülmektedir. 2001 yılı kamu kesimi toplu iş sözleşmelerindeki kayıp, iki yıllık dönem itibariyle yüzde 27,4 olarak hesaplanmaktadır.

Kuşkusuz kamu kesimindeki ücretler altışar aylık dönemler halinde değerlendirilebileceği gibi, daha doğru bir yaklaşımla, yıllık ortalama düzeydeki gelişimine de bakmak mümkündür. Kamu kesimindeki çıplak brüt ücretlerin reel düzeydeki gelişimine 1993-2002 dönemi itibariyle **yıllık ortalama** olarak bakıldığında; kamu kesiminde istihdam edilen işçilerin reel ücret düzeylerinin tepe noktası olan 1993'ü izleyen yılda ekonomide yaşanan kriz sonrası ücretlerin reel olarak gerilediği, daha sonra yapılan toplu iş sözleşmeleriyle, özellikle 1999 yılında bağtılan sözleşme ile ücretlerde önemli ölçüde reel artış sağlandığı ve fakat izleyen dönemde tekrar gerileme eğilimi yaşandığı görülmektedir.

TABLO : KAMU KESİMİNDE ORTALAMA ÜCRETLER

	Ortalama Çıplak Brüt Ücret (TL/AY)	Ücret Artışı Yüzdesi	Tüketici Fiyatları Artış Yüzdesi	Gerçek Ücret İndeksi
1993	7.802.500.-	77,7	66,1	100,0
1994	15.308.000.-	96,2	106,3	95,1
1995	23.665.000.-	54,6	93,6	75,9
1996	32.962.500.-	39,3	80,4	58,6
1997	71.272.000.-	116,2	85,7	68,3
1998	126.125.500.-	77,0	84,6	65,4
1999	262.886.500.-	108,4	64,9	82,7
2000	470.297.000.-	78,9	54,9	95,5
2001	603.993.000.-	28,4	54,4	77,0
2002	872.584.000.-	44,5	45,0	76,7

Kaynak: TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi

Ücret ve Gelirlerin Yetersizliği

Kamu, özel sektör ücretleri ile birlikte emekli aylıkları incelendiğinde, açlık ve yoksulluk tutarlarının altında bir gelire sahip olunduğu, gelir dağılımı açısından eşitsizliklerin büyüdüğü dikkati çekmektedir.

Asgari ücretin bilimsel ve objektif kriterlere göre hesaplanması yerine, ekonomik ölçüler ve uluslararası para kuruluşlarının etkisi altında kalınarak, asgari ücretin belirlenmesi ülkemizde açlık sınırının altında bir ücretle çalışmayı getirmiştir.

1.1.2003 itibariyle asgari ücret brüt 306 milyon lira, net 226 milyon lira olarak uygulanmaktadır. Asgari ücretteki yetersizlik ve sosyal tarafların önerileri dikkate alınarak, Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nu en kısa sürede toplanmalıdır. Anayasamızda hüküm altına alınan geçim koşulları da dikkate alınarak yeni bir asgari ücret belirlenmelidir. Bu konuda Ak Parti Genel Başkanı'nın taahhüt anlamına gelen açıklamasında, Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun Mart ayında toplanabileceğini öngörmesi olumlu bir adım olarak değerlendirilmiştir.

TÜRK-İŞ, yetersiz belirlenen ve asgari giderleri sağlamaktan uzak kalan asgari ücretleri yoksulluğun artmasında en önemli

gösterge olarak değerlendirmiştir. Asgari ücretin yetersiz belirlenmesi, genel ücret politikasını da olumsuz yönde etkilemekte, düşük ücret politikasının temelini oluşturmaktadır.

SSK'ya bildirilen özel kesim prim kazançlarının büyük bölümü, asgari ücret veya biraz üzerinde olmaktadır. Bu durum, Devlet gelirleri bakımından vergi ve prim kaybını da getirmektedir. Kayıtdışı çalışan sayının 5 milyonu aştığı da dikkate alındığında, çalışanların Anayasal

hakları olan sigortalı çalışma engellenmekte, prim ve vergi kayıpları daha da büyümektedir.

Bu sonuçlar göstermektedir ki, ücretli sayısı ile birlikte ücret seviyeleri de yetersiz kalmıştır.

Emekli Aylıklarındaki Farklılıklar

Emekli Sandığı-SSK ve BAĞ-KUR'dan gelir ve aylık alanlara farklı sistemler ve uygulamalar yapılmaktadır.

Sosyal güvenlik kuruluşları kapsamında Emekli Sandığı bakımından olanlara, SSK ve BAĞ-KUR'a göre daha iyi şartlarda aylık ve gelir ödenmektedir.

Söz konusu bu farklılık, aylıkların hesaplanmasından ve aylık bağlama oranlarından kaynaklanmaktadır. Emekli Sandığı, aylıkların hesaplanmasında en son kazancı esas almakta, SSK'da ise 2000 öncesi dönem için 5 veya 10 yıllık bir dönem, 2000 sonrası için ise tüm yılların kazançlarının ortalamasından aylıkların hesaplanması esas getirilmiştir. Bu farklılık önlenmeli, prim gün sayısı ve sigortalılık süreleri aynı olan sigortalılara tek bir mevzuat uygulanmalı, bu tür eşitsizlikler giderilmelidir.

4447 sayılı Kanun ile aylık bağlama oranlarında hak kaybı öngören değişiklikler yapılmıştır. **Emekli Sandığı kapsamında 20 yıl prim ödemiş bir hak sahibine yüzde 70 aylık bağlanırken, aynı sürede prim ödemiş SSK emeklisine yüzde 55 aylık bağlanmaktadır.**

SSK'da 2000 öncesi dönemde en az aylık bağlama oranı, 4447 sayılı Kanun ile yüzde 35'e çekilmiş, Emekli Sandığı Kanunda ise an az yüzde 70 aylık bağlama oranında her hangi bir değişiklik yapılmamıştır. Bu bakımından, SSK emeklileri içinde an az aylık bağlama oranı Emekli Sandığı seviyesi olan

yüzde 70'e yükseltilmeli ve bu şekilde eşitlik sağlanmalıdır.

Aylık hesaplanmasında, **Emekli Sandığı** kapsamında olanlara **en son kazançları** dikkate alınırken, SSK'lılar bakımından **çalışılan sürelerdeki ortalama yıllık kazanç** esas alınarak aylıklar hesaplanmaktadır.

İki ayrı hesaplama yöntemi sonucu, sigortalılık ve prim ödeme gün sayılarının aynı olmasına rağmen, SSK ve Emekli Sandığı aylıklarında farklılıklar oluşmuş, işçi emeklileri mağdur edilmiştir.

1. Her şeyden önce, alt sınır aylıklar aynı olmalıdır.
2. Prim gün sayıları aynı olanlara, farklı aylık bağlama oranları uygulanmamalıdır.
3. İşçi emeklilerinin gelirlerini küçülten TÜFE sistemi değiştirilmeli ve aylıklar, prim kazançlarındaki artışa paralel artırılmalıdır.

4. SSK'da kazançların tamamından prim kesintisi yapılırken, Emekli Sandığı kapsamında olan üst düzey bürokratların kazancının yüzde 62'sinden prim kesintisi yapılmadığı gibi, kesitli olmayan gelirler, (özel hizmet tazminatı-makam göstergesi-temsil ödeneği) emekli aylığının hesaplanmasında dikkate alınmaktadır. Prim ve vergi kesintilerinin yapılmadığı kazançların, aylıklarının hesaplanmasında dikkate alınması, imtiyazlı bir durum getirmiştir. Prim karşılığı olmayan bir aylığın olması, sosyal güvenlik sisteminin temelini oluşturmaya rağmen, bu çarpık ve haksız durum Emekli Sandığı kapsamında uygulanmaktadır.

Aylıkların artmasında da farklı sistemler uygulanmaktadır. Emekli Sandığı kapsamında olanların aylıkları katsayı ve gösterge esasına göre artarken, SSK ve BAĞ-KUR aylıklarının artması aylık tüketici fiyat artışlarına endekslenmiştir.

2000 öncesi uygulamaya göre, hak kayıpları söz konusudur. 2000 öncesi dönemde, SSK prim kazançları ile birlikte aylıklarda artmaktaydı. 4447 sayılı Kanun ile prim kazançlarındaki yükselmenin aylıklara yansıtılması kaldırılmıştır.

**2000 ÖNCESİ VE SONRASI DÖNEMDEKİ
PRİM KAZANÇLARI VE EMEKLİ AYLIKLARININ KARŞILAŞTIRILMASI**

Dönem	SSK Tavan Prim Kazancı	İşçi ve İşveren Payı (% 33.5)	SSK Tavan Aylık	Prim Kazancı/ Aylık (%)
Aralık 1999	182.100.000	61.003.500	159.475.000	85,58
Şubat 2003	1.637.916.450	548.702.011	570.477.502	34.83
Artış	% 799	% 799	% 258	

● 4447 sayılı Kanun ile birlikte Ocak 2000 / Şubat 2003 döneminde SSK prime esas tavan kazançlarda yüzde 799 artış olurken, emekli aylıklarında yüzde 258 artış öngörülmüştür. Bunun sonucu olarak, Aralık 1999'da tavandan aylık alanlara prim kazancının yüzde 85,58' ödenirken, bu oran Şubat 2003'de yüzde 34.83'e düşmüştür.

● Benzer kayıplar, Emekli Sandığı kapsamından aylık alanlar için söz konusu olmamış ve memura yapılan artışlar, memur emekli aylıklarına yansıtılmıştır.

● Emekli Sandığı'nda intibaklar yapılmakta, SSK'dan aylık alanların gelirleri ise, TÜFE artışı ile sınırlandırılmıştır.

Emekli Aylıklarına Yapılan İyileştirmeler de Farklı Yansıdı

Hükümetin SSK ve BAĞ-KUR emeklilerine 1.1. 2003 itibariyle bir yıl süreyle sosyal destek ödemesi adı altında 75 milyon lira bir iyileştirme yapılması olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmiştir.

Burada esas olan memur emeklilerine Ekim 2002 itibariyle yapılan 75 milyon lira iyileştirme aylıklara yansıtılmış, SSK ve BAĞ-KUR emeklileri bakımından ise aylıklara yansımayan ve 2003 yılında sosyal destek adı altında ödenmesi öngörülen bir uygulama getirilmiştir.

2003 yılında her ay TÜFE artışı tutarı kadar sosyal destek ödemesinin küçültülmesi ve zamanla sıfırlanması öngörüldüğünden, 2004 yılından itibaren bu uygulamanın anlamı kalmayacaktır. Bu bakımdan, sosyal destek ödemesi müktesep bir hak olmalı ve TÜFE artışı ile birlikte aylıklara ilave edilmelidir.

TÜRK-İŞ'ten Enosis'e Hayır (1953)

Avrupa Birliği ile Güney Kıbrıs arasında 1998 yılında başlayan katılım görüşmeleri, 12-13 Aralık 2002 günleri toplanan Kopenhag Zirvesi'nde alınan karar doğrultusunda olumlu sonuçlandırıldı. Güney Kıbrıs'ın, (Kıbrıs Adası'nın ve Kıbrıs'ta yaşayanların tümü adına olma iddiasıyla) Avrupa Birliği'ne katılımı 2003 yılı içinde tamamlanacaktır. Diğer bir deyişle, Kıbrıs Rumlarının enosis ideali, Ada'nın yüzde 63'ü için, AB aracılığıyla gerçekleşmiş olacaktır.

Kıbrıs Rumları, gerek Osmanlı, gerek İngiliz yönetimleri altında, Enosis (Yunanistan ile birleşme) amaçlarını hep gündemde tuttular. 1882 yılında oluşturulan Yasama Konseyi'nde yer alan Kıbrıs Rumları, her fırsatta bu amaçlarını dile getirdiler ve 1931 yılında bir manifesto yayınlayarak, enosis çağrısı yaptılar ve ayaklandılar.

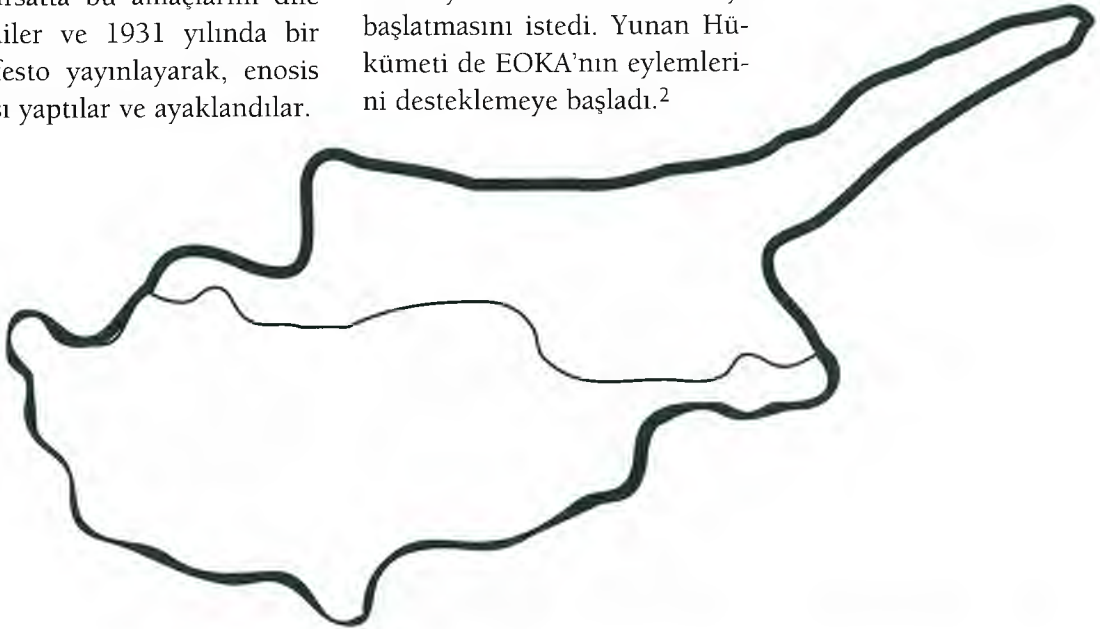
Türkiye ise özellikle 1940'lı ve 1950'li yıllarda Kıbrıs Adası'nda İngiliz hakimiyetini destekledi. Örneğin, CHP Hükümeti'nin Dışişleri Bakanı Necmettin Sadak, 30 Ekim 1948 tarihinde, "Kıbrıs meselesi diye bir mesele yoktur," diyordu. 20 Ağustos 1951 tarihinde ise DP'li Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü şöyle diyordu: "Ada'nın bugünkü hukuki vaziyetinin değişmesi için bir sebep görmemekteyiz."¹

Kıbrıs'taki gelişmelerle Türkiye'nin yakından ilgilenmeye başlaması, 1954 yılı sonlarında Makarios'un silahlı başkaldırı girişimlerine karşı koymaktan vazgeçmesi ve silahlı eyleme destek vermesiyledir. Makarios, 1955 yılı Ocak ayında, Grivas'tan, EOKA'nın 1955 yılı Mart ayında silahlı mücadeleyi başlatmasını istedi. Yunan Hükümeti de EOKA'nın eylemlerini desteklemeye başladı.²

Türkiye kamuoyu Kıbrıs sorununu gündemine almadan, TÜRK-İŞ bu sorunla karşılaştı ve gereken tepkiyi gösterdi.

TÜRK-İŞ 24 Temmuz 1952 tarihinde kuruldu ve aynı yıl Eylül ayında ilk genel kurulunu yaptı. Genel başkanlığa, 1918 doğumlu İsmail İnönü seçildi.³ İsmail İnönü, 23 Nisan 1953 günü Atina'da toplanan Yunan İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun genel kuruluna katıldı. Genel kurulda enosis lehinde bir hava ile karşılaşınca, genel kurulu terketti ve Türkiye'ye döndü.

İsmail İnönü, olaylarla ilgili olarak hazırladığı bir sayfalık raporu TÜRK-İŞ'e verdi. Rapor, bazı noktalama işaretlerinin eklenmesiyle, aşağıda sunulmaktadır:

TÜRK-İŞ İcra Heyeti Başkanı İsmail İnönü'nün Yunanistan Seyehatı Hakkında Raporu:

"23 Nisan 1953'de Atina'da yapılan Elen İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun daveti üzerine yalnız işçi münasebetleri bakımından kabul ve icabet edilen Kongreye iştirak etmek üzere vazifelendirildiğim malumunuzdur.

"Anılan tarihin sabah saat 9'da açılan Kongreye iştirak etmemizle müzakerelere yabancı davetlilerin konuşması ile başlanmış oldu. Teşkilatımızın temsilcisi olarak bana verilen söz sırasında gayet kısa cümlelerle Türk işçisinin Yunan işçilerine gönder-

diği selamları ilbağ etmek ve iki memleket işçisi arasında iyi münasebetlerin her sahada verimli olacağını beyan ile iktifa etmiş bulundum.

"Saat 13'e kadar normal müzakerelerin birdenbire bariz bir değişikliğe uğradığını, Kıbrıs delegesi Ferri Pisali'nin konuşması sırasında görüldü. Delegenin büyük tezahüratla başlayan ve devam eden konuşmaları arasında sık sık Kıbrıs, Türkiye, İngiltere ibarelerinin geçmesi, biraz Rumca bilmekliğim dolayısıyla, daha çok dikkat etmemi bir mecburiyet haline koymuştur. Delegenin kim olduğunu ve ne konuştuğunu yanımdaki tercümana sorduğum sırada, ilk defa

İngiliz olduğunu, bir İngilizin böyle pişkin Rumca konuşamayacağını ikaz edince de, Kıbrıs Rumlarından olduğunu ve Kıbrıs'ın Yunanistan'a ilhak etmesi mevzuunda konuştuğunu sarahaten beyan etmiş bulundu.

"Bu konuşmaları aynı zamanda 'kongreniz de tasvip ediyor mu' sualime, tercümanımızın, 'evet, bu bizim milli meselemizdir' demesi karşısında bir Türk işçisi ve Türk işçisinin temsilcisi olmam hasabile bu kongre ile herhangi bir münasebetimin kalmadığını idrak ederek kongreyi terketmekte karar kılmayı uygun gördüm.

"Kongrenin o an için mevzuu dışında, komple bir

politik durum arzylediğini, kapının önünde evvelce Kıbrıs'ın Yunanistan'a ilhaki için yapılan mitinglerden kitleler halinde resimlerin levhalara yapıştırıldığını ve bir otomobilin aynı ibare ve resimlerle donatılmış olduğunu görmekle, daha iyi öğrenmiş bulundum. Memleketime dönmek üzere otele gittim ve bu sırada öğle tatilini yapan Kongrenin benimle meşgul olduğunu, gönderilen iki arabulucudan öğrenilmiştir. Bunlar tekrar Kongreye avdetim hakkında bazı rica ve beyanlarda bulunmuş iseler de, haklı beyanlarım karşısında, 'hakkı-sınız, bir şey söyleyemeyiz' deyip dönmekten başka bir şey yapamamışlardır.

"İkinci defa Fotis Makris tarafından gelen iki kişilik heyet yine dönmem için bazı esbabı mucibeler serdederek ricada bulunmaları tarafımdan reddedilince, birisinin hatta o konuşan delegenin normal olmadığını, delinin birisi olduğunu, binaenaleyh onun sözleri ile kongreyi ter-

ketmemin doğru olmayacağı tebarüz ettirildi. Kısaca, 'delilerin rağbet görerek serbestçe konuşabildikleri bir kongrenin akıllı olmasından haklı olarak şüphe ettiğimi,' söyleyerek, iştirak etmeme imkan olmadığını tekrarladım.

"Son günlerde gelen ve uzun olması dolayısıyla ancak son saatlere türcümesi yetiştirilen Elen İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun hareketlerini yeniden bize kabul ve empoze ettirmeğe çalışan mektuplarının suretini ekli olarak muhterem Kongre delegelerine sunmayı vazife telakki etmiş bulunuyoruz. Binaenaleyh Yunan işçileri ile Türk işçileri arasında bu şartlar altında herhangi bir rabitanın devam edemeyeceği Çalışma Raporumuzda da belirtilmiş bulunmaktadır. Milli his ve anlayışımızın mütevekkil temsilcileri olarak size bu raporu sunmakla bahtıyırım. İsmail İnan."

İsmail İnan'ın bir hafta kalmak için gittiği Yunanistan'dan birkaç gün içinde dönmesi,

Türkiye'de basında önemli bir haber oldu.

Milliyet Gazetesi, genel kurulda Kıbrıs Rum temsilcisinin konuşması sırasında delegelerin "enosis" diye bağırıldığını, İsmail İnan'ın toplantıyı terkettiğini, Yunan İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Fotis Makris'in ve ABD temsilcisi Irving Brown'un İsmail İnan'dan genel kurula geri dönmelerini istediklerini, ancak İnan'ın protesto ederek Türkiye'ye döndüğünü uzunca bir haber ve bir resimle anlatıyordu.⁴

Dünya Gazetesi, İngiliz Çalışma Ateşesi Hampton'un da İsmail İnan'la birlikte salonu terkettiğini yazmaktaydı.⁵

İsmail İnan'ın Hürriyet'te yayımlanan açıklamalarında ise, "iki memleket arasında kurulması için çoktan beri emek sarfedilen dostluk münasebetlerine Yunan İşçi Teşekküllerinin baltalayıcı hareketleri neticesinde Yunanistan'ı süratle terketmek mecburiyetinde" kaldığı açıklanıyordu.⁶

Hergün Gazetesi'nin haberi sunuş biçimi diğer gazetelerden farklı oldu.⁷

"Atina'ya giden Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ) Başkanı İsmail İnan, Elen palikaryalarının hiç bir zaman çiğneyemeyecekleri Kıbrıs sakızını geveliyerek kongreye siyasi bir hava vermek istemeleri üzerine toplantıyı terketmiş ve ilk uçakla yurdumuza dönmüştür.

"Milli Hakimiyet bayramımızı kutladığımız 23 Nisan Çarşamba günü Atina'da ecnebi işçi temsilcilerinin iş-tirakiyle açılan kongrede misafir delegelerin konuşmasından sonra söz alan kızıl papazın kıpkızıl çığırtkanlarından Kıbrıs delegesi Pisası palikaryası, Türk Kıbrıs'ın bir an önce Yunanistan'a iltihak edilmesini istemesi, bunun da kongredeki palikaryalar tarafından tasvip edilmesi ve dostluk maskelerini atarak Türkiye ile İngiltere aleyhinde küstahça konuşmaları üzerine İsmail İnân ve İngiliz Çalışma Ateşesi Mr.Hampton, salonu terketmişlerdir."

Son Telgraf ise, Amerikan temsilcisi Irving Brown'un, İsmail İnân'ın toplantıya dönmesini sağlamak amacıyla Türkiye Büyükelçisi Cemal Hüsnü Taray'ya görüştüğü belirtiliyordu.⁸

Çalışma Bakanı Hayrettin Erkmen ise 25 Nisan 1953 günü düzenlediği bir basın toplantısında, İsmail İnân'ın davranışı ile ilgili olarak sorulan bir soruya şu yanıtı verdi:⁹

"Bir Türk başka türlü yapamazdı. Yerinde bir harekettir. Türkiye ile Yunanistan arasında Kıbrıs meselesi diye bir şey yoktur. Bu hususta Yunan hükümeti de bizim gibi düşünmekte ve tezahürleri hoş karşılamamaktadır."

İşçi Dünyası Gazetesi ise, İsmail İnân'ın hareketinin "işçi muhitlerinde olduğu kadar büt-

tün meklekette de çok iyi" karşılandığını yazdı.¹⁰

İsmail İnân, kendisiyle 1988 yılında yapılan görüşmede, toplantıyı terketmesinin ardından Belçika, Hollanda, Fransa, ABD ve Yunan temsilcilerin kendisinin genel kurula dönmesi için büyük çaba gösterdiğini söyledi. Ayrıca, Atina'daki Türkiye Büyükelçiliği'ni arayıp yardım istediğini, ancak kimsenin ilgilenmediğini belirtti.¹¹

İsmail İnân'ın Yunan İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun genel kurulunu terketmesi, TÜRK-İŞ İcra Kurulu tarafından TÜRK-İŞ'in 8-11 Ağustos 1953 günleri toplanan 2. Genel Kuruluna sunulan çalışma raporunda da yer aldı ve desteklendi. Çalışma raporunda şu değerlendirme yapıldı:¹²

"Milli menfaatlerimizi halelean eden herhangi bir hareket karşısında tahammül etmenin şiar ve anlayışımızla bağdaşamayacağımızı açıkça ifade etmek isteriz..."

"Bizimle işçi ve sendika olarak dostluk temin etmek isteyenlerin sırtlarında siyasi diplomatların cüppesinin alınması harfiyen iktiza eder.

"Aksi halde bu şerait altında, hükümetlerin münasebetlerinden ari sendikalar olarak, sahte bir dostluğun devam ve temadisine imkan görülmemiş olması hesabına, hareketlerini düzeltmedikçe tarafımızdan herhangi bir haberleşmenin yapılmasına ve kabulüne imkan olmadığı berveçhi malumat Yunan

Konfederasyonu'na bildirilmiştir."

İsmail İnân'ın alelacele İstanbul'a dönmesi sırasında ödediği uçak bileti parası da TÜRK-İŞ'in 2. Genel Kurulunda tartışma konusu oldu.¹³

TÜRK-İŞ Genel Başkanı İsmail İnân, 1953 yılı Nisan ayında, Türkiye kamuoyunun yeterince bilgili ve bilinçli olmadığı koşullarda, Kıbrıs'ın Türkiye açısından büyük önemini kavrayarak doğru bir tepki koymuştur.

DIPNOTLAR

- 1 Bölükbaşı, S., **Barışçı Çözumsuzluk**, Ankara'nın ABD ve BM ile Kıbrıs Macerası, İmge Kitapevi, Ankara, 2001, s. 60, 65.
- 2 Bölükbaşı, S., a.g.k., s.68. Ayrıca bkz. Fırak, M., "Yunanistan'la İlişkiler," Oran, B. (ed.), **Türk Dış Politikası, Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar**, Cilt 1, İletişim Yay., İstanbul, 2001, s.596-7.
- 3 İsmail İnân 2002 yılı Haziran ayında öldü. Kendisiyle 22 Nisan 1988 ve 16 Haziran 1988 günleri İstanbul'daki evinde iki uzun görüşme yaptım. Bu yazıda yer alan ve başka hiçbir yerde yayımlanmamış olan bir sayfalık raporu ve döneme ilişkin gazete kesiklerini İsmail İnân vermişti.
- 4 Milliyet, 25 Nisan 1953.
- 5 Dünya, 25 Nisan 1953.
- 6 Hürriyet, 25 Nisan 1953.
- 7 Hergün, 25 Nisan 1953.
- 8 Son Telgraf, 25 Nisan 1953.
- 9 Hürriyet, 26 Nisan 1953.
- 10 İşçi Dünyası, 1 Mayıs 1953.
- 11 Koç, Y., **TÜRK-İŞ Tarihinden Portreler, Eski Sendikacılardan Anılar - Gözlemler - I, 2. Basım**, TÜRK-İŞ Yay., Ankara, 1999, s.120.
- 12 Koç, Y. (derleyen), **Belgelerle TÜRK-İŞ Tarihi - I (1952-1963)**, TÜRK-İŞ Yay., Ankara, 2002, s.43.
- 13 Koç, Y. (derleyen), a.g.k., s.61.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih KILIÇ'ın Kurban Bayramı Mesajı

(10 Şubat 2003, Ankara)

Ulusça bir Kurban Bayramını daha sevgi ve kardeşlik içinde kutlamanın sevinci ve mutluluğunu yaşamaktayız.

Ne yazık ki, ülkemiz bu bayramı dünyamızın, ülkemizin ve halkımızın zor ve sıkıntılı günlerden geçtiği bir dönemde, dünyada savaş rüzgarlarının estiği bir ortamda, ülkemizin güneydoğusunda her an çıkacak bir savaşın yarattığı kaygıyla kutlamaktadır. TÜRK-İŞ savaştan yana değildir, barış istemektedir. Savaşın acı, yokluk, yoksulluk ve işsizlik getireceğini bilmektedir. Tüm uluslararası sorunların çözümünün barışçıl yol ve yöntemlerle olması gerektiğini savunmaktadır.

Bağımsızlığını büyük savaşlar vererek kazanmış, savaşın acılarını, yokluklarını yaşamış, kederini paylaşmış bir millet olarak savaşın getireceklerini bizden daha iyi bilecek başka bir ulus yoktur.

TÜRK-İŞ bu nedenle, devletimizin Ortadoğu'da ortaya koyduğu barış çabalarını yürekten desteklemektedir. Türkiye, kendisine yönelik bir tehdit yaratmadığı sürece, Irak ile ilişkilerini karşılıklı iyi niyet ve yakın işbirliği temelinde geliştirmelidir.

Ancak, devletimizin tüm barış çabalarına rağmen savaşın kaçınılmaz olması durumunda Türkiye kendi güvenliğini ve ulusal çıkarlarını korumak, bölge halkının bu savaştan en az zararla çıkmasını sağlamak için gereken önlemleri almalıdır. Türkiye, bölgedeki güvenliğini tehlikeye sokacak gi-

rişimlere ve Kuzey Irak'ta bir Kürt devletinin kurulmasına kesinlikle izin vermemelidir.

TÜRK-İŞ, devletimizin Mustafa Kemal'in "yurtta barış, dünyada barış" ilkesi çerçevesinde Irak'ın toprak bütünlüğünün korunması, kardeş Irak halkının güvenliği ve ülkemizin ekonomik, sosyal ve siyasal çıkarları doğrultusunda bu savaşta üzerine düşeni yapması gerektiğine inanmaktadır.

TÜRK-İŞ'in devletimizin ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nin bu görevi en iyi şekilde yapacaklarına olan inancı ve güveni tamdır.

Ülkemizin bu günlerde yaşadığı önemli bir sorun da Kıbrıs'tır.

Kıbrıs, Türkiye'nin stratejik savunması ve gücü için büyük bir öneme sahiptir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti şehitlerimizin kanıyla kurulmuştur. Devletimizin Kıbrıs politikasından taviz verilemez. TÜRK-İŞ, Kıbrıs sorununa, Kıbrıs Türklerinin ve Türkiye'nin uzun vadeli ortak çıkarları temelinde bir çözüm bulunmasından yanadır.

Her alanda yaşanan bütün bu olumsuzluklara rağmen çalışanlarımız bu bayramı bazı olumlu gelişmelerle karşılamaktadır.

Geçtiğimiz günlerde, TÜRK-İŞ'in ortaya koyduğu çabalar sonucunda, 12 yıldır kesin bir çözüm bulunamamış olan zorunlu tasarruf fonunun tasfiyesi, çalışanlarımızı mağdur etmeyecek

bir biçimde çözüme kavuşturulmuştur.

2003 yılı ikramiyelerimizin bir bölümünün bayramdan önce ödenecek olması da bayram bevincimize yeni bir sevinç ve mutluluk katmıştır. Ancak, 2002 yılından ertelenen 26 yevmiyelik ve 2003 yılında da ilan edilmeyen 26 yevmiyelik ikramiyelerimizin de ödenmesini talep etmekteyiz. TÜRK-İŞ, işçilerimizin alın terinin karşılığı olan bu ikramiyelerin alınması için sonuna kadar mücadele etmeye kararlıdır.

Bazı kurumlarda daimi işçi kadrosuna geçirilen geçici işçilerin toplu iş sözleşmesinin son dilim % 10 zandan yararlanmaları da yine Konfederasyonumuzun girişimleri sonucu sağlanmıştır.

Tüm engellemelere rağmen, Kristal-İş Sendikamız da işkolunda % 10 barajını aştığını yargı yoluyla tespit ettirmiştir.

Bu yıl bağütlanacak kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinin de aynı anlayış ve karşılıklı güven ortamı içinde çözüme kavuşturulması en büyük dileğimizdir.

Bayramlar sevincin ve mutluluğun ulusça paylaşıldığı, barışın ve kardeşliğin egemen olduğu, dargınların barıştığı kutsal günlerdir.

TÜRK-İŞ topluluğu adına, bu bayramın insanlığa barış, mutluluk ve huzur getirmesini diliyor, tüm halkımızın ve üyelerimizin bayramını candan kutluyorum.

Şubat'2003 Gıda Harcaması

Yaşanan olumsuz gelişmeler, başta çalışanlar olmak üzere geniş halk kesimlerinin geçim şartlarını giderek ağırlaştırıyor. TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi'nin Şubat 2003 ayı itibariyle yaptığı araştırmanın sonucuna göre, dört kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken asgari gıda harcaması tutarı 421 milyon lirayı aştı. Açlık sınırı olarak tanımlanan bu tutara konut, ulaşım, giyim, sağlık, eğitim ve benzeri alanlarda yapılması gereken harcama da eklendiğinde 1 milyar 281 milyon lira tutarına ulaşılmaktadır. Bu tutar, günümüz Türkiye'sinde dört kişilik bir haneye girmesi gereken en az düzeydeki geliri ifade etmekte ve bu yönüyle yoksulluk sınırı olmaktadır.

Geçmişten bugüne uygulanan politika ve kararların bir sonucu olarak ülke ekonomisi tıkanma noktasına gelmiştir. Bu ekonomik yapı çerçevesinde yaygınlaşan işsizlik ve ücret-maaş gelirleri bakımından satın alma gücünde meydana gelen gerileme, dar ve sabit gelirli kesimlerin yoksulluğunu arttıran temel unsurlar olmuştur. Bunun yanı sıra Şubat ayı itibariyle yaşanan elverişsiz hava şartları özellikle sebze-meyve fiyatlarında artışa neden oldu. Öte yandan, temel gıda maddeleri arasında yer alan ve yaklaşık onaltı aydan bu

"Çalışanlar dört cephede geçim savaşında".

Kar yağışı meyve-sebze fiyatını arttırırken, ekmek zammı aile bütçesini sarstı.

Irak'ta savaş olasılığı ekonomiyi ve geçim koşullarını olumsuz etkileyecek.

Açlık sınırı 421 milyon; yoksulluk sınırı 1 milyar 281 milyon lira.

Şubat 2003'de gıda harcamasındaki artış yüzde 5,0 oldu. Gıdada son oniki ay itibariyle artış ise yüzde 36,5 oranında.

yana fiyatı değişmeyen ekmeğe yapılan yüzde 33,3 oranındaki zam "mutfak" için yapılması gereken harcama tutarını daha da artmıştır.

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi'nin "gıda harcaması" ile ilgili yaptığı hesaplamada, farklı yaş ve cinsiyet gruplarına göre bilimsel veriler çerçevesinde oluşturulan beslenme kalıbı esas

alınmaktadır. Bir işçinin ailesi ile birlikte, fizyolojik ihtiyaçları ile tutarlı, yeterli ve dengeli beslenmesini sağlamak için gerekli olan kalori sayısı ve bunu karşılayacak besinlerin cins ve miktarı bilimsel olarak Hacettepe Üniversitesi tarafından belirlenmiştir. Bu beslenme kalıbından hareketle gıda miktarları, çalışanların yoğun olarak alışveriş yaptıkları yerlerden derlenen fi-

Tablo 1: Dört Kişilik Ailenin Gıda Harcaması (TL/Ay)

	Şubat'2002	Aralık'2002	Ocak'2003	Şubat'2003
Yetişkin İşçi	86.379.000.-	104.236.000.-	109.388.000.-	116.896.000.-
Yetişkin Kadın	70.270.000.-	86.435.000.-	91.287.000.-	95.982.000.-
15-19 Yaş Grubu Çocuk	89.684.000.-	111.476.000.-	117.856.000.-	123.443.000.-
4-6 Yaş Grubu Çocuk	62.368.000.-	77.910.000.-	82.837.000.-	85.109.000.-
(Açlık Sınırı)	308.700.000.-	380.056.000.-	401.369.000.-	421.430.000.-
(Yoksulluk Sınırı)	938.298.000.-	1.155.185.000.-	1.219.966.000.-	1.280.942.000.-

* Gıda harcaması tutarı bin liraya tamamlandığından toplamda farklılık söz konusu olabilmektedir.

yatlarla çarpılmakta ve yapılması gereken asgari düzeydeki gıda harcamasına ulaşılmaktadır.

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi'nin gıda harcamasına ilişkin Şubat 2003 verileri temel alınarak kıyaslama yapıldığında;

- Ankara'da yaşayan dört kişilik bir ailenin "gıda için" yapması gereken asgari harcama tutarı **bir önceki aya göre** yüzde 5,0 oranında artmıştır. Bu oran son yedi yılın en yüksek Şubat ayı artışı olmuştur. Ancak bu artış esas itibariyle ekmeğe yapılan zamdan kaynaklanmıştır.
- 2003 yılının ilk **iki aylık** dönemi itibariyle gıda harcaması tutarındaki artış yüzde 10,9 oranında gerçekleşmiştir. Geçtiğimiz yılın ilk iki ayındaki toplam artış ise yüzde 5,1 oranında olmuştur.
- **Son bir yıl itibariyle** gıda harcaması tutarındaki ar-

tış oranı yüzde 36,5 olarak hesaplanmıştır.

- **Oniki aylık ortalamalara göre** değişim oranının ise yüzde 42,4 olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Dört kişilik bir ailenin yapması gereken gıda harcaması yanı sıra kira, ulaşım, yakacak, giyim, eğitim, kültür gibi temel gereksinimler için de harcama yapılması gerekmektedir. Ailenin zorunlu gereksinimleri için yapılması gereken toplam harcama tutarına ulaşmak için DİE'nin verileri esas alınmaktadır.

Bilindiği üzere, Devlet İstatistik Enstitüsü'nün yaptığı ha-

nehalkı tüketim harcamaları anketinin sonuçlarına göre, hanelerin toplam harcamaları içinde gıda harcamalarının payı yüzde 32,9 oranı ile ilk sırayı almaktadır (gıda,içki, tütün harcamalarının payı yüzde 35,6). Böylece, dört kişilik bir ailenin sağlıklı ve dengeli beslenebilmesi için yapması gereken asgari gıda harcaması tutarından hareketle, dört kişilik ailenin zorunlu giderler için yapması gereken aylık harcama tutarına ulaşmak mümkün olmaktadır. Bir anlamda yoksulluk sınırı olarak da nitelendirilen bu tutar **Şubat 2003 ayında 1 milyar 281 milyon lira** olarak hesaplanmıştır. Bu tutar, haneye girmesi gereken toplam gelirin alt sınırını ortaya koyan önemli bir göstergedir. Geçtiğimiz yılın aynı ayında bu tutar 938 milyon 298 bin lira olarak hesaplanmıştır.

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi'nin gıda harcamasına ilişkin Şubat 2003 verileri temel alınarak kıyaslama yapıldığında aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmaktadır:

- Ankara'da yaşayan dört kişilik bir ailenin "gıda için" yapması gereken as-

Tablo 2: Gıda Harcamasındaki Değişim

	Şubat 2000	Şubat 2001	Şubat 2002	Şubat 2003
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	3,5	1,9	0,3	5,0
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	6,4	3,1	5,1	10,9
Bir önceki yılın aynı aya göre değişim oranı (%)	47,5	38,2	70,8	36,5
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı (%)	51,0	45,3	57,3	42,4

gari harcama tutarı **bir önceki aya göre** yüzde 5,6 oranında artmıştır. Bu, son yedi yılın en yüksek Ocak aylık artış oranıdır.

- Gıda harcaması tutarı **son oniki ay itibariyle** yüzde 30,5 oranında artmıştır ve bu durum, son oniki aydır düşüş eğilimi içinde olan fiyatlarda yukarıya doğru bir dönüşümü ortaya koymaktadır.

- **Oniki aylık ortalamalara göre** değişim oranı ise yüzde 44,9 olmuştur.

Gıda harcaması çalışmasına temel alınan beslenme kalıbı içindeki maddelerin fiyatlarında Şubat 2003 itibariyle gözlenen değişim şu şekilde gerçekleşti:

- Süt, yoğurt, peynir gibi temel gıda maddelerinin bulunduğu grupta herhangi bir fiyat değişikliği belirlenmemiştir.
- Et, tavuk, balık, bakliyat gibi ürünlerin bulunduğu grupta; yılbaşında fiyatı artan kıyma ve kuşbaşı etin fiyatı bu ay değişmedi. Ancak tavuğun kilogram fiyatı yüzde 7,1 oranında arttı. Hesaplamada esas alınan balık fiyatlarında bu ay artış görülürken, sakatat fiyatı aynı kaldı. Yumurtanın satış fiyatı bu ay yine 130 bin lira olarak kaldı. Kuru fasulye, nohut, mercimek, barbunya gibi bakliyat maddelerinin fiyatları bu ay değişken oldu. Rekabe-

te bağlı olarak bazı marketlerde bir kısım bakliyat ürününün fiyatı az da olsa düşerken (örneğin kuru fasulye, nohut, kırmızı mercimek, barbunya) bir kısmının da fiyatı yükseldi (örneğin yeşil mercimek). Ama genel olarak bakliyat ürünlerinin gıda harcaması içindeki payında fazla bir değişiklik olmadı.

- Olumsuz kış koşullarının etkisiyle gıda harcamasını en fazla etkileyen harcama grubundan birisi de sebze-meyve oldu. Yoğun kar yağışı ve don, semt pazarlarını olumsuz etkiledi. Bir yandan mal çeşidi ve miktarının azlığı ve diğer yandan fiyat artışı mutfak harcamalarını olumsuz etkiledi.
- Ekmek, makarna, pirinç, un gibi ürünlerin bulunduğu grupta; çalışanların gıda harcaması içinde önemli bir ağırlığı bulunan ekmeğe uzun bir aradan sonra yapılan yüzde

33,3 oranındaki zam, deyim yerindeyse çalışanların mutfağında bomba gibi patladı. Ekmek fiyatındaki artış -az da olsa- halk ekmek diye nitelendirilen üründe de söz konusu oldu. Bu grup içinde yer alan un fiyatı geçen aya göre yüzde 10,2 artarken pirinç fiyatı aynı kaldı. Makarna ve bulgurun da fiyatı arttı.

- Son grup içinde yer alan gıda maddelerinden tereyağı, zeytinyağı ve ayçiçek yağının fiyatı aynı kalırken margarin yüzde 4,2 oranında zamlandı. Bu gıda grubunda yer alan temel tüketim maddelerinden şeker ile reçel, pekmez, bal, zeytin gibi ürünler yanı sıra yağlı tohum (ceviz, fındık, fıstık vb.) ile baharat (karabiber, kimyon, nane vb.) ürünlerinin fiyatı değişmedi. Aynı şekilde tuz, çay ve ıhlamur fiyatı da aynı kaldı. Ancak salçada yüzde 5,8 oranında fiyat artışı görüldü.

ÇALIŞAN GAZETECİLER BAYRAMI

10 Ocak Çalışan Gazeteciler Bayramı TÜRK-İŞ'te yapılan bir toplantıda değerlendirildi.

212 sayılı Yasanın 10 Ocak 1961 yılında yürürlüğe girmesi nedeniyle her yıl 10 Ocak günü Çalışan Gazeteciler Bayramı olarak kutlanıyor.

TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde yapılan toplantıya TGS Genel Başkanı Şükran Soner, gazeteci örgütlerinin başkan ve yöneticileri, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, Sağlık-İş Genel Başkanı Mustafa Başoğlu, Liman-İş Genel Başkanı Rafif Kılıç ve Kristal-İş Genel Başkanı Mustafa Bağçeci katıldı.

TGS Genel Başkanı Soner toplantıda yaptığı konuşmada gazetecilerin sendikal hak ve özgürlükleri kullanması gerektiğini, bunun için de bilinçlenmeye ihtiyaç olduğunu, çağdaş Türkiye'de gazetecinin gazetecilik yapması için başka bir seçeneğin olmadığını söyledi.

DEMİRSOY ANILDI

Türk sendikacılık hareketinin unutulmaz liderlerinden Seyfi Demirsoy ölüm yıldönümü olan 14 Ocak 2003 günü Karşıyaka Mezarlığındaki kabri başında anıldı.

Anma törenine TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, Sendikalarımızın Genel Başkan ve yöneticileri, eski sendikacılar ve TÜRK-İŞ personeli katıldı.

TBMM BAŞKANI ARINÇ'I ZİYARET

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu 17 Ocak 2003 günü TBMM Başkanı Bülent Arınç'ı makamında ziyaret etti.

Arınç'a bir nezaket ziyareti yaptıklarını belirten TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, bu arada TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığı'nda çalışan Tezkoop-İş üyesi işçilerin durumunu da görüştüklerini belirtti. Ziyarete Tezkoop-İş Genel Başkanı Sadık Özben de katıldı.

TÜRK-İŞ'TEN DGM SAVCISINA DESTEK

TÜRK-İŞ, SSK'daki yolsuzlukları soruşturan "Neşter Operasyonu"nu yürüten DGM Savcısı Ömer Süha Aldan'a destek verdi.

Genel Başkan Salih Kılıç ve Genel Eğitim Sekreteri Ergün Atalay 22 Ocak 2003 günü Aldan'ı ziyaret etti.

Ziyaretin ardından bir açıklama yapan Kılıç, Türkiye'de yolsuzlukların üzerine kim gidiyorsa ona destek vereceklerini söyleyerek, "SSK işçilerin öz malıdır. Sayın Savcı burada yapılan yolsuzlukların üzerine gitmektedir. TÜRK-İŞ olarak görevimiz kendilerine destek olmaktır" dedi.

ORMAN BAKANI PEPE ZİYARET EDİLDİ

TÜRİİŞ Yönetim Kurulu 22 Ocak 2003 günü Orman Bakanı Osman Pepe'yi makamında ziyaret etti.

Ülkenin ve orman işçisinin sorunlarına değinilen ziyarette Bakan Pepe, çalışmalarını orman işçisini göz ardı etmeden sürdürdüklerini belirtti.

TÜRİİŞ'TEN GAZETECİLERE YEMEK

TÜRİİŞ Yönetim Kurulu, çalışma yaşamını izleyen muhabirlere bir yemek verdi. 27 Ocak 2003 günü SSK Kavaklıdere tesislerinde verilen yemeğe çeşitli ajans, gazete ve televizyonlardan yaklaşık 60 gazeteci katıldı.

TÜRİİŞ Genel Başkanı Salih Kılıç burada yaptığı konuşmada basın çalışanlarının da birer emekçi olduğunu belirterek, "Bizim mücadelemiz aynı zamanda sizin haklarınızı da korumak içindir. Bize bu mücadelemizde destek olun" dedi.

TÜMTİS'TE YENİ YÖNETİM

TÜMTİS Olağanüstü Genel Kurulu 1-2 Şubat 2003 günlerinde İstanbul'da yapıldı. Genel Kurul sonunda TÜMTİS'in yeni yönetimi şu şekilde oluştu.

Genel Başkan Sabri Topçu, Genel Sekreter Şükrü Günsili, Genel Mali Sekreter Mehmet Yenikaya, Genel Örgütlenme Sekreteri Hasan Yayık, Genel Eğitim Sekreteri Gürel Yılmaz, Yönetim Kurulu Üyesi Hasan Özdoğan, Yönetim Kurulu Üyesi Recep Avcı, Yönetim Kurulu Üyesi Kenan Öztürk, Yönetim Kurulu Üyesi Nurettin Kılıçdoğan.

YOL-İŞ İŞ YASASINI TARTIŞTI

T. Yol-İş Sendikası, 28 Ocak 2003 günü Tübitak Salonu'nda iş yasasının tartışıldığı bir toplantı düzenledi.

Toplantının öğleden önceki bölümünde, T. Yol-İş Genel Başkanı Fikret Barın, TÜRİİŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, TÜRİİŞ eski Başkanı Bayram Meral ve Çalışma Bakanı Murat Başesgioğlu iş yasası çalışmalarını değerlendirdiler.

Öğleden sonraki panelde ise Prof. Dr. Alpaslan Işıklı, Prof. Dr. Metin Kutal ve Prof. Dr. Meryem Koray çağdaş bir iş yasası hakkında görüşlerini ortaya koydular.

TEKGIDA-İŞ GENİŞLETİLMİŞ BAŞKANLAR KURULU TOPLANDI

Tekgıda-İş Sendikası, TEKEL'in özelleştirilmesine karşı ortak tavrını belirlemek üzere 2 Şubat 2003 günü Ankara'da Genişletilmiş Başkanlar Kurulu toplantısı yaptı.

Toplantıda konuşan TÜRİİŞ Genel Sekreteri ve Tekgıda-İş Genel Başkanı Hüseyin Karakoç, "TEKEL bir bayraktır, bir kaledir, bu cumhuriyeti kuranların bize kutsal emanetidir. Bizim geleceğimizde emanete hıyanet yoktur" dedi.

Toplantı sonunda açıklanan sonuç bildirgesinde, TEKEL'i savunmak için her şeyin ortaya konulacağı vurgulanırken, Hükümete de açıklanan özelleştirme programını durdurması için çağrı yapıldı.

TARIM-İŞ BAŞKANLAR KURULU

Tarım-İş Sendikası Başkanlar Kurulu 3 Şubat 2003 günü Ankara'da toplandı. Toplantıya TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç da katıldı.

Tarım-İş Genel Başkanı Bedrettin Kaykaç, toplantının açılışında yaptığı konuşmada, "Türkiye zorlu bir dönemden yeni bir hükümetle geçmektedir. Yeni hükümet bu fırsatı iyi değerlendirmelidir. Tarım-İş hiçbir hükümete karşı önyargılı değildir. Yapılan iyi işleri takdir etmeyi biliriz. Ancak yanlış uygulamalara karşı gücümüzü birleştirerek mücadele etmeyi de biliriz" dedi.

KILIÇ ZONGULDAK'TA

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç GMİS Genel Başkanı Çetin Altun'un davetlisi olarak Zonguldak Genel Maden-İş Sendikası'nı ziyaret etti.

19 Şubat 2003 günü Zonguldakspor Stadi'nin açılış törenlerine de katılan Kılıç burada stadı dolduran seyircilere bir konuşma yaptı.

HARB-İŞ'TEN İŞ YASASI PANELİ

Türk Harb-İş Sendikası, 19 Şubat 2003 günü Dedeman Oteli'nde iş yasası konulu bir panel düzenledi.

Panele konuk konuşmacı olarak TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, Hak-İş Genel Başkanı Salim Uslu ve Çalışma Bakanı Murat Başesgioglu katıldı.

T. Harb-İş Genel Başkanı Osman Çimen açılışta yaptığı konuşmada, hazırlanmakta olan yeni iş yasasının işçilerin kazanılmış haklarını ellerinden almaya yönelik olursa tepkilerinin çok sert olacağını söyledi. Çimen, demokratik, çağdaş ve işçi hak ve özgürlüklerini geliştiren bir yasal düzenleme beklediklerini de sözlerine ekledi.

BALABAN VEFAT ETTİ

Konfederasyonumuz Genel Teşkilatlandırma eski Sekreteri Orhan Balaban, yakalandığı amansız hastalıktan kurtulamayıp aramızdan ayrıldı.

Balaban'ın cenazesi 19 Şubat 2003 günü Hacı Bayram Camii'nde kılınan namazdan sonra Karşıyaka mezarlığında toprağa verildi.

Cenaze törenine Balaban'ın yıllarca birlikte mücadele verdiği arkadaşları, ailesi ve yakınları katıldı.

PETROL-İŞ BAŞKANLAR KURULU BURSA'DA TOPLANDI

Petrol-İş Sendikasının Başkanlar Kurulu toplantısı 20-21 Şubat 2003 günlerinde Bursa'da yapıldı.

Toplantıya TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç da katıldı.

Petrol-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Öztürk, toplantının açılışında yaptığı konuşmada Hükümet tarafından açıklanan özelleştirme programını eleştirerek şunları söyledi:

"Petrol-İş olarak özelleştirme kapsamındaki bütün işyerlerimizde, Petkim, Tüpraş, Tügsaş, İg-saş, Bursagaz ve Esgaz da özelleştirme takviminin zamanına bakılmaksızın bütünsel bir mücadele ortaya koyacağız. Hatta özelleştirme kapsamında olmayan işyerlerimizde de aktif bir mücadele, örgütlemeye çalışacağız. Kendi işkolumuz dışındaki özelleştirme karşıtı mücadelelerinde direkt yanın-da olacağız."

POLAT'IN OĞLU DÜNYA EVİNE GİRDİ

Teksef Genel Başkanı Zeki Polat'ın oğlu Müjdat Polat 22 Şubat 2003 günü Esra Hanım ile evlendi.

Ankara Ticaret Odası sosyal tesislerinde yapılan düğüne çok sayıda davetli katıldı.

Esra-Müjdat Polat'a mutlu bir yaşam dileklerimizle.

IRAK ELÇİSİ TÜRK-İŞ'TE

Irak'ın Ankara Büyükelçisi Dr. Talip A. Saleh 26 Şubat 2003 günü TÜRK-İŞ'i ziyaret etti.

Körfez'de yaşanan gelişmelerin değerlendirildiği görüşmede TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, TÜRK-İŞ'in savaşa her zaman karşı olduğunu, uluslararası sorunların barışçı yol ve yöntemlerle çözülmesi gerektiğini söyledi.

KRİSTAL-İŞ YETKİ DAVASINI KAZANDI

Cam İşverenleri tarafından Kristal-İş Sendikamız aleyhine açılan işkolu yetki davası Kristal-İş'in lehine sonuçlandı. Ankara 5. İş Mahkemesi işveren sendikasının talebini reddederek Kristal-İş'in yüzde 10 barajını geçtiği kararına vardı.

Kristal-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Bağcı, karar üzerine yaptığı açıklamada, toplu iş sözleşme görüşmelerinin sürdüğü bir ortamda, işverenin Kristal-İş'in önünü kesmeye yönelik girişiminin başarısız olduğunu, yargının haklarını tescil ettiğini söyledi.

KAMU YÖNETİMİ REFORMU

Devlet Personel Başkanlığı ve TÜHİS'in ortaklaşa düzenledikleri "Türkiye'de Kamu Personel Rejiminin Yeniden Yapılandırılması" Sempozyumu 22-23 Şubat 2003 günleri Ankara Hilton Otel'de yapıldı.

Toplantıya tüm sivil toplum kuruluşlarının yöneticileri ve akademisyenler katıldı.

TÜRK-İŞ adına toplantıda bir konuşma yapan Genel Başkan Salih Kılıç, özelleştirilen kuruluşlarda çalışan işçilerin memur yapılmak istenmesine tepki göstererek, Hükümetin kendi programıyla çeliştirdiğini, işçileri memur yapma girişimlerinin ardında sendikaları zayıflatma çabaları olduğunu söyledi.

TEZKOOP-İŞ ÜYELERİNDEN DİRENİŞ

TBMM'ye bağlı Milli Saraylar Daire Başkanlığından işten çıkarılan işçiler günlerce TÜRK-İŞ'te sabahladı.

İşten çıkarılmalarına karşı direniş yapan Tezkoop-İş üyesi işçiler, işe geri almaya kadar mücadeleyi sürdürme kararı aldılar.

İşçiler TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, Genel Teşkilatlanma Sekreteri Çetin Altun ve Tezkoop-İş yöneticilerinin çabaları sonunda Nisan 2003'te işe geri dönecekleri güvencesini alarak eylemlerine son verdiler.

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ İŞÇİLERİ TÜRK-İŞ'TE

Malatya İnönü Üniversitesi'nden Sağlık-İş Sendikasına üye oldukları gerekçesiyle işten atılan işçiler TÜRK-İŞ'e geldi.

Sağlık-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Başoğlu, işçilerin yasal haklarını kullandıkları için işten atıldıklarını belirterek, üniversite yönetiminin yasaları çiğnediğini ileri sürdü.

TÜRK-İŞ'te yapılan toplantının ardından işçiler TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç ve Sağlık-İş Genel Başkanı Mustafa Başoğlu ile birlikte Çalışma Bakanı Murat Başesgioglu'na giderek sorunu çözmesi talebinde bulundular.

DEMİRYOL-İŞ 50 YAŞINDA

Demiryol-İş Sendikası 50. kuruluş yıldönümünü görkemli bir törenle kutladı.

Törene siyasi parti genel başkanları, eski ve yeni bakanlar, bürokratlar, sendika ve sivil toplum kuruluşlarının yöneticileri, TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların yöneticileri, Demiryol-İş sendikasının kurucu ve yöneticileri katıldı.

Toplantıda bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri ve Demiryol-İş Genel Başkanı Ergün Atalay şunları söyledi:

"İnsan ömrü için 50 yıl oldukça büyük bir zaman dilimidir. Yaş ortalamasının 65'lerde olduğu ülkemizde, bu sürenin ne kadar büyük olduğunu anlamak kolaydır.

Ciddi ve sorumluluk duygusuyla kurulmuş örgütler için 50 yıl, deneyimlerin biriktiği, hizmetin peşpeşe sunulduğu, temsil edilen kitlenin mutluluğu için her türlü özverinin yapıldığı bir zamanın başlangıç bölümüdür."

İŞKUR SEMPOZYUMU

Türkiye İş Kurumu ve Avrupa Eğitim Vakfı'nın düzenlediği "AB ile Bütünleşme Yolunda Türkiye'de İşgücü Piyasası ve İstihdam" konulu uluslararası seminer 27 Şubat 2003 günü Ankara Sheraton Otelinde yapıldı.

Hürriyet Gazetesi yazarı Erdal Sağlam'ın yönettiği panelde TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, DISK Genel Başkanı Süleyman Çelebi, HAK-İŞ Genel Başkanı Salim Uslu ve TİSK Genel Sekreteri Bülent Pirler konuşma yaptılar.

Çalışma Yaşamında Aralık 2002-Şubat 2003

3 Aralık 2002, Salı

- ✓ Emek Platformu'nun Dönem Sözcülüğü'nün Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK)'ten, Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK)'e geçtiği açıklandı.

4 Aralık 2002, Çarşamba

- ✓ TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu'nun, Ramazan Bayramı dolayısıyla yayınladığı mesajda, İş Güvencesi Yasası'nda bir değişikliğin gündeme gelmesi halinde ülke çapında ve etkin eylemler yapacakları bildirildi.

6 Aralık 2002, Cuma

- ✓ Şişecam Genel Müdürü Doğan Arıkan, 2005 yılına kadar işçi çıkarmayacaklarını söyledi.

7 Aralık 2002, Cumartesi

- ✓ TÜRK-İŞ'in, 450 bin kamu işçisi adına hükümet ile yürüteceği toplu iş sözleşmelerine hazırlandığı bildirildi.
- ✓ SSK verilerine göre kurumun, özel ve kamu kuruluşlarından 3 katrilyon 74 trilyon 746 milyar lira tutarında prim, gecikme zammı ve sosyal yardım zammı alacağı bulunuyor.
- ✓ TÜRK-İŞ'in, asgari ücretin en düşük devlet memuru maaşı kadar olmasını istediği açıklandı.

8 Aralık 2002, Pazar

- ✓ Türkiye İşçi Emeklileri Derneği Genel Başkanı Kazım Ergün, yaklaşık beş milyon SSK ve Bağ-Kur emekli ile dul ve yetimin aylıklarına yapılacak zam konusunda hükümetin kararını merakla beklediklerini söyledi.
- ✓ Özelleştirme nedeniyle işini yitiren 13 bin 767 kişiye, Mart 1995 yılından bu yılın Ekim ayı

sonuna kadar 17 trilyon 686 milyar lira iş kaybı tazminatı ödendiği açıklandı.

15 Aralık 2002, Pazar

- ✓ SSK'ya bağlı Ankara Dışkapı, Eğitim, İhtisas ve Etlik Doğumevi hastanelerinde denetim yapan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu, SSK hastanelerinde personel ve mekan yetersizlikleri başta olmak üzere birçok nedenden dolayı acil servislerde ve polikliniklerde hasta sevklerinde sıkıntılar yaşandığını söyledi.
- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu, işçi ve işveren kesimi yetkililerinin önümüzdeki hafta içinde bir araya gelerek İş Kanunu Yasa Tasarısı hakkında görüşlerini son kez açıklayacaklarını ve bunun sonucunda hazırlanacak Tasarının 15 Ocak 2003 tarihinde TBMM'ye sunulacağını söyledi.
- ✓ Avrupa Birliği (AB) tarafından yayınlanan Türkiye İlerleme Raporunda, "örgütlü bir basın sendikasının yokluğu, basının bağımsızlığını zayıflatmaktadır" ifadesinin yer aldığı bildirildi.

16 Aralık 2002, Pazartesi

- ✓ Türkiye Gazeteciler Sendikası (TGS) Genel Başkanı Şükran Soner yaptığı açıklamada, medyada işten atmaların her zaman yıl sonunda yaşandığına dikkat çekerek, bunun kıdem tazminatını sıfırlamak için yapıldığını söyledi.
- ✓ SSK Başkanlığı tarafından yapılan açıklamada, SSK emekli, dul ve yetimlerin maaşlarının yüzde 2.9 oranında artırıldığı, en düşük emekli maaşının 257 milyon 51 bin 528 liraya, en yüksek emekli maaşının ise 495 milyon 47 bin 502 liraya yükseltildiği bildirildi.

- ✓ Türkiye İşçi Emeklileri Derneği Başkanı Kazım Ergün, yüzdeli artışlar yerine, memur emeklilerinde olduğu gibi seyyanen artış istediklerini söyledi.
- ✓ Endüstri İlişkileri Uzmanı ve İş Başmüfettişi Mevlüt Can yaptığı açıklamada, ILO normlarının, sendika üyeleri ve temsilcilerinin işverene karşı özel olarak korunmasını amaçladığını, ancak 15 Mart 2003'de yürürlüğe girecek olan İş Güvencesi Yasası'nın bu normlara ters düştüğünü söyledi.

17 Aralık 2002, Salı

- ✓ Devlet Bakanı Ali Babacan, "Zorunlu Tasarruf" hesabının ayrı bir yasal düzenlemeyle tasfiyesi konusunda Hazine Müsteşarlığı'nın çalışma yaptığını söyledi.
- ✓ TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Çetin Altun, nema ödemeleri konusunda yaptığı açıklamada, paraların tamamının ödenmesini istedi.

18 Aralık 2002, Çarşamba

- ✓ AKP Genel Başkanı R. Tayyip Erdoğan, nemaların ödenmesi ile ilgili tartışmalara açıklık getirerek, iktidarın nemaları ödeyeceğini, ancak şu anda tarih vermesinin mümkün olmadığını söyledi.
- ✓ Başbakan Yardımcısı ve Hükümet Sözcüsü Abdullatif Şener, emeklilik sistemi için, kendisinin başkanlığında Devlet Bakanı Ali Babacan, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu'dan oluşan bir komisyon kurulduğunu açıkladı.

19 Aralık 2002, Perşembe

- ✓ CHP'den milletvekili seçilen Bayram Meral'den boşalan TÜRK-İŞ Genel Başkanlığı'na Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç'ın getirildiği açıklandı.

22 Aralık 2002, Pazar

- ✓ TÜRK-İŞ, DİSK ve KESK'e bağlı sendikaların Ankara Şubeleri tarafından ortaklaşa düzenlenen "Çalışma Yaşamında Yapılması Öngörülen Değişiklikler İşçi ve Emekçilere Neler Getirecek" konulu panelde, İş Yasası başta olmak üzere yasalarda, çalışanların aleyhine yapması istenilen değişikliklere karşı ortak mücadele çağrısı yapıldı.

24 Aralık 2002, Salı

- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, Memur-Sen Genel Başkanı Fatih Uğurlu ve beraberindeki heyeti kabulünde yaptığı konuşmada, Anayasa Mahkemesi'nin kararı doğrultusunda Zorunlu Tasarruf Fonu'ndaki paraların ödenmesinin bir takvime bağlanmasını istedi.
- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç ve Yönetim Kurulu üyeleri Başbakan Yardımcısı M. Ali Şahin'i ziyaret ederek, kamu işçilerine bu yıl ödenmesi gereken, ancak 2003 yılına ertelenen ikramiyelerin ödenmesini istedi.
- ✓ Maliye Bakanlığı'nın gelir vergisinde ilk dilimin 3.8 milyar liradan 8 milyar liraya, işçi ve memurların özel indiriminin ise 30 milyon liradan 50 milyon liraya yükseltildiği açıklandı.

25 Aralık 2002, Çarşamba

- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı Demiryol-İş Sendikası kuruluşunun 50. yıldönümünü Ankara Etap Altınel Otel'de düzenlediği bir törenle kutladı. Törene AKP Genel Başkanı Tayyip Erdoğan, CHP milletvekili Bayram Meral, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç da katıldı.
- ✓ Bakanlar Kurulu, memur maaşlarına 2003 yılı Ocak ayından itibaren üç ay geçerli olmak üzere yüzde 6,5 ile 13,7 arasında değişen oranlarda zam yapılmasını kararlaştırdı.
- ✓ Ekonomik ve Sosyal Konsey Başbakan Abdullah Gül başkanlığında toplandı. Toplantıda işçi ve işverenlerin sorunlarını dile getirmesinin yanında Irak'a ABD tarafından yapılacak müdahalede Türkiye'nin durumu da konuşuldu.

26 Aralık 2002, Perşembe

- ✓ Asgari Ücret Tespit Komisyonu, 1 Ocak 2003 tarihinden geçerli olacak asgari ücreti, 16 yaşından büyükler için brüt 306 milyon lira olarak belirledi. Asgari ücretlinin eline net 223 milyon 749 bin lira geçecek.
- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç yeni belirlenen asgari ücretle ilgili yaptığı yazılı açıklamada, belirlenen asgari ücrete sıcak bakmadıklarını belirterek, "Üç yıl önce yaşadığımız sendromu bugün yine yaşadık. Yeni asgari ücrete muhalefet ediyoruz" dedi.
- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu yaptığı açıklamada, mükerrer sigortalılık nedeniyle 70 milyonluk nüfusa karşılık 82 milyon sigortalı bulunduğunu söyledi.
- ✓ Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Daimi Kadrolarına İlk Defa işçi olarak alınacaklar için yapılacak merkezi sınava girecekler ile Eğitim Düzeyleri merkezi sınav dışında kalanlar ve bunların işe yerleştirilmelerine usul ve esaslarda değişiklik yapılmasına ilişkin tebliğ 27.12.2002 tarih ve 24976 sayılı Resmi Gazete'de yayınlandı.

28 Aralık 2002, Cumartesi

- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, hükümet yetkililerinden 2003 yılma ertelenen işçi ikramiyelerinin ödenmesini talep ettiklerini açıkladı.
- ✓ Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE), 2002 yılının kasım ayında, toplam sermayesi 199 trilyon 812 milyar 781 milyon lira olan 2 bin 269 yeni şirket ile bin 879 yeni firma kurulduğunu açıkladı.

29 Aralık 2002, Pazar

- ✓ Türkiye İş Kurumu verilerine göre, İşsizlik Sigortası Fonu'ndan bu yılın Mart ayından Kasım ayına kadar geçen 9 aylık sürede işsizlere, 40 trilyon 91 milyar 56 milyon lira ödendi.
- ✓ Anayasa Mahkemesi'nin 3417 sayılı Çalışanların Tasarrufa Teşvik Edilmesi ve Bu Tasarruf-

ların Değerlendirilmesine Dair Yasa'nın "geri ödemeleri" düzenleyen 6. Maddesinin 3 fıkrasını iptal kararının yürürlüğe girdiği belirtildi.

- ✓ TÜRK-İŞ'e üye sendikaların, kamudaki 454 bin 208 işçi adına 2003'te hükümetle yapacakları toplu iş sözleşmesi görüşmeleri için hazırlık yaptıkları açıklandı.

30 Aralık 2002, Pazartesi

- ✓ Bakanlar Kurulu kararına göre, çalışanlardan, 5 milyara kadar yüzde 15, 12 milyara kadar yüzde 20, 24 milyara kadar yüzde 25, 60 milyara kadar yüzde 30 oranında vergi kesilecek.
- ✓ Tasarrufu Teşvik Hesabı'nda biriken anapara ve nemaları almak için, TÜRK-İŞ'e bağlı Harb-İş Sendikası üyelerinin Ziraat Bankası Tandoğan Şubesi'ne dilekçe ile başvurdukları bildirildi.
- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, hükümetin Zorunlu Tasarruf Hesabı ödemelerinin 5 yıla yayılması yoluyla tasfiye edilmesinin "ayrı bir eritme politikası" olduğunu söyledi.

31 Aralık 2002, Salı

- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu, Ziraat Bankası'ndan emekli aylığı alan işçi emeklilerinin maaş ödemelerini 10 güne çıkaran düzenleme hakkında bilgi verdi. Türkiye'de emeklilik sistemine her yıl 500 bin yeni emeklinin eklendiğini belirten Bakan Başesgioğlu, yeni çözümler üretilmesinin zorunlu olduğunu söyledi.
- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı Sağlık-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Başoğlu düzenlediği basın toplantısında, savaşın işsizlik, felaket demek olduğunu belirterek, Irak'a yönelik muhtemel bir askeri operasyona Türkiye'nin de dahil edilmesine işçi memur konfederasyonlarının ortak tepki koymasını istedi.
- ✓ Çalışanların ilaç katılım paylarının maaştan kesilmesine ilişkin Maliye Bakanlığı'nın tebliği, 31.12.2002 tarih ve 24980 sayılı Resmi Gazete'de yayınlandı.

1 Ocak 2003, Çarşamba

- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu tarafından başlatılan Çalışma ile Sağlık Bakanlığı ile SSK'lı hastaların devlet hastanelerinde muayene ve tedavi olmalarını öngören protokolün aksayan yönlerinin giderileceği açıklandı.

2 Ocak 2003, Perşembe

- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı Türk Metal Sendikası Genel Başkanı Mustafa Özbek, kıdem tazminatlarının, işçilerin tek güvencesi olduğunu belirterek, "Kıdem tazminatları ile oynayanlar, iktidarları ile oynar, ama bu oyunun da altında kalırlar" dedi.

3 Ocak 2003, Cuma

- ✓ TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun 8 veya 9 Ocak'ta toplanarak, kamu toplu iş sözleşmeleri ile hükümet tarafından açıklanan Zorunlu Tasarruf paraları ödeme takvimini değerlendireceği açıklandı.

8 Ocak 2003, Çarşamba

- ✓ Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) 2002 yılı verilerine göre, Türkiye'de 2 milyon 373 bin kişi işsiz,

işsizlik oranı ise yüzde 9.9. Son iki yılda işsiz sayısı 1 milyon 78 bin kişi arttı.

9 Ocak 2003, Perşembe

- ✓ TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun Ankara'da yapılan toplantısının ardından yayınlanan sonuç bildirgesinde zorunlu tasarruf hesabında biriken anapara ve nemaların bu yıl toptan ve nakit ödenmesi istenildi. Bildirgede, İş Yasa Tasarısı'nda işçilerin kazanılmış haklarına dokunulmaması konusunda da uyarılarda bulunuldu.

11 Ocak 2003, Cumartesi

- ✓ TÜRK-İŞ tarafından yapılan araştırmada, SSK'nın 4 milyon kişinin kayıt dışı istihdam edilmesi nedeniyle her yıl 5 katrilyon 300 trilyon lira prim kaybı olduğu kaydedildi.
- ✓ Tek Gıda-İş Başkanlar Kurulu toplantısından sonra yapılan açıklamada, Çay-Kur işçilerinin ücretlerinin ödenmesi istenildi.
- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu Türkiye İş Kurumu İl Müdürleri toplantısında yaptığı konuşmada, "İşsizlik sorununu çözmek, ancak sürdürülebilir ekonomiyle, ekonomik büyümeyle mümkündür" dedi.

12 Ocak 2003, Pazar

- ✓ TÜRK-İŞ'in son günlerde yolsuzluk olaylarına adı karışan SSK'yı izlemeye aldığı ve bu nedenle bir izleme komitesi kuracağı bildirildi.
- ✓ T. Maden-İş Sendikası Genel Başkanı H. Hüseyin Kayabaşı yaptığı açıklamada, doğalgaz santallerinin öne çıkmasıyla milli servet olan kömürün üretiminde düşüş yaşandığını söyledi.

13 Ocak 2003, Pazartesi

- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın, sosyal güvenlik kuruluşlarının tek çatı altına alınması ve Genel Sağlık Sigortası Sistemi'ne yönelik hedeflerini tartışmaya açtığı açıklandı.

14 Ocak 2003, Salı

- ✓ Zorunlu tasarrufların ödeme planıyla ilgili görüşme başladı. Görüşmeye, işçi, işveren ve memur konfederasyonlarının temsilcileri ile Hazine yetkilileri katıldı. Sendikaların nema ve ana paranın üç taksitte ödenmesini istedikleri bildirildi.
- ✓ İş Yasa Tasarısı üzerinde yapılacak değişiklikleri görüşmek üzere hükümet, işçi ve işveren yetkililerinin biraraya geldiği açıklandı.

15 Ocak 2003, Çarşamba

- ✓ Petrol-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Öztaşkın yaptığı açıklamada, hükümetin açıkladığı özelleştirme programının çalışanlar açısından işsizlik ve sendikasıylaştırma, halk açısından da daha çok yoksulluk anlamına geldiğini savundu.

16 Ocak 2003, Perşembe

- ✓ Emek Platformu'nun çağrısı üzerine alanlara çıkan işçi, memur, emekli ve binlerce emekçi, ABD'nin Irak'a yapmayı planladığı muhtemel saldırıyı ve hükümetin bu konudaki tavrını protesto etti.

17 Ocak 2003, Cuma

- ✓ 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ile 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu'na Göre Gelir ve Aylık Alanlara Sosyal Des-

tek Ödemesi Yapılmasına İlişkin 2003/5146 Karar Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı 24996 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.

- ✓ 2821 sayılı Sendikalar Kanunu Gereğince; İş-kollarındaki İşçi Sayıları ve Sendikaların Üye Sayılarına İlişkin 2003 Ocak Ayı İstatistikleri Hakkındaki Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın Tebliği 24996 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.

- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç ve Yönetim Kurulu üyeleri TBMM Başkanı Bülent Arınç'ı ziyaret etti.

- ✓ TÜRK-İŞ'in kamu toplu sözleşmelerini yürütmek üzere oluşturduğu komisyonun 21 Ocak Salı günü Genel Merkez'de toplanarak, hükümet ile yürütülecek görüşmelerde izlenecek temel stratejileri belirleyeceği bildirildi.

19 Ocak 2003, Pazar

- ✓ Türkiye Çay Kurumu (Çay-Kur)'un 2001 yılında 76 trilyon lira zarar ettiği için çalışanların alacaklarını ödeyemediği, buna karşılık spor faaliyetlerine 1 trilyon lira harcadığı ortaya çıktı.
- ✓ Türkiye İş Kurumu (İş-Kur) Genel Müdürlüğünden alınan bilgilere göre, son yedi yılda yapılan özelleştirmeler nedeniyle 14 binden fazla kişinin işini yitirdiği belirlendi.

20 Ocak 2003, Pazartesi

- ✓ Petrol-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Öztaşkın, PETKİM'in özelleştirilmesine karşı çıkacaklarını, her platformda protesto edeceklerini belirterek, özelleştirme programının işsizlik, yoksulluk ve yolsuzluk getireceğini söyledi.
- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, 58. Hükümetin açıkladığı özelleştirme programını kaygıyla izlediklerini bildirdi.
- ✓ SSK emeklileri bu ay, seyyanen yapılan 75 milyon liralık zammın dışında zam alamadılar. Aralık ayının yüzde 1.6'lık enflasyon farkı maaşlara yansıtılmadı. Emeklilere enflasyon zammı uygulanıp uygulanmayacağı konusu belirsizliğini koruyor.

21 Ocak 2003, Salı

- ✓ Türk Ticaret Bankası'nın tasfiyesi için alınan kararın iptalinin görüldüğü dava sırasında, banka çalışanları tarafından protesto eylemi yapıldı.
- ✓ Petrol-İş üyesi işçilerin, TÜPRAŞ ve PETKİM'in özelleştirilme programından çıkarılması için, mesaiye yarım saat geç başlama eylemi yaptıkları bildirildi.

22 Ocak 2003, Çarşamba

- ✓ TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu üyeleri, SSK'daki yolsuzluklarla ilgili Neşter Operasyonu'nu yürüten Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcısı Ömer Süha Aldan ile görüşerek bilgi aldı.

23 Ocak 2003, Perşembe

- ✓ TBMM Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu'nda Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Yasa Tasarısı bazı değişikliklerle kabul edildi. Buna göre kaçak yabancı işçi çalıştıranlara, her bir kişi için 2,5 milyar lira ağır para cezası verilecek. İşçiye de 500 milyon lira ceza kesilecek.

25 Ocak 2003, Cumartesi

- ✓ TÜRK-İŞ Teşkilatlandırma Sekreteri ve Genel Maden-İş Sendikası Genel Başkanı Çetin Altun yaptığı açıklamada, "Taşkömürü üretimini baltalamak, ülkemize ihanettir. Türkiye'nin TTK'ya ihtiyacı vardır" dedi.

27 Ocak 2003, Pazartesi

- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, işçi ve memurun, zorunlu tasarruf nemalarının Şubat ayında ödenmesini talep ettiğini ve beklediğini söyledi.
- ✓ İş Yasası Taslağı üzerinde görüş alışverişinde bulunmak üzere işçi ve işveren temsilcileri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioglu başkanlığında toplandı. Bakan Başesgioglu, hedeflerinin, işçi ve işverenin üzerinde anlaştığı taslağı Bakanlar Kurulu'na Bakanlık Taslağı olarak sunmak olduğunu söyledi.

28 Ocak 2003, Salı

- ✓ Başbakan Yardımcısı Abdullatif Şener, 2003 yılı bütçesinin 148,3 katrilyon lira olarak bağlandığını açıkladı. 2003'ün hedeflerine göre, kişi başına milli gelir 2,856 dolar olarak tespit edildi.
- ✓ Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK) Genel Müdürü Ömer Yenel, Danıştay'ın yasal olmadığına karar verdiği özel sektöre kiralanmış kömür ocaklarının sözleşmelerinin iptal edilebileceğini söyledi.
- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı Yol-İş Sendikası'nın düzenlediği, "Yeni İş Yasası Nasıl Olmalı" konulu sempozyumda konuşan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioglu, işçi ve işveren temsilcilerine İş Yasası için "anlaşın" çağrısında bulundu.
- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı Harb-İş Sendikası'nın Genişletilmiş Başkanlar ve Temsilciler Kurulu toplantılarından sonra yapılan yazılı açıklamada, İş Yasası'nın çalışanların lehine çıkması için gerekli mücadelenin verileceği kaydedildi.

1 Şubat 2003, Cumartesi

- ✓ TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DISK ve KESK'in de üyesi olduğu Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) tarafından, üyesi konfederasyonlara gönderilen genelgede, Irak sorununa barışçıl çözüm istenildi.

2 Şubat 2003, Pazar

- ✓ Tek Gıda-İş Sendikası Genel Başkanı ve TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Hüseyin Karakoç, Tek Gıda-İş Sendikası'nın Başkanlar Kurulu'nda yaptığı konuşmada, TEKEL'in özelleştirme çabalarına tepki göstererek, dışa açılma adı altında kamunun tüketildiğini söyledi.
- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı TÜMTİS Sendikasının İstanbul'da yapılan Olağanüstü Genel Kurulu sona erdi. Genel Kurul'da yapılan seçimlerde, Sabri Topçu yeniden genel başkanlığa getirildi.

3 Şubat 2003, Pazartesi

- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç yaptığı açıklamada, "Batık bankaları kurtarmak için 5.2 milyar dolarlık borç 10 yıla yayılırken, işçinin hakkını ötelemeye kimsenin hakkı yoktur" dedi.
- ✓ İş Yasası'nda yapılması planlanan değişikliklerle ilgili olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu ile işçi ve işveren temsilcileri üçüncü kez İstanbul'da bir araya geldi.
- ✓ Zorunlu tasarruf hesabında geçen yıl sonu itibarıyla, 1 katrilyon 696.4 trilyon lira anapara, 12 katrilyon 360.6 trilyon lira nema olmak üzere toplam 14 katrilyon 57 trilyon lira biriktiği açıklandı.

4 Şubat 2003, Salı

- ✓ Tasarrufu Teşvik Hesabı'nda biriken anapara ve nemaların hak sahiplerine ödenmesi konusunda hükümet ile işçi ve memur sendikaları anlaştı. Buna göre, 1.696 trilyon liralık anapara Nisan 2003'te, kalan nemalar ise 2004, 2005 ve 2006 Mart, Haziran, Eylül ve Aralık aylarında olmak üzere 10 taksitte ödenecek.
- ✓ TÜRK-İŞ, HAK-İŞ ve DİSK Genel Başkanlarının, İş Yasası Ön Tasarısı'nda yapılacak değişiklikler konusunda görüş birliğine vardıkları ve bir rapor hazırladıkları açıklandı. Buna göre, kıdem tazminatı da dahil olmak üzere, yedi madde yasa metninde yer almayacak. Üç konfederasyon genel başkanı tarafından imzalanan raporun Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu'na iletileceği bildirildi.

5 Şubat 2003, Çarşamba

- ✓ 2003 bütçe gelirlerinde ücretlilerin ödediği verginin, reel olarak yüzde 23.3 oranında gerilediği, bunun da ücretli çalışanların kriz döneminde yoksullaştığının göstergesi olduğu bildirildi.

7 Şubat 2003, Cuma

- ✓ Türkiye İş Kurumu (İş-Kur) Genel Müdürlüğü tarafından yapılan yazılı açıklamada, 31 Ocak 2003 tarihi itibarıyla İşsizlik Sigortası Fonu'nun, tüm ödemeler ve giderler düşüldükten sonra varlık toplamının 5 katrilyon 264 trilyon lira olduğu bildirildi.

10 Şubat 2003, Pazartesi

- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu, 2003 yılının, çalışma hayatıyla ilgili yasal düzenlemelerin hayata geçirildiği ve tartışıldığı bir süreç olarak geçeceğini bildirdi. Bakan Başesgioğlu, 1475 sayılı İş Kanunu ile 2821 sayılı Sendikalar ve 2822 sayılı Grev ve Lokavt kanunlarında yapılması öngörülen düzenlemelerle ilgili olarak işçi ve işveren konfederasyonlarının genel başkanları ile İstanbul'da bir araya geldi.

13 Şubat 2003, Perşembe

- ✓ Başbakan Abdullah Gül, kayıtdışı ekonominin adaletsizliğe yol açtığını ifade ederek, vergi oranlarını düşürüp, kayıtdışı ekonomiyi küçülteceklerini söyledi.
- ✓ Başbakan Abdullah Gül, gazetecilere yaptığı açıklamada, 2003 Bütçesi'nin yarın ilgili bakanlarla yapılacak toplantıda ele alınacağını söyledi. Abdullah Gül, kayıtdışı ekonominin, vergi adaletsizliğine yol açtığını ifade ederek, vergi oranlarını düşürmeyi ve kayıtdışı ekonomiyi küçültmeyi hedeflediklerini belirtti.

14 Şubat 2003, Cuma

- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, yaptığı açıklamada, 9 Ocak'ta yapılan Başkanlar Kurulu'nda alınan karar uyarınca, işçilerin birikimleri ile kurulan SSK'nın "soyulmasının ve talan edilmesinin" önlenmesi amacıyla konfederasyon bünyesinde oluşturulan "İzleme Komitesi" aracılığı ile kurumu mercek altına alacaklarını söyledi. Kılıç, oluşumunda işçilerin alınterinin büyük payı bulunan SSK'nın birta-

kim çevreler tarafından talan edildiğini ve bu anlamda kurumda son günlerde büyük boyutlara varan soruşturmalar başlatıldığını vurgulayarak, "Neşter Operasyonu"na sonuna kadar destek vereceklerini bildirdi.

19 Şubat 2003, Çarşamba

- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu, TÜRK-İŞ'e bağlı Türk Harb-İş Sendikası tarafında düzenlenen "Yeni İş Yasası Taslağı Ne Kadar Çağdaş" konulu sempozyumda yaptığı konuşmada, İş Yasası Taslağı'nı Mart ayının ilk haftasında Bakanlar Kurulu'na sunmayı amaçladıklarını belirterek, "Yeni İş Yasası'nı sevk ederken, bugüne kadar kazanılmış haklara hanel gelmemesi konusunda, müktesep hakların korunması konusunda özel bir itina içerisindeyiz" dedi.
- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç da Bilim Kurulu tarafında hazırlanan yeni İş Yasası Tas-

lağı'nda işçi lehine bazı düzenlemeler bulunmakla birlikte, taslakta işletmelerin korunması anlayışının egemen olduğunu söyledi. İşçi haklarının işverenin iyi niyetine bırakılamayacak kadar önemli olduğuna dikkati çeken Kılıç, işçi haklarının kanunlarla güvence altına alınmasının son derece önemli olduğunu vurguladı.

- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu, 1475 Sayılı İş Yasası'ndaki değişiklikler konusunda ilgili sosyal tarafların 14 madde üzerinde itiraz ve çekincelerinin bulunduğunu bildirdi.

22 Şubat 2003, Cumartesi

- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Murat Başesgioğlu, işletmelerin mevcut işçi sayılarına ilave yeni işçi alması halinde, muhtasar ve SSK primlerinde belli ölçüde indirim yapmayı düşündüklerini bildirdi.

KUTLAMA ZİYARETLERİ

Salih Kılıç'ın TÜRK-İŞ Genel Başkanlığına seçilmesinin ardından siyasi partiler, sendikalar ve sivil toplum kuruluşları yöneticileri kutlama ziyaretlerinde bulundular.

TESK Başkanı Derviş Günday - 24.12.2002

Sosyal Demokrat Halk Partisi Genel Başkanı Murat Karayalçın
30.12.2002

Bağımsız Cumhuriyet Partisi Genel Başkanı
Prof. Dr. Mümtaz Soysal - 30.12.2002

Hasan Celal Güzel - 30.12.2002

BASK Genel Başkanı Resul Akay ve Yönetim Kurulu Üyeleri
31.12.2002

Türkiye Kamu-Sen Genel Başkanı Bircan Akyıldız ve Yönetim
Kurulu Üyeleri - 31.12.2002

Tüm İşçi Emeklileri Derneği Genel Başkanı İsmail Arslan ve
Yönetim Kurulu Üyeleri - 31.12.2002

Çalışma eski Bakanı Yaşar Okuyan - 7.1.2003

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek - 8.1.2003

Milli Prodüktivite Merkezi Yönetim Kurulu - 14.1.2003

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Mehmet Ali Şahin-24.1.2003

Emek Platformu Üyeleri - 24.1.2003

KKTC Ankara Büyükelçisi Ahmet Zeki Bulunç - 4.2.2003

TBMM Başkan Vekili Yılmaz Ateş ve CHP Kars Milletvekili Selami Yiğit - 26.2.2003

Yurt Partisi Genel Başkanı Sadettin Tantan - 26.2.2003

Aydınlık Türkiye Partisi Genel Başkanı Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun ve arkadaşları - 26.2.2003

TOBB Başkanı Rıfat Hisarcıklıoğlu

TISK Başkanı Refik Baydur ve Yönetim Kurulu Üyeleri

TÜRK-İŞ ve BAĞLI SENDİKALAR

TÜRK-İŞ Genel Başkan: SALİH KILIÇ Bayındır Sokak No. 10 ANKARA Tel: (312) 433 31 25 (4 Hat) Fax: (312) 433 68 09 - 433 85 80 - 432 56 60		18	DOKGEMİ-İŞ 14 Genel Başkan: NAZIM TUR Küçükpiyale Paşa Mah. Kızılay Meydanı No. 24/26 Tel: (212) 237 25 90 (5 Hat) • Fax: 237 39 89 Kasımpaşa / İST.
1	TARIM-İŞ 01 Genel Başkan: BEDRETTİN KAYKAÇ Bankacı Sokak No. 10 Kocatepe / ANKARA Tel: (312) 419 04 56 (6 Hat) • Fax: (312) 419 38 47	19	TÜRKİYE YOL-İŞ 15 Genel Başkan: FIKRET BARIN Sümer 1 Sok. No. 18 Kızılay / ANKARA Tel: (312) 232 46 87-95 • Fax: (312) 232 48 10
2	ORMAN-İŞ 01 Genel Başkan: MEHMET KAFES Özveren Sokak No. 19 Maltepe / ANKARA Tel: (312) 229 10 56-57-58-59 • Fax: (312) 229 21 15	20	TES-İŞ 16 Genel Başkan: MUSTAFA KUMLU Meriç Sok. No. 23 Beştepe / ANKARA Tel: (312) 212 65 10 (20 Hat) • Fax: (312) 212 65 52
3	TÜRKİYE MADEN-İŞ 02 Genel Başkan: H. HÜSEYİN KAYABAŞI Strassburg Cad. 7/4-5 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 231 73 55-56-57 • Fax: (312) 229 89 31	21	TEZKOOP-İŞ 17 Genel Başkan: SADIK ÖZBEN Üçyıldız Cad. No. 29 Subayevleri / ANKARA Tel: (312) 318 39 79-86 • Fax: (312) 318 39 88
4	GENEL MADEN-İŞ 02 Genel Başkan: ÇETİN ALTUN Mithatpaşa Mah. Nizam Cad. Şemsi Denizler Sk. No. 18 Tel: (372) 251 44 77 • Fax: (372) 253 66 35 ZONGULDAK	22	TÜRK KOOP-İŞ 17 Genel Başkan: CAN SERT İzmir Cad. Fevzi Çakmak Sokak 15/11 Yenisehir / ANKARA Tel: (312) 230 08 55 - 229 44 80 • Fax: (312) 229 58 36
5	PETROL-İŞ 03 Genel Başkan: MUSTAFA ÖZTAŞKIN Altunizade Mah. Kuşbaşı Sok. No. 25 Üsküdar / İSTANBUL Tel: (216) 474 98 70 (10 Hat) • Fax: (216) 474 98 67 - 474 92 38	23	TÜMTİS 18 Genel Başkan: SABRİ TOPÇU Valide Cami Sok. Küçük Langa Cad. 107/7 Aksaray / İSTANBUL Tel: (212) 530 07 43 • Fax: (212) 588 26 20
6	TEKGIDA-İŞ 04 Genel Başkan: HÜSEYİN KARAKOÇ 4. Levent Konaklar Sokak Levent / İSTANBUL Tel: (212) 264 49 96-97-98 • Fax: (212) 278 95 34	24	DEMİRYOL-İŞ 19 Genel Başkan: ERGÜN ATALAY Necatibey Cad. Sezenler Sok. 5/4 ANKARA Tel: (312) 231 80 30-31 • Fax: (312) 231 80 32
7	ŞEKER-İŞ 05 Genel Başkan: ÖMER ÇELİK Karanfil Sokak No. 59 Bakanlıklar / ANKARA Tel: (312) 418 42 73-74 • Fax: (312) 425 92 58	25	TÜRKİYE DENİZCİLER 20 Genel Başkan: TURAN UZUN Rıhtım Cad. Denizciler Sok. No. 7 Tophane / İSTANBUL Tel: (212) 292 90 81 (7 Hat) • Fax: (212) 244 52 21
8	TEKSİF 06 Genel Başkan: ZEKİ POLAT Ziya Gökalp Cad. Aydoğmuş Sok. No. 1 ANKARA Tel: (312) 431 21 70-71-72-73 • Fax: (312) 435 78 26	26	HAVA-İŞ 21 Genel Başkan: ATILAY AYÇİN İncirli Cad. Volkan Apt. 66/1 Bakırköy / İSTANBUL Tel: (212) 660 20 95 (5 Hat) • Fax: (212) 571 90 51
9	DERİ-İŞ 07 Genel Başkan: YENER KAYA Ali Nihat Tarlan Cad. Ertas Sok. No. 4 (Ardıl İş Merkezi) Kat: 3 Tel: (216) 572 90 50-51-52 • Fax: (216) 572 90 53 Bostancı/İST.	27	LİMAN-İŞ 22 Genel Başkan: RAİF KILIÇ Necatibey Cad. Sezenler Sok. 4/5 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 231 74 18 • Fax: (312) 230 24 84
10	AĞAÇ-İŞ 08 Genel Başkan: MÜRSEL TAŞÇI Necatibey Cad. No. 20/22-23 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 229 53 95 - 229 08 27 • Fax: (312) 231 52 19	28	TÜRKİYE HABER-İŞ 23 Genel Başkan: CENGİZ TEKE Kültür Mah. Yüksel Cad. No. 38 Yenisehir / ANKARA Tel: (312) 444 1992 • Fax: (312) 434 57 04
11	SELÜLOZ-İŞ 09 Genel Başkan: ERGİN ALŞAN Ankara Cad. İpek Apt. No. 87 İZMİT Tel: (262) 321 18 99 • Fax: (262) 321 34 51	29	SAĞLIK-İŞ 24 Genel Başkan: MUSTAFA BAŞOĞLU Hedef Sok. No. 5 Anıttepe / ANKARA Tel: (312) 231 80 45 • Fax: (312) 230 23 96
12	BASIN-İŞ 10 Genel Başkan: ALİ EKBER GÜVENÇ Hanımeli Sokak No. 26/6-7 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 230 29 08 - 229 85 65 • Fax: (312) 229 43 15	30	TOLEVİS 25 Genel Başkan: CEMİL BAKINDI İnebey Mah. Küçük Langa Cad. No. 16/18 Kat. 1 Bilir İş Merkezi Tel: (212) 530 73 82-585 52 07 • Fax: 530 72 99 Aksaray / İST.
13	BASİSEN 11 Genel Başkan: METİN TIRYAKIOĞLU Dolmabahçe Caddesi, No: 29-31 Beşiktaş / İSTANBUL Tel: (212) 227 88 10 (8 hat) • Fax: (212) 227 86 44 - 227 86 52	31	TÜRK HARB-İŞ 26 Genel Başkan: OSMAN ÇİMEN İnkılâp Sokak No. 20 Kızılay / ANKARA Tel: (312) 417 50 97-98-99 • Fax: (312) 417 13 64
14	BASS 11 Genel Başkan: TURGUT YILMAZ Sümer 2 Sok. No. 29 Kat. 3 Kızılay / ANKARA Tel: (312) 232 50 09-11 • Fax: (312) 231 67 30	32	TGS 27 Genel Başkan: ŞÜKRAN SONER Basın Sarayı Kat. 2 Çağaloğlu / İSTANBUL Tel: (212) 514 06 94-96 • Fax: (212) 511 48 17
15	TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ 12 Genel Başkan: TAMER ERALAN Esat Cad. No. 43 Küçüksesat / ANKARA Tel: (312) 419 58 30-34 • Fax: (312) 425 13 35	33	TÜRKİYE BELEDİYE-İŞ 28 Genel Başkan: NIHAT YURDAKUL Korkut Reis Mah. Toros Sok. No. 9 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 231 83 43-45 • Fax: (312) 232 08 74
16	KRISTAL-İŞ 12 Genel Başkan: MUSTAFA BAĞÇECİ Kazancı Yokuşu, Ağaçırağı Sok. No. 3 D. 10 Taksim / İSTANBUL Tel: (212) 251 95 77 (3 Hat) • Fax: (212) 251 95 79	34	TÜRK-SEN Genel Başkan: ÖNDER KONULOĞLU A. Şehit Mehmet R. Hüseyin Sok. No. 7 Lefkoşe / KKTC Tel: (0.392) 227 24 44 • Fax: (0.392) 228 78 31
17	TÜRK-METAL 13 Genel Başkan: MUSTAFA ÖZBEK Kızılırmak Mah. Eskişehir Yolu 1. km. Söğütözü / ANKARA Tel: (312) 284 40 10-17 • Fax: (312) 284 40 18	35	HÜR-İŞ Genel Başkan: ÖZAY ANDIÇ Şehit Şener Enver Sok. No. 23 Yenisehir - Lefkoşe / KKTC Tel: (0.392) 228 24 56 • Fax: (0.392) 228 64 31